
PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA „GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY PONIEC”

GMINA PONIEC
POWIAT GOSTYŃSKI
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

ZAMAWIAJĄCY	GMINA PONIEC
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING JOANNA KWAŚNIEWSKA

PONIEC 2016

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	5
1.1. STAN FORMALNO-PRAWNY I CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY	5
1.2. ZAKRES MERYTORYCZNY PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	6
2. ZASTOSOWANE METODY I WYKORZYSTANE MATERIAŁY PRZY SPORZĄDZENIU PROGNOZY	8
3. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY PONIEC I POWIĄZANIU GO Z INNYMI DOKUMENTAMI	10
3.1. PRZEDMIOT I GŁÓWNE CELE PROGRAMU	10
3.2. POWIĄZANIE PROGRAMU Z DOKUMENTAMI SZCZEBŁA LOKALNEGO, POWIATOWEGO, WOJEWÓDZKIEGO, KRAJOWEGO I MIĘDZYNARODOWEGO	12
4. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	36
4.1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY	36
4.1.1. POŁOŻENIA ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE	36
4.1.2. UKSZTAŁTOWANIE POWIERZCHNI	39
4.1.3. WARUNKI KLIMATYCZNE	40
4.1.4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	41
4.1.5. POWIETRZE	50
4.1.6. HAŁAS	61
4.1.7. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	64
4.1.8. POWAŻNE AWARIE I ZAGROŻENIA NATURALNE	67
4.1.9. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU	70
4.1.10. GLEBY	75
4.1.11. SUROWCE MINERALNE	76
4.2. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROGRAMU	77
4.4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA	78
5. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA	79
5.1. WPROWADZENIE	79
5.2. ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	81
5.3. ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE PRZEDSIĘWZIĘĆ PROGRAMU NA ŚRODOWISKO NATURALNE	88
5.4. ODDZIAŁYWANIA NA ETAPIE REALIZACJI INWESTYCJI – ETAP BUDOWY	91
5.4.1. WODY PODZIEMNE	92

5.4.2.	WODY POWIERZCHNIOWE	92
5.4.3.	JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD	92
5.4.4.	POWIERTRZE ATMOSFERYCZNE I KLIMAT	93
5.4.5.	KLIMAT AKUSTYCZNY.....	95
5.4.6.	KRAJOBRAZ, POWIERZCHNIA ZIEMI I GLEBA	96
5.4.7.	GOSPODARKA ODPADAMI	97
5.4.8.	DZIEDZICTWO KULTUROWE	98
5.4.9.	ZDROWIE.....	98
5.4.10.	ODDZIAŁYWANIA NA OBSZARY CHRONIONE I BIORÓŻNORODNOŚĆ	99
5.5.	RELACJE MIĘDZY ODDZIAŁYWANIAMI.....	100
5.6.	ODDZIAŁYWANIA WTÓRNE I SKUMULOWANE	102
5.7.	ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE.....	102
5.8.	DECYZJE ŚRODOWISKOWE DLA POSZCZEGÓLNYCH INWESTYCJI	102
6.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROGRAMU, W TYM NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU.....	104
7.	ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROGRAMIE.....	108
8.	NAPOTKANE TRUDNOŚCI I LUKI W WIEDZY	108
9.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEJ PROGRAMU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA - MONITORING	109
10.	KONSULTACJE SPOŁECZNE	110
11.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	110
12.	SPIS TABEL	120
13.	SPIS RYSUNKÓW.....	120

Skorowidz skrótów pojawiających się w opracowaniu

UE – Unia Europejska

CO₂ – dwutlenek węgla

SO₂ – dwutlenek siarki

CO – tlenek węgla

NO₂ – dwutlenek azotu

H₂O – woda

C₆H₆– benzen

Pb – ołów

As – arsen

Cd – kadm

Ni – nikel

B(a)P – benzo(a)piren

O₃- ozon

kW - kilowat

MW – Megawat

MW/h – Megawatogodzina

GUS – Główny Urząd Statystyczny

c.o. – centralne ogrzewanie

c.w.u. – ciepła woda użytkowa

u.p.o.s – ustawa Prawo Ochrony Środowiska

1. Wprowadzenie

1.1. Stan formalno-prawny i cel sporządzenia Prognozy

Prognozę Oddziaływania na Środowisko dla *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* sporządza się w celu określenia wpływu na środowisko założonych w nim celów rewitalizacji oraz kierunków działań. Dokument ten przedstawia możliwe negatywne skutki realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec*, wskazując jednocześnie zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom oraz w przypadku ich wystąpienia, sposoby ich minimalizacji. Przedmiotowa Prognoza stanowi dokument wspierający proces decyzyjny i procedurę konsultacji organów zarządzających ze znaczącym naciskiem na udział lokalnego społeczeństwa.

Cele wskazane w dokumencie zgodne są z następującymi dokumentami:

1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001),
2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003),
3. Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985 z późn. zm.),
4. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.),
5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003),
6. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 poz. 353),
7. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015 r.,poz. 1651 z późn. zm.).

Przepisy art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353) zobowiązują organy zarządzające do przeprowadzenia procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dokumentów wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Jednym z dokumentów, dla których wymagane jest sporządzenie dokumentacji prognozy oddziaływania na środowisko oraz przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społecznym jest *Gminny Program Rewitalizacji*.

Niniejsza Prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 (Dz. U. z 2016 r., poz. 353) stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Projekt *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* wraz z niniejszą *Prognozą oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu. Przedmiotowe dokumenty, tj. *Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec* oraz *Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* zostaną także udostępnione społeczeństwu lokalnemu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

1.2. Zakres merytoryczny Prognozy oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji

Prognoza została wykonana zgodnie z zakresem określonym art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353) oraz ustaleniami Burmistrza Ponieca, który otrzymał od Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego opinię sanitarną DN-NS.9012.1266.2015 z dnia 6 września 2016 r. oraz opinię Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu WOO-III.411.412.2016.PW.1 z dnia 22 września 2016 r. określające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w niniejszej Prognozie.

W związku z powyższym Prognoza powinna:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym,

- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) zmiany klimatyczne i negatywnych skutków z nich wynikających dla terenu opracowania,
- c) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- d) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- e) opis zmian zagospodarowania terenów, które nastąpią w wyniku realizacji ustaleń Programu oraz ocenę ich wpływu na środowiska,
- f) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne w szczególności na zdrowie ludzi, wodę i powietrze. Należy uwzględnić zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3) przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
- b) założenia projektu w odniesieniu do celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) oraz jednolitych części wód podziemnych (JCWPd),
- c) analizę wariantową przeprowadzoną w oparciu o zasadę prewencji i przezorności, zawierającą racjonalne rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie lub wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych,
- d) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Przedmiotowa Prognoza dotyczy obszaru Gminy Poniec zlokalizowanej w województwie wielkopolskim.

W Prognozie zidentyfikowano potencjalne oddziaływania na środowisko naturalne będące skutkiem realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* wraz z oceną ich natężenia. W Prognozie określono również, czy w należyty sposób uwzględniono w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec* interes środowiska przyrodniczego i kulturowego. Celem opracowania przedmiotowego dokumentu jest określenie przewidywanych skutków wpływu założeń wyżej wymienionego projektu na środowisko, ewentualnych sposobów ich uniknięcia oraz rozważenie możliwych alternatyw.

2. Zastosowane metody i wykorzystane materiały przy sporządzeniu Prognozy

Przy sporządzaniu Prognozy oparto się głównie na:

- ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2016 poz. 353), która określa sposób postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji strategii,
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1651 z późn. zm.), która uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000,
- dokumentach strategicznych, szczebla regionalnego i krajowego, odnoszących się bezpośrednio jak i pośrednio do ochrony środowiska, przyrody oraz zdrowia i życia ludzi.

Celem przeprowadzonej analizy jest ocena czy i w jaki sposób zadania przyjęte do realizacji w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec* mogą oddziaływać na środowisko naturalne.

W pierwszej kolejności tworzenia Prognozy przeprowadzono analizę, czy i w jakim zakresie zapisy ujęte w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec* będą wspierały realizację celów umieszczonych w dokumentach strategicznych odnoszących się do problematyki środowiska i zrównoważonego rozwoju zarówno na szczeblu międzynarodowym, jak i krajowym. Następnie określono i oceniono istniejący stan środowiska naturalnego analizowanej jednostki samorządu terytorialnego oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu. Następnie dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych celów rewitalizacji Programu na środowisko

naturalne. W tym celu posłużono się macierzą skutków środowiskowych elementów środowiska oraz celów strategicznych przewidzianych do realizacji w *Programie*, która przedstawia w skondensowanej postaci możliwe oddziaływanie tych celów na środowisko. W macierzy przeanalizowano jedynie wpływ celów rewitalizacji z perspektywy interesariusza, gdyż tylko one wiążą się z przeprowadzeniem konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych. Przyjęta w Prognozie macierz stanowi wykres siatki, w której w wierszach wpisano uruchamiane przez realizację *Programu* zamierzenia (cele rewitalizacji), a w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące środowisko.

Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwnych osi zaznaczono symbolem:

- **(+)** – realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływanie i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- **(-)** – realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływanie i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- **(+/-)** – realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływanie i skutki w zakresie różnych aspektów analizowanego zagadnienia,
- **(0)** – realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie,
- **(N)** – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków, są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

Za pomocą niniejszej macierzy skutków środowiskowych przeanalizowano skutki środowiskowe planowanych zadań dla następujących elementów:

- obszary Natura 2000,
- różnorodność biologiczna,
- zdrowie ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wody powierzchniowe i podziemne,
- jakość powietrza,
- powierzchnia ziemi i gleba,
- krajobraz,
- klimat,
- dobra kultury.

Pod uwagę wzięto nie tylko bezpośredni wpływ założeń *Programu* na środowisko, ale również oddziaływania pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko i długoterminowe,

chwilowe, ciągłe, pozytywne i negatywne. Brano także pod uwagę minimalizację lub odwracalność skutków podjętych działań, skalę czasową oddziaływań, zasięg przestrzenny oraz możliwość oddziaływania transgranicznego.

3. Informacje o zawartości, głównych celach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec i powiązaniu go z innymi dokumentami

3.1. Przedmiot i główne cele Programu

Przedmiotem Prognozy jest *Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec*, który zawiera diagnozę lokalnych problemów społecznych, wyznacza obszar zdegradowany, a także pokazuje cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań.

Ustawa o samorządzie gminnym stanowi, że do zakresu działania gminy miejsko-wiejskiej Poniec należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, a zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do jej podstawowych zadań.

Przepisy te mają duży wpływ na sformułowanie wizji stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji. Wizja ta określa stan docelowy, do którego władze lokalne będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu.

W związku z powyższym wizja rozwoju Gminy Poniec w zakresie rewitalizacji brzmi następująco:

**„GMINA PONIEC MIEJSCAMI OŻYWIONYM I UZDROWIONYM SPOŁECZNIE,
O WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA”.**

Aby móc zrealizować tak zdefiniowaną wizję rozwoju, określone zostały dwa główne cele rewitalizacji:

- OGRANICZENIE SKALI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
- DOSTOSOWANIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW I PRZEDSIĘBIORCÓW

Odpowiedzią na postawione cele są projekty wyznaczone do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji. Ich wdrożenie jest niezbędne do rozwiązania zdiagnozowanych sytuacji problemowych. Wizja, cele, kierunki działań oraz główne zadania rewitalizacyjne zostały przedstawione w tabeli 1.

Tabela 1. Wizja i cele strategiczne rewitalizacji

WIZJA			
„GMINA PONIEC MIEJSCAMI OŻYWIONYM I UZDROWIONYM SPOŁECZNIE, O WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA”.			
CELE STRATEGICZNE			
OGRANICZENIE SKALI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH		DOSTOSOWANIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW I PRZEDSIĘBIORCÓW	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA	KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA
AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	Dodatkowe zajęcia dla dzieci i młodzieży	POPRAWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ NA TERENIE REWITALIZOWANYM	Modernizacja, przebudowa i adaptacja budynku starego kina
	Wsparcie dla organizacji pozarządowych – roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi		Przebudowa Parku Miejskiego
	Działania aktywizujące społeczność na terenach rewitalizowanych		Poprawa wizerunku i funkcji przestrzenno - funkcjonalnej Śródmieścia.
	Organizacja imprez kulturalnych promujących dziedzictwo kulturowe regionu		Odnowa Domu Sióstr
			Budowa ścieżki rowerowej oraz kładki dla pieszych
			Adaptacja terenów wokół stawów na cele integracji i włączenia społecznego lokalnej społeczności

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec

Przedstawione powyżej założenia procesu rewitalizacji dają realną szansę naprawy sytuacji kryzysowej, a co najmniej ograniczenie jej w stopniu gwarantującym zahamowanie regresu i odwrócenie trendu w danej dziedzinie. Dążą do poprawy jakości życia mieszkańców oraz poprawy jakości środowiska analizowanej jednostki samorządu terytorialnego.

Analizując zadania zawarte w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec*, oprócz analizy ich pozytywnego wpływu na środowisko, należy dokonać ich odniesienia do kierunków działań określonych w dokumentach nadrzędnych (krajowym, wojewódzkim i powiatowym) oraz równoległych, określonych na szczeblu lokalnym. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy bowiem możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej Gminy Poniec.

3.2. Powiązanie Programu z dokumentami szczebla lokalnego, powiatowego, wojewódzkiego, krajowego i międzynarodowego

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec jest zgodny z następującymi dokumentami planistycznymi:

GLOBALNA AGENDA 21

Agenda 21 to program działań, który został zaprezentowany i przyjęty w czerwcu 1992 roku na Konferencji Narodów Zjednoczonych, poświęconej problemom środowiska i rozwoju (United Nations Conference on Environment and Development, UNCD).

Powyższy dokument składa się z czterech części. Pierwsza z nich odnosi się do zagadnień społecznych i ekonomicznych. Druga zawiera problemy ochrony i gospodarowania zasobami naturalnymi w ujęciu ekorozwoju. Część trzecia porusza kwestie roli głównych grup społecznych i konieczności wzmocnienia ich roli w realizacji Agendy 21. Natomiast ostatni dział dotyczy możliwości realizacyjnych poszczególnych zadań i zaleceń.

Z punktu widzenia tworzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* najważniejsze znaczenia miał dział pierwszy. Program zakłada przede wszystkim działania aktywizujące społeczność lokalną. W związku z powyższym Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z Globalną Agendą 21.

STRATEGIA UE

Dokument ten został przyjęty przez Radę Europejską dnia 17 czerwca 2010 r. Opracowanie wskazuje trzy priorytety, których realizacja odbywa się na szczeblu unijnym oraz krajowym:

1. Wzrost inteligentny (wiedza, innowacja, edukacja, społeczeństwo cyfrowe),
2. Wzrost zrównoważony (efektywne wykorzystywanie zasobów w produkcji przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności).

3. Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (zwiększenie aktywności zawodowej, podnoszenie kwalifikacji).

W dokumencie zostały określone projekty przewodnie tzw. inicjatywy flagowe oraz zostało wskazanych 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. W związku z powyższym cele krajowe w znacznym stopniu wpisują się we wskazane w Strategii „Europa 2020” cele zawarte w projektach.

Z punktu widzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec*, wszystkie wyżej wymienione priorytety mają istotne znaczenie, co zostało uwzględnione w poszczególnych zaplanowanych inwestycjach.

EUROPEJSKA STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Dokument ma na celu zrównoważony wzrost gospodarczy i wysoki poziom życia z ochroną środowiska naturalnego. Dokument ten został przyjęty przez Radę Europejską z dnia 26 czerwca 2006 r. Strategia ta koncentruje się przede wszystkim na zagadnieniach związanych z zarządzaniem zasobami naturalnymi oraz wskazuje sposoby produkcji i konsumpcji mające na celu ochronę ograniczonych zasobów Ziemi. Głównymi założeniami opracowania jest wzrost dobrobytu poprzez podejmowanie działań w ochronie środowiska naturalnego, sprawiedliwość i spójność społeczną, wzrost dobrobytu gospodarczego, jak również wypełniania obowiązków na arenie międzynarodowej, wspólnotowej. W związku z powyższym, Polska jako kraj będący członkiem Unii Europejskiej, zobowiązany jest do realizacji niniejszych założeń na szczeblu krajowym.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec podobnie jak Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju ma przyczynić się do wzrostu gospodarczego. Poprzez działania skierowane do różnych grup społecznych i wiekowych, Poniec ma szansę na poprawę warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Ponadto zaplanowane działania w sferze technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej przyczynią się do rozwoju bioróżnorodności, ograniczenia niskiej emisji na terenie Gminy, a także ochrony środowiska naturalnego.

EUROPEJSKA KONWENCJA KRAJOBRAZOWA

Europejska Konwencja Krajobrazowa została sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. Jej celem jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu, a także organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu.

Każda ze stron Konwencji podejmuje działania na rzecz:

- prawnego uznania krajobrazów jako istotnego komponentu otoczenia ludzi, jako wyrażenia dzielonej przez nie różnorodności kulturowej i przyrodniczej oraz podstawy ich tożsamości;
- ustanowienia i wdrożenia polityki w zakresie krajobrazu ukierunkowanej na ochronę, gospodarkę i planowanie krajobrazu;
- ustanowienia procedur udziału ogółu społeczeństwa, organów lokalnych i regionalnych oraz innych stron zainteresowanych zdefiniowaniem i wdrożeniem polityki w zakresie krajobrazu;
- zintegrowania krajobrazu z własną polityką w zakresie planowania regionalnego i urbanistycznego i własną polityką kulturalną, środowiskową, rolną, społeczną i gospodarczą, jak również z wszelką inną polityką, która bezpośrednio lub pośrednio oddziałuje na krajobraz.

Zadania przewidziane do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec są spójne z ww. działaniami. Zadania polegające m.in. na modernizacji, przebudowie i adaptacji budynku starego kina, przebudowie Parku Miejskiego, poprawie wizerunku i funkcji przestrzenno - funkcjonalnej Śródmieścia, odnowa „Domu Sióstr”, budowie ścieżki rowerowej oraz kładki dla pieszych, a także adaptacji terenów wokół stawów na cele integracji i włączenia społecznego lokalnej społeczności stanowią element polityki Gminy Poniec ukierunkowanej na ochronę, gospodarkę i planowanie krajobrazu, a także zintegrowania krajobrazu z własną polityką w zakresie planowania regionalnego i urbanistycznego i własną polityką kulturalną, środowiskową, rolną, społeczną i gospodarczą.

PAKIET ENERGETYCZNO - KLIMATYCZNY

Pakiet ten został przyjęty 17 grudnia 2008 roku i ma na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych na terenie Unii Europejskiej. Dokument zawiera szereg rozwiązań legislacyjnych. Głównym celem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do 2020 r. o 20% w stosunku do roku 1990 oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także wzrost efektywności energetycznej do 2020 r.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec zakłada między inny następujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zgodne z Pakietem Klimatyczno-Energetycznym 2020:

- Modernizacja, przebudowa i adaptacja budynku starego kina
- Poprawa wizerunku i funkcji przestrzenno - funkcjonalnej Śródmieścia.
- Odnowa Domu Sióstr
- Budowa ścieżki rowerowej oraz kładki dla pieszych

Wymienione wyżej przedsięwzięcia przyczynią się do zwiększenia efektywności energetycznej oraz ograniczenia emisji CO₂, co bezpośrednio przyczyni się do poprawy jakości powietrza na terenie Gminy.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU DO 2020 ROKU – AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych).

Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej, a w szczególności w strefie euro.

Wizja rozwoju kraju do 2020 r. to: *Polska w roku 2020 to: aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo*. W związku z tym, Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne – *Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii staje się więc *wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności*.

Do głównych obszarów interwencji, celów i priorytetów rozwojowych należą:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo:

Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem:

- I.1.1. Uporządkowanie kompetencji umożliwiające realizację działań rozwojowych;
- I.1.2. Zwiększenie efektywności instytucji publicznych;
- I.1.3. Wprowadzenie jednolitych zasad e-gov w administracji (e-administracja);
- I.1.4. Poprawa jakości prawa;
- I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego;

Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe:

- I.2.1. Modernizacja struktury wydatków publicznych;
- I.2.2. Poprawa efektywności środków publicznych;
- I.2.3. Zwiększenie wykorzystania środków pozabudżetowych;

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela:

- I.3.1. Poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości;
- I.3.2. Rozwój kapitału społecznego;
- I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela;
- I.3.4. Utrwalenie bezpieczeństwa narodowego.

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka:

Cel II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej:

- II.1.1. Uzdrawienie finansów publicznych;
- II.1.2. Zwiększenie stopy oszczędności i inwestycji;
- II.1.3. Integracja ze strefą euro;
- II.1.4. Rozwój eksportu towarów i usług;

Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki:

- II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki;
- II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie;
- II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego;
- II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej;

Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki:

- II.3.1. Wzrost popytu na wyniki badań naukowych;
- II.3.2. Podwyższenie stopnia komercjalizacji badań;
- II.3.3. Zapewnienie kadr dla B+R;
- II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych;

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego:

- II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej;
- II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego;
- II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej;

Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych:

- II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu;
- II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych;
- II.5.3. Zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych;

Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko:

- II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami;
- II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej;
- II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii;
- II.6.4. Poprawa stanu środowiska;

II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu;

Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu:

II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym;

II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych;

II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich;

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna:

III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;

III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych;

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych:

III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych;

III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych;

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych:

III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach;

III.3.2. Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich;

III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich;

III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej.

Zaplanowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wskazane w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec* wpisują się w ramy Strategii Rozwoju Kraju, w szczególności wpisują się w:

Cel III.1. Integracja społeczna:

III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;

III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych;

Gminny Program Rewitalizacji przyczyni się do realizowania postanowień analizowanej Strategii ponieważ w dokumencie tym zakłada się przede wszystkim wsparcie i integrację różnych grup społecznych i wiekowych.

W związku z powyższym założenia *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* są w pełni zgodne z postanowieniami *Strategia Rozwoju Kraju do 2020 roku – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*.

STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020

Strategia określa cele i priorytety rozwoju Polski w wymiarze terytorialnym, zasady i instrumenty polityki regionalnej, a także wskazuje nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz zarys mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty.

Wizja rozwoju regionalnego do roku 2020 zakłada:

- konkurencyjność i innowacyjność,
- spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną,
- skuteczność, efektywność i partnerstwo w realizacji celów rozwojowych,
- bezpieczeństwo ekologiczne, wysoki poziom i skuteczność ochrony środowiska oraz zasobów przyrodniczych.

Strategicznym celem polityki regionalnej jest:

Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Cel ten przyczyni się do podwyższenia konkurencyjności, a także kreowania wzrostu zatrudnienia oraz spójności w Polsce. Jego osiągnięcie będzie możliwe przy realizacji celów polityki regionalnej do 2020 roku, do których należą:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

Gmina Poniec poprzez działania na rzecz lokalnej społeczności, mające na celu ograniczenie dysfunkcji społecznych oraz ożywienie i integrację społeczną wpłynie na wzrost konkurencyjności regionu, budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych, a także na tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych. Dlatego należy stwierdzić, że *Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec* w pełni wpisuje się w cele i założenia Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020.

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2020

Efektem dyskusji, uwag i przedstawianych propozycji jest wypracowanie ostatecznego kształtu dokumentu Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Istotą proponowanych zmian jest założenie, że wzmacnianie rozwoju regionu może być możliwe jedynie przy równoczesnym rozwoju wszystkich części Wielkopolski, zarówno biegunów

wzrostu, jak i obszarów problemowych, a przede wszystkim przez wzmacnianie wzajemnie korzystnych relacji między nimi. W Strategii podkreślono, że rozwój należy budować na potencjałach wewnętrznych. W związku z tym, sformułowano następujący cel generalny: *Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju.*

Aby efektywnie wykorzystać potencjał rozwojowy na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, realizowane będą cele strategiczne poprzez realizację celów operacyjnych. Główne cele strategiczne to:

- Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu;
- Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami;
- Lepsze zarządzanie energią;
- Zwiększenie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie;
- Zwiększenie spójności województwa;
- Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu;
- Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia;
- Zwiększenie zasobów oraz wyrównanie potencjału społecznego województwa;
- Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem.

Wśród działań rewitalizacyjnych zaplanowano m.in. zajęcia dla dzieci, młodzieży i osób starszych, które przyczynią się do wzrostu kompetencji mieszkańców, a w połączeniu z zaplanowanymi działaniami infrastrukturalnymi, zapewnią zwiększenie zasobów oraz wyrównanie potencjału społecznego województwa. W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec zaplanowano także przedsięwzięcia polegające na modernizacji, przebudowie i adaptacji budynku starego kina, przebudowie Parku Miejskiego,, odnowie Domu Sióstr, a także adaptacji terenów wokół stawów na cele integracji i włączenia społecznego w Dziećwinie, które niewątpliwie będą stanowiły aktywny wkład we wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu. Należy również zauważyć, że projekt obejmujący odnowę budynków na obszarze Śródmieścia pośrednio przyczyni się do poprawy stanu środowiska i bardziej racjonalnego gospodarowania jego zasobami, podobnie jak budowa ścieżki rowerowej i kładki dla pieszych nad torami kolejowymi, które dodatkowo wpłyną na poprawę dostępności komunikacyjnej i spójności regionu.

WIELKOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny formułuje 10 osi priorytetowych dotyczących najważniejszych z punktu widzenia województwa problemów:

- OŚ PRIORYTETOWA 1. INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA
- OŚ PRIORYTETOWA 2. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE
- OŚ PRIORYTETOWA 3. ENERGIA
- OŚ PRIORYTETOWA 4 ŚRODOWISKO
- OŚ PRIORYTETOWA 5. TRANSPORT
- OŚ PRIORYTETOWA 6. RYNEK PRACY
- OŚ PRIORYTETOWA 7. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE
- OŚ PRIORYTETOWA 8. EDUKACJA
- OŚ PRIORYTETOWA 9. INFRASTRUKTURA DLA KAPITAŁU LUDZKIEGO
- OŚ PRIORYTETOWA 10. POMOC TECHNICZNA

Komplementarna interwencja w ramach różnych priorytetów inwestycyjnych pozwala na kompleksowe rozwiązywanie problemów społecznych na rewitalizowanym obszarze. Zaplanowane przez Gminę Poniec projekty rewitalizacyjne obejmują przede wszystkim działania na rzecz aktywizacji społeczno – zawodowej mieszkańców terenów zdegradowanych oraz projekty infrastrukturalne mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców i wzrost atrakcyjności Gminy Poniec, zarówno pod względem osadniczym, jak również gospodarczym oraz turystycznym. Przedsięwzięcia te wpłyną także na poprawę jakości środowiska naturalnego (wśród nich należy wymienić przede wszystkim termomodernizację budynków, przebudowę infrastruktury okołodrogowej, rozwój oferty rekreacyjno - turystycznej). W związku z tym zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpisują się przede wszystkim w oś priorytetową 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8 oraz 9.

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO POWIATU GOSTYŃSKIEGO NA LATA 2015-2022

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Gostyńskiego na lata 2015-2022 został przyjęty na mocy uchwały Rady Powiatu Gostyńskiego nr VI/38/15 z dnia 21 maja 2015 roku. Celem głównym Planu jest podniesienie jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie potencjału rozwojowego powiatu

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec jest zgodny przede wszystkim z następującymi osiami i celami szczegółowymi wyznaczonymi dla powiatu gostyńskiego:

1. Oś 1. Gospodarka i środowisko
Cele szczegółowe:

- rozwój mikro i małych przedsiębiorstw,
- rozwinięte innowacyjne formy współpracy przedsiębiorstw,
- zwiększona rola turystyki krajoznawczej, pielgrzymkowej,
- silna przedsiębiorczość, w tym przedsiębiorczość społeczna,
- racjonalna i proekologiczna gospodarka energią ciepłą i odpadami,
- większa ochrona zasobów przyrodniczych powiatu,
- kształtowanie funkcjonalnych układów przestrzennych jednostek osadniczych, wpisujących się w model zrównoważonego rozwoju oraz zapewniających ład przestrzenny,
- podniesienie na wyższy poziom estetyki i czystości przestrzeni,
- wdrożenie procesów rewitalizacji na obszarach zdegradowanych.

Zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji zajęcia dla dzieci i młodzieży, mają na celu kształtowanie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy już od najmłodszych lat. Działania te w przyszłości przełożą się na ograniczenie liczby osób bezrobotnych na terenie niniejszej jednostki samorządu terytorialnego, co jest zgodne z ww. celami szczegółowymi. Trzeba też zauważyć, że działania rewitalizacyjne w zakresie infrastruktury bezpośrednio przyczynią się do osiągnięcia celów zmierzających do zwiększenia roli turystyki, ochrony zasobów przyrodniczych, kształtowania funkcjonalnych układów przestrzennych jednostek osadniczych, wpisujących się w model zrównoważonego rozwoju oraz zapewniających ład przestrzenny, a także do podniesienia estetyki i czystości przestrzeni. Warto również wskazać, że w Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Gostyńskiego na lata 2015-2022 wprost wskazano na konieczność wdrażania procesów rewitalizacji na obszarach zdegradowanych, na co bezpośrednio odpowiada Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec.

2. Oś 2. Zdrowie i spójność społeczna

Cele szczegółowe:

- wzrost jakości życia i efektywne zarządzanie systemami wsparcia osób niepełnosprawnych,
- wzrost realnego bezpieczeństwa i jakości życia osób starszych,
- ograniczenie wykluczenia społecznego osób w wieku aktywności zawodowej,
- rozbudowany system wsparcia osób starszych,
- wysoka jakość systemu wsparcia rodziny z dziećmi,
- wysoki poziom wsparcia dla integracji społecznej.

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane są przede wszystkim na aktywizację i integrację społeczną mieszkańców zdegradowanych obszarów. Mają doprowadzić także do zapewnienia wysokiego standardu życia mieszkańcom Gminy m.in. poprawę warunków mieszkaniowych i dostosowanie oferty do potrzeb różnych grup społecznych. Dlatego też wśród działań rewitalizacyjnych zaplanowano m.in. zajęcia dla dzieci, młodzieży i osób starszych co przyczyni się do realizacji celów szczegółowych wyznaczonych w ramach *Osi 2 Zdrowie i spójność społeczna*.

3. Oś 3. Edukacja

Cele szczegółowe:

- system edukacji jest elastyczny i dostosowujący się do potrzeb rynku pracy,
- silny trzeci sektor, aktywny także w obszarze rynku pracy i polityki społecznej,
- ułatwiony dostęp do pozyskania nowych umiejętności i kwalifikacji,
- dobry stan przygotowania zawodowego absolwentów,
- dobra, rozwinięta infrastruktura edukacyjna wraz z wyposażeniem,
- wdrożone w procesach kształcenia na każdym stopniu treści odnoszące się do zidentyfikowanych trendów w sferze gospodarczej i społecznej,
- uruchomione oddolne procesy uczenia się i doskonalenia szkół, placówek oświatowych oraz JST na obszarze powiatu, ukierunkowane na szybsze generowanie zmian w jakości kształcenia,
- dobra jakość edukacji poprzez skuteczną absorpcję nowej wiedzy w zakresie metod i technik kształcenia,
- procesy edukacyjne zintegrowane z rozwiązywaniem problemów społecznych, gospodarczych oraz środowiska naturalnego.

W Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec przewidziano m.in.: zajęcia dla dzieci i młodzieży, których celem jest kształcenie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy już od najmłodszych lat. Działania te w przyszłości przełożą się na ograniczenie liczby osób bezrobotnych na terenie niniejszej jednostki samorządu terytorialnego i bezpośrednio wpisują się ww. cele szczegółowe.

4. Oś 4. Komunikacja

Cele szczegółowe:

- zwiększona dostępność i spójność terytorialna powiatu i poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej,
- zwiększenie roli roweru jako środka transportu w ruchu codziennym.

W powyższe cele bezpośrednio wpisuje się projekt polegający na budowie ścieżki rowerowej i kładki dla pieszych nad torami kolejowymi, który wpłynie na zwiększenie dostępności i spójności terytorialnej Ponieca (a zatem pośrednio również powiatu gostyńskiego) oraz poprawę infrastruktury komunikacyjnej. Przedmiotowe przedsięwzięcie, zakładające budowę ścieżki rowerowej, będzie miało również wpływ na zwiększenie roli roweru jako środka transportu w ruchu codziennym.

5. Oś 5. Społeczeństwo

Cele szczegółowe:

- zróżnicowana gospodarka wiejska – wielofunkcyjność wsi,
- zwiększona aktywność mieszkańców obszarów wiejskich,
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- zachowane, bogate dziedzictwo kulturowe,
- komunikowanie i promocja kultury,
- wzmacnianie tożsamości kulturowej,
- wzmacnianie jakości i przedsiębiorczości w aktywności kulturalnej.

Przedsięwzięcia polegające na modernizacji, przebudowie i adaptacji budynku starego kina, przebudowie Parku Miejskiego, a także odnowie Domu Sióstr przyczynią się przede wszystkim do zachowania dziedzictwa kulturowego, promocji kultury i wzmacniania tożsamości kulturowej. Projekty zaplanowane na terenie sołectwa Dzieczyna niewątpliwie pomogą w osiągnięciu celów jakimi są zróżnicowana gospodarka wiejska oraz zwiększona aktywność mieszkańców obszarów wiejskich.

Wszystkie działania zaplanowane do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec przyczynią się do rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PONIEC NA LATA 2015-2025

Strategia Rozwoju Gminy Poniec na lata 2015 – 2025 jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń Gminy Poniec. Implikuje ona przejście z obecnej sytuacji do pożądanego stanu wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia Rozwoju Gminy Poniec jest jednym z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorząd gminny. Określa ona priorytety i cele polityki rozwoju społeczno - gospodarczego niniejszej jednostki samorządu terytorialnego. Należy

w tym miejscu zaznaczyć, że Strategia łączy różne aspekty rozwojowe Gminy, zatem Gminny Program Rewitalizacji (ukierunkowany przede wszystkim na rozwój społeczny i

gospodarczy Gminy) jest dokumentem operacyjnym, podrzędny w stosunku do Strategii Rozwoju Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy określa misję jej rozwoju, wytycza cele i przyporządkowane im priorytety. Realizacja strategii powinna przede wszystkim trwale zapewnić wysoką jakość życia społeczności lokalnej przy zachowaniu unikalnych walorów środowiska przyrodniczego.

Już w tym miejscu widoczna jest spójność najważniejszego dokumentu strategicznego, obowiązującego na terenie Gminy Poniec z Gminnym Programem Rewitalizacji, który jest wieloletnim programem działań w sferze społecznej i ekonomicznej, ale także przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej oraz kulturowej, zmierzającym do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

Aspekty związane z rewitalizacją znalazły się we wszystkich zasadniczych częściach Strategii Rozwoju Gminy Poniec tj. zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej.

W części diagnostycznej Strategii przedstawiono kwestie odnoszące się do rozwoju społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzennego oraz związane z dostępem do usług publicznych. Szczegółowej analizie poddano między innymi zagadnienia lokalnego rynku pracy, w tym strukturę bezrobocia, przemiany gospodarcze, aktywność społeczną, stan środowiska przyrodniczego oraz potencjał kulturowy Gminy. Analiza SWOT jako element łączący część diagnostyczną z częścią programującą Strategii, pozwoliła na uporządkowanie przedstawionych w diagnozie strategicznej zagadnień i przedstawienie w sposób zwięzły zapisów dotyczących najistotniejszych czynników, które mają wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Z punktu widzenia rewitalizacji znaczenie mają zarówno mocne strony i szanse – jako te elementy, które stanowią potencjał do rozwiązania problemów i zjawisk kryzysowych występujących na terenie Gminy, jak również słabe strony i bariery - jako te elementy, które wskazują na najważniejsze problemy występujące na terenie Gminy.

W Strategii wskazano następujące mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia dla Gminy Poniec:

Mocne strony:

- wzrastająca liczba ludności;
- dodatni przyrost naturalny;
- rosnąca liczba podmiotów gospodarczych;
- duża ilość średnich i małych przedsiębiorców działających na terenie Gminy;
- bardzo dobrze rozwinięte rolnictwo na terenie gminy;

- bardzo dobre gleby na terenie gminy;
- baza surowcowa dla przetwórstwa rolno – spożywczego;
- dobre przygotowanie zawodowe rolników;
- atrakcyjne ceny gruntów;
- spadek bezrobocia w ostatnich latach;
- tereny inwestycyjne dla przedsiębiorców (niskie ceny działek, preferencje podatkowe);
- tereny z preferencyjnymi warunkami dla budynków mieszkalnych - atrakcyjne ceny, uzbrojenie działek;
- linia kolejowa przebiegająca przez teren gminy;
- zwodociągowanie gminy w 100%, kanalizacja w mieście w 100%, na terenach wiejskich w mniejszym stopniu;
- zadawalający stan dróg gminnych,
- dobrze rozwinięta sieć chodników, ścieżek rowerowych i tras nordic walking - gmina ponadto w dalszym stopniu rozbudowuje infrastrukturę w tym zakresie;
- bardzo dobry dostęp do infrastruktury oświatowej - na terenie Gminy funkcjonują 2 przedszkola: jedno nowe drugie całkowicie zmodernizowane. Wszystkie dzieci z terenu gminy mają zapewniony darmowy dostęp do opieki przedszkolnej (oba przedszkola są samorządowe). Na terenie Gminy zlokalizowano również trzy szkoły podstawowe i dwa gimnazja, które są na bieżąco remontowane;
- bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo - rekreacyjna - nowo wybudowana hala sportowo-rekreacyjna, place zabaw w każdej miejscowości, 2 zewnętrzne siłownie, duża liczba prężnie działających stowarzyszeń na terenie Gminy, w tym bractwo kurkowe, kompleks rekreacyjny stawów gminnych, którym zarządza stowarzyszenie Perkoz, kluby sportowe działające na terenie Gminy Poniec, bardzo ładny stadion sportowy w Poniecu;
- bardzo dobrze rozwinięta oferta kulturalna – główną imprezą są Dni Ponieca, które przyciągają corocznie kilka tysięcy widzów, a także organizowane w poszczególnych miejscowościach dożynki. Bardzo dobrze funkcjonuje Gminne Centrum Kultury - poszczególne sekcje prężnie działają i zrzeszają wielu zainteresowanych;
- duża liczba zabytków architektonicznych;
- wzrost zainteresowania OZE - na terenie Gminy powstała farma wiatrowa, a druga jest w realizacji;
- budynki użyteczności publicznej są na bieżąco modernizowane i wszystkie są ogrzewane gazem;

- rozbudowana sieć gazowa;
- wszyscy mieszkańcy mają dostęp do Internetu;
- mieszkańcy są zaangażowani w życie Gminy - coraz bardziej popularne są centra integracji, koła gospodyń wiejskich, wykorzystywany jest fundusz sołecki zgodnie z preferencjami mieszkańców poszczególnych miejscowości - powstają place zabaw, doposażane są świetlice wiejskie;
- aktywnie prowadzona polityka inwestycyjna Gminy;

Słabe strony:

- ujemne saldo migracji;
- brak obwodnicy Ponieca;
- małe zainteresowanie przedsiębiorców lokalizacją działalności gospodarczej na terenie Gminy Poniec (brak dobrej jakości dróg ogranicza rozwój społeczny i gospodarczy);
- stosunkowo niewielki rozwój innych dziedzin gospodarki, poza dobrze rozwijającym się rolnictwem;
- zbyt mała liczba firm przetwórstwa rolnego;
- słaby dostęp do komunikacji publicznej co stanowi problem szczególnie dla młodzieży dojeżdżającej do szkół (w szczególności do szkół średnich zlokalizowanych w Lesznie);
- mała liczba połączeń kolejowych;
- tereny inwestycyjne dla przedsiębiorców słabo uzbrojone;
- zbyt słabe dofinansowanie infrastruktury pełniącej funkcje kulturalne;
- niedostatecznie wykorzystanie i rozpromowanie historii Ponieca;
- wymagający poprawy stan dróg powiatowych;
- małe zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii wśród właścicieli domków jednorodzinnych - na terenie Gminy niewiele jest instalacji solarnych i fotowoltaicznych;
- niewystarczające wsparcie gospodarki ściekowej;
- niewystarczająca długość chodników i ścieżek rowerowych na terenie Gminy;
- słabo rozwinięta baza turystyczna;
- brak całodobowej opieki nad osobami starszymi;
- sieć wodociągowa, która w pewnej części jest zbudowana z rur cementowo-azbestowych.

Szanse:

- atrakcyjne położenie geograficzne Gminy;

- w centralnej części Polski,
- w bliskiej odległości od Leszna, Gostynia i Rawicza,
- wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem wśród mieszkańców Gminy;
- dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym m.in. nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej;
- rozwój współpracy terytorialnej; międzysektorowej i międzyorganizacyjnej;
- różnicowanie działalności rolniczej w zależności od warunków naturalnych i ekonomicznych;
- zainteresowanie zdrowym stylem życia, w tym zmiana przyzwyczajeń żywieniowych (powstanie rynku zbytu dla produkowanej na terenie gminy zdrowej, naturalnej żywności);
- nowe technologie energetyczne, bazujące na odnawialnych źródłach energii.
- podejmowanie przez Gminę działań mających zapobiegać odpływowi mieszkańców - m.in. poprzez tworzenie atrakcyjnych terenów budownictwa mieszkaniowego oraz pod rozwój przedsiębiorczości;
- możliwość postawienia biogazowni.

Zagrożenia:

- zmienny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji w większości analizowanych lat;
- prognozowany spadek liczby mieszkańców;
- starzenie się społeczeństwa;
- emigracja młodych i wykształconych osób;
- rosnący odsetek mieszkańców gminy, którzy pozostają bez pracy;
- zagrożenie wzrostu zjawisk patologicznych w społeczności lokalnej;
- niski poziom patriotyzmu lokalnego i ogólnokrajowego (w wymiarze ekonomicznym);
- globalny kryzys gospodarczy, mający wpływ na kondycję/sytuację przedsiębiorców /zakładów pracy;
- niska opłacalność produkcji rolnej;
- niewystarczająca ilość środków na remonty; modernizację i budowę dróg (skutkujące m.in. niską jakością wykonania);
- ryzyko powstania kopalni węgla brunatnego na terenie sąsiedniej gminy.

Przekroje analizy są zasadniczo skorelowane z podstawowymi wymiarami rewitalizacji. Należy zauważyć, że przedstawione wyżej elementy analizy SWOT w pełni pokrywają się z analizą przeprowadzoną na potrzeby Gminnego Programu Rewitalizacji. Zapisy Strategii w połączeniu z przeprowadzoną diagnozą na potrzeby rewitalizacji oraz z przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi pozwoliły na zidentyfikowanie najważniejszych problemów

występujących na terenie Gminy Poniec oraz wyznaczenie potrzebnych do podjęcia działań rewitalizacyjnych.

W części kierunkowej wizję rozwoju do 2025 dla Gminy Poniec sformułowano w następujący sposób:

Kompleksowy i harmonijny rozwój Gminy Poniec poprzez wykorzystanie jej potencjału i zasobów, podstawą poprawy warunków życia społeczności lokalnej.

W Strategii Rozwoju określono cztery cele strategiczne, równe pod względem wagi i znaczenia. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec wpisuje się we wszystkie wymienione cele strategiczne:

1. Cel strategiczny 1. Atrakcyjna infrastruktura;

W ramach niniejszego celu strategicznego przewidziano następujące cele operacyjne:

- 1) Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej.
- 2) Rozbudowę i modernizację infrastruktury komunikacyjnej.
- 3) Dalsze podniesienie jakości i poszerzenie oferty edukacyjnej.
- 4) Rozwój budownictwa mieszkaniowego.

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane są przede wszystkim na aktywizację i integrację społeczną mieszkańców zdegradowanych obszarów. Mają doprowadzić także do zapewnienia wysokiego standardu życia mieszkańcom Gminy m.in. poprzez poprawę warunków mieszkaniowych i dostosowanie oferty do potrzeb różnych grup społecznych. Dlatego też wśród działań rewitalizacyjnych zaplanowano m.in. zajęcia dla dzieci, młodzieży i osób starszych (co jest spójne z celem operacyjnym 3) *Dalsze podniesienie jakości i poszerzenie oferty edukacyjnej*) oraz odnowę budynków Śródmieścia w celu poprawy warunków mieszkaniowych i likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych (co jest w pełni zgodne z celem operacyjnym 4) *Rozwój budownictwa mieszkaniowego*). Podsumowując należy stwierdzić, że zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne bezpośrednio wpisują się i są niezbędne do tego, aby zrealizować cele wyznaczone w Strategii.

2. Cel strategiczny 2: Zwiększony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych;

W ramach niniejszego celu strategicznego przewidziano następujące cele operacyjne:

- 1) Rozwój oferty kulturalnej, rozrywkowej i sportowej dla różnych grup społecznych.

2) Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.

3) Pobudzenie aktywności i wspieranie integracji społecznej.

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane są przede wszystkim na aktywizację i integrację społeczną mieszkańców zdegradowanych obszarów, dlatego też w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji zaplanowano przedsięwzięcia skierowane do różnych grup interesariuszu, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży oraz osób starszych. Działania te są w pełni zgodne z celem operacyjnym: 2) *Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży* oraz celem operacyjnym 3) *Pobudzenie aktywności i wspieranie integracji społecznej* i przyczynią się do ich pełnej realizacji. Należy także wskazać, że wśród działań rewitalizacyjnych zaplanowano m.in. modernizację, przebudowę i adaptację budynku starego kina, przebudowę Parku Miejskiego, odnowę Domu Sióstr, a także adaptację terenów wokół stawów na cele integracji i włączenia społecznego, co niewątpliwie przyczyni się do realizacji celu operacyjnego 1) *Rozwój oferty kulturalnej, rozrywkowej i sportowej dla różnych grup społecznych* oraz wpłynie na pobudzenie aktywności i będzie przejawem wsparcia dla integracji mieszkańców Gminy Poniec (w tym przede wszystkim terenów zdegradowanych). Podsumowując, działania rewitalizacyjne są niezbędne do tego, aby osiągnąć *cel strategiczny 2 Zwiększony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych*.

3. Cel strategiczny 3 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie środowiska naturalnego, walorów krajobrazowych i kulturowych w celu rozwoju potencjału Gminy;

W ramach niniejszego celu strategicznego wyznaczono następujące cele operacyjne:

- 1) Edukacja społeczna i promowanie zachowań chroniących środowisko i przestrzeń gminy.
- 2) Realizacja założeń gospodarki niskoemisyjnej.
- 3) Ochrona środowiska oraz walorów przyrodniczych i historycznych Gminy.
- 4) Rewitalizacja przestrzeni gminnej i odnowa centrów miejscowości.

Na jakość życia mieszkańców terenów zdegradowanych, znaczący wpływ ma jakość środowiska naturalnego. Dlatego też rewitalizacja nie może pomijać tego obszaru.

W odniesieniu do sfery środowiskowej, w ramach działań rewitalizacyjnych przewidziano m.in. działania termomodernizacyjne, które w znaczący sposób wpłyną na poprawę jakości środowiska na terenie rewitalizowanym, ale również na teren całej Gminy Poniec. Wśród zaplanowanych zadań przewidziano także działania edukacyjne dla różnych grup wiekowych, wśród których znajdują się również zajęcia promujące zachowania chroniące środowisko i przestrzeń Gminy. Do realizacji celu

operacyjnego 3) *Ochrona środowiska oraz walorów przyrodniczych i historycznych Gminy* oraz 4) *Rewitalizacja przestrzeni gminnej i odnowa centrów miejscowości*, niewątpliwie przyczynią się przedsięwzięcia rewitalizacyjne polegające na modernizacji, przebudowie i adaptacji budynku starego kina, przebudowie Parku Miejskiego, odnowie Domu Sióstr, a także adaptacji terenów wokół stawów na cele integracji i włączenia społecznego w Dzięczyń.

Reasumując, przedsięwzięcia wyznaczone do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec są niezbędne do tego by zrealizować cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Poniec na lata 2015-2025.

4. Cel strategiczny 4 Rozwinięta gospodarka lokalna;

W ramach niniejszego celu strategicznego wyznaczono następujące cele operacyjne:

- 1) Wsparcie rozwoju nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa oraz różnicowania w kierunku działalności pozarolniczej.
- 2) Promocja postaw innowacyjnych wśród młodzieży i dorosłych poprzez działalność szkoleniową i doradczą, w tym poprzez aktywność szkół.
- 3) Promocja obszarów aktywności gospodarczej na terenie Gminy oraz terenów przeznaczony pod budownictwo mieszkaniowe.
- 4) Aktywizacja osób bezrobotnych.

Jednym z głównych celów rewitalizacji jest ożywienie gospodarcze i aktywizacja zawodowa mieszkańców obszarów zdegradowanych, co jest bezpośrednio powiązane z likwidacją innych negatywnych zjawisk społecznych. Aby to osiągnąć, w Gminnym Programie Rewitalizacji przewidziano m.in.: zajęcia dla dzieci i młodzieży, których celem jest kształcenie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy już od najmłodszych lat. Działania te w przyszłości przełożą się na ograniczenie liczby osób bezrobotnych na terenie niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

Należy ponadto wskazać, że tego typu przedsięwzięcia wpisują się w cele operacyjny

2) Promocja postaw innowacyjnych wśród młodzieży i dorosłych poprzez działalność szkoleniową

i doradczą, w tym poprzez aktywność szkół i mogą przyczynić się do rozwoju gospodarki lokalnej oraz rolnictwa na terenie Gminy Poniec w przyszłości.

Strategia Rozwoju Gminy Poniec na lata 2015 – 2025 stanowi rdzeń planowania na terenie Gminy Poniec. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec rozwija zapisy Strategii i konkretyzuje zarówno cele, jak i przedsięwzięcia służące rewitalizacji.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY PONIEC NA LATA 2014-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec na lata 2014-2020 stanowi Załącznik do Uchwały Nr XLIV/339/2014 Rady Miejskiej w Poniecu z dnia 7 listopada 2014 r.

Podobnie jak w przypadku Strategii Rozwoju Gminy, we wszystkich zasadniczych częściach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych znalazły się aspekty związane z rewitalizacją tj. zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej.

Część diagnostyczną niniejszej Strategii podsumowuje analiza SWOT, która w syntetyczny sposób prezentuje szanse i mocne strony, które mogą przyczynić się do poprawy funkcjonowania osób i rodzin z terenu Gminy Poniec, jak również zagrożenia oraz słabe strony, które mogą utrudnić zmianę na lepsze. W analizie SWOT, zwłaszcza w słabościach Gminy zawarto szereg uwarunkowań problemowych, które mogą stanowić uzasadnienie dla podjęcia działań rewitalizacyjnych:

1) Obszar: **BEZROBOCIE I UBÓSTWO:**

- ograniczony wpływ na dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy;
- brak przeciwdziałania zjawisku dziedziczenia bezrobocia;
- brak działań mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej);
- niewielka skala działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia;
- brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych;

2) Obszar: **RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ:**

- brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin;
- brak dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tego rodzaju wsparcia;
- brak działań mających na celu rozwój szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego;
- nierozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży;
- brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży;

- brak działań mających na celu propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży;
- brak działań na rzecz zwiększenia dostępności opieki medycznej dla mieszkańców gminy;

3) Obszar: **UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE:**

- nieprowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień;
- niezapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychologicznej, społecznej i prawnej;
- brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- brak działań mających na celu pozyskanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie;
- brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- niewystarczająca skala działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

4) Obszar: **BEZDOMNOŚĆ:**

- brak działań służących diagnozowaniu problemu bezdomności;
- brak działań na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych;
- brak działań uwrażliwiających mieszkańców na problemy osób bezdomnych;
- brak działań mających na celu zwiększenie akceptacji społecznej osób bezdomnych;
- brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych;

5) Obszar: **STAROŚĆ:**

- brak badań dot. liczebności osób starszych;
- brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych;
- brak działań w celu umożliwienia osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej;
- brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych;
- brak działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie;

- brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób starszych w gminie;
- niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie;

6) Obszar **NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ**:

- brak wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych;
- brak działań mających na celu likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym;
- brak działań mających na celu uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych;
- brak działań mających na celu tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych;
- brak działań służących zwiększeniu społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych;
- brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych;
- ograniczone działania inicjujące wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie;

7) Obszar **KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI**:

- brak działań inicjujących powstawanie w gminie nowych placówek pomocy społecznej;
- brak działań przeciwdziałających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej;
- brak działań mających na celu diagnozowanie problemów społecznych w gminie;
- brak działań inicjujących powstawanie nowych placówek pomocy społecznej;
- brak działań inicjujących wolontariat w gminie;
- brak działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej;
- brak działań przeciwdziałających negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej;
- brak współpracy z organizacjami pozarządowymi;

Wszystkie cele zawarte w Strategii można uznać za ściśle powiązane tematycznie z podstawowymi celami rewitalizacji:

1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.
2. Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży oraz przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności płci.
3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.
4. Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.
6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane są przede wszystkim na aktywizację i integrację społeczno mieszkańców zdegradowanych obszarów. Mają doprowadzić do zapewnienia wysokiego standardu życia mieszkańcom Gminy m.in. poprzez pobudzenie aktywności społecznej oraz zapewnienie odpowiedniej oferty edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjno – sportowej, dlatego też należy stwierdzić, że zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są niezbędne do tego, aby zrealizować cele wyznaczone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poniec na lata 2014-2020.

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY PONIEC

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ (PGN) to dokument strategiczny, opisujący kierunki działań zmierzających do osiągnięcia celów pakietu klimatyczno-energetycznego tj.

- redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- zwiększenia efektywności energetycznej oraz poprawy jakości powietrza,

a także zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii.

Niniejszy Plan postawił przed sobą 3 główne cele strategiczne:

- redukcję emisji CO₂;
- redukcję zużycia energii finalnej;
- wzrost udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Wśród działań rewitalizacyjnych przewidziano m.in. działania edukacyjne, które mogą wpłynąć na zmianę postaw konsumpcyjnych użytkowników energii, a także termomodernizację budynków, która niewątpliwie przyczyni się do redukcji emisji CO₂ oraz zużycia energii finalnej na terenie Gminy. Ww. inwestycje bezpośrednio dążą do realizacji celów

wyznaczonych

w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej. Ponadto wpłyną one na poprawę jakości środowiska na terenie Gminy, co przełoży się na zdrowie i jakość życia mieszkańców terenów wyznaczonych do rewitalizacji, jak i mieszkańców całej Gminy Poniec.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PONIEC

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Poniec zostało przyjęte Uchwałą Nr XXXI/247/2013 Rady Miejskiej w Poniecu z dnia 20 września 2013 r.

Celem nadrzędnym wskazanym w Studium jest zapewnienie właściwego poziomu życia mieszkańcom poprzez osiągnięcie wysokich parametrów jakościowych zagospodarowania, przestrzennych i środowiskowych, zapewnienie równorzędnego dostępu do usług, sieci infrastruktury technicznej oraz systemu komunikacyjnego wszystkim mieszkańcom.

Cel nadrzędny zostanie osiągnięty poprzez realizację różnych celów szczegółowych:

- zapewnienie ładu ekologicznego i przestrzennego zgodnie z wymaganiami ochrony przyrody i krajobrazu oraz zgodnie z obiektywnymi uwarunkowaniami i predyspozycjami;
- zapewnienie ciągłości funkcjonowania środowiska we względnej równowadze przy respektowaniu interesów bytowych społeczności lokalnej;
- rozwój nowoczesnych dziedzin gospodarki, rolnictwa ekologicznego;
- rozwój proekologicznej działalności produkcyjnej, a także ekoturystyki i agroturystyki w oparciu o istniejące zasoby i walory środowiska oraz potencjał społeczny i gospodarczy;
- rozwój budownictwa mieszkaniowego indywidualnego i czynszowego;
- rozwój usług bytowych, podstawowych (społecznych i komunalnych), szczególnie nauki, kultury, ochrony zdrowia i rekreacji;
- zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych, ochrona krajobrazu kulturowego, harmonijne kształtowanie nowej zabudowy, dostosowanej do skali i charakteru zabudowy istniejącej oraz ukształtowanych historycznie struktur przestrzennych;
- rozwój terenów działalności gospodarczej:
 - terenów usług dla rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego;
 - terenów innych usług komercyjnych i funkcji produkcyjnych nieuciążliwych pozarolniczych;
 - terenów o funkcji turystyczno-wypoczynkowej;

- przebudowa struktury indywidualnych gospodarstw rolnych w kierunku zwiększania areалу i gospodarstw efektywnych;
- rozwój komunikacji drogowej, standardów i powiązań drogowych, komunikacji zbiorowej;
- rozwój infrastruktury technicznej;
- zwiększenie aktywności gminy na zewnątrz, działania promocyjne.

Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z powyższymi celami. W jego ramach zaplanowano m.in. przedsięwzięcia polegające na modernizacji, przebudowie i adaptacji budynku starego kina, przebudowie Parku Miejskiego, odnowie Domu Sióstr, a także adaptacji terenów wokół stawów na cele integracji i włączenia społecznego w Dziećmynie. Działania te są niezbędne do tego, by osiągnąć cele odnoszące się do rozwoju usług bytowych, zapewnienia ładu ekologicznego i przestrzennego, rozwoju ekoturystyki i agroturystyki, a także zapewnienia ochrony krajobrazu kulturowego.

W powyższe cele wpisuje się również projekt poprawy wizerunku i funkcji przestrzenno – funkcjonalnych Śródmieścia Ponieca. Niniejszy projekt będzie miał także znaczący wpływ na osiągnięcie celu jakim jest rozwój budownictwa mieszkaniowego, a także zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych i krajobrazu kulturowego. Natomiast budowa ścieżki rowerowej i kładki dla pieszych nad torami kolejowymi, będzie miała duże znaczenia dla podniesienia standardów i powiązań drogowych na terenie Ponieca.

Reasumując należy stwierdzić, że zadania przewidziane do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec są niezbędne do tego, by w pełni zrealizować cele wyznaczone w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Poniec.

4. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

4.1. Charakterystyka ogólna Gminy

4.1.1. Położenia administracyjne i geograficzne

Gmina Poniec położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie gostyńskim. Niniejsza jednostka samorządu terytorialnego znajduje się w całości na obszarze Wysoczyzny Leszczyńskiej, mezoregionu usytuowanego pomiędzy Pojezierzem Leszczyńskim, a dolinami Odry i Baryczy. Obszar Gminy obejmuje powierzchnię 132,2 km²,

w tym miasto Poniec zajmuje 3,5 km². Gmina jest oddalona około 20 km od Leszna, Gostynia i Rawicza.

Lokalizację Gminy na tle województwa i powiatu pokazano na rysunku 1.

Rysunek 1. Położenie Gminy Poniec

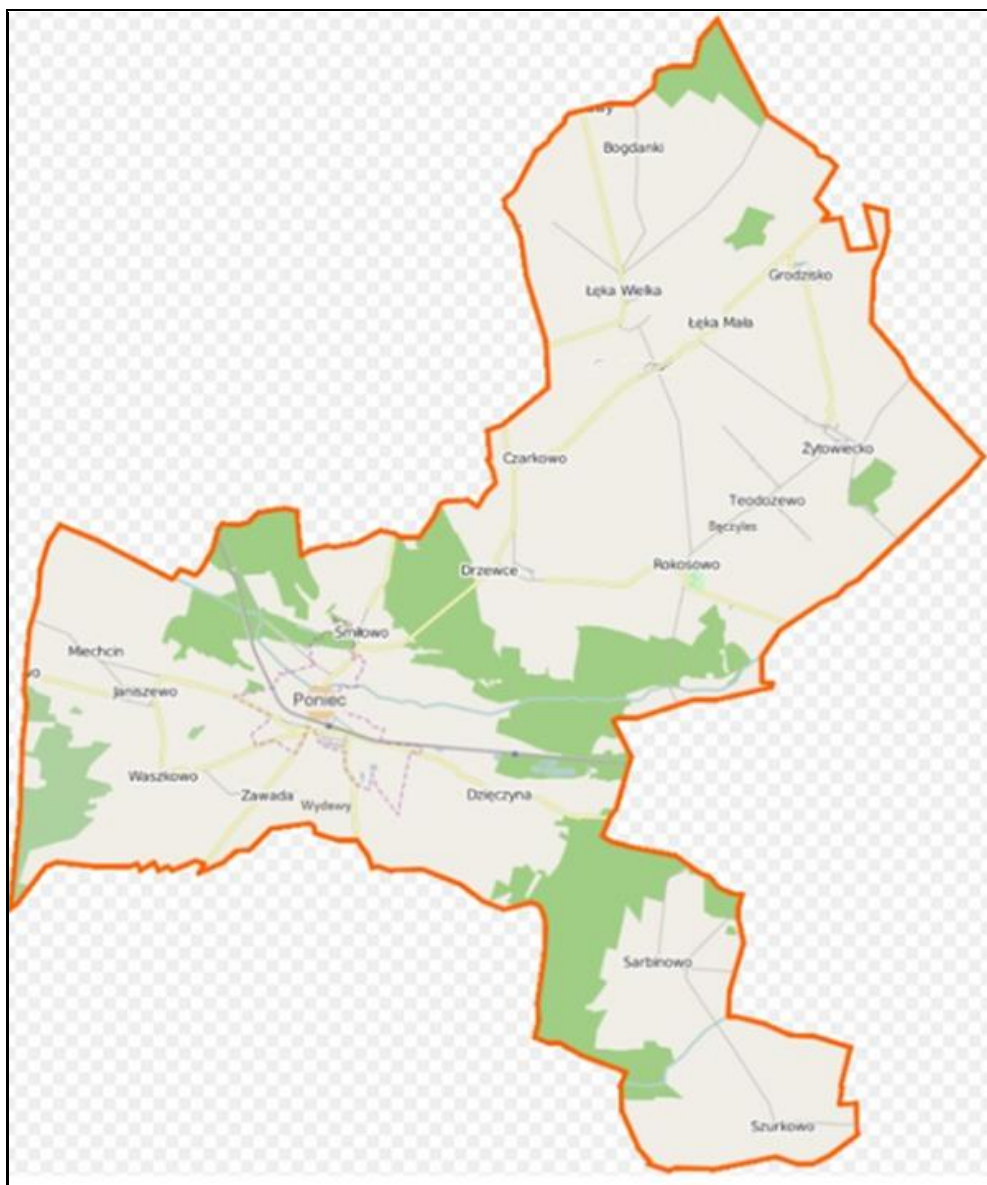

Źródło: <http://archiwum.zpp.pl/>

Poniec jest Gminą miejsko-wiejską, w skład której wchodzi: miasto Poniec stanowiące centrum administracyjne i gospodarcze oraz 19 sołectw: Bogdanki, Bączyłas, Czarkowo, Drzewce, Dzięczyna, Grodzisko, Janiszewo, Łęka Mała, Łęka Wielka, Miechcin, Rokosowo, Sarbinowo, Szurkowo, Śmiłowo, Teodozewo, Waszkowo, Wydawy, Zawada i Żytowiecko.

Układ osadniczy Gminy Poniec prezentuje rysunek 2.

Rysunek 2. Układ osadniczy Gminy Poniec

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Poniec_%28gmina%29

Gmina Poniec graniczy z następującymi gminami:

- Bojanowo,
- Gostyń,
- Krobia,
- Krzemieniewo,
- Miejska Górka,
- Rydzyna

Teren Gminy Poniec znajduje się w całości na obszarze Wysoczyzny Leszczyńskiej, mezoregionu usytuowanego pomiędzy Pojezierzem Leszczyńskim, a dolinami Odry i Baryczy. Obszar Gminy przecina dolina Rowu Polskiego o szerokości około 1-2 km.

Na terenie Gminy Poniec nie znajdują się drogi wojewódzkie i krajowe. W mieście Poniec krzyżuje się kilka dróg powiatowych, które zapewniają połączenia z drogami krajowymi.

Gminę Poniec na koniec 2014 roku, zgodnie z danymi GUS, zamieszkiwało 7 890 osób, w tym kobiety stanowiły 50,6%. Mieszkańcy obszarów wiejskich stanowili 63,6% ogółu mieszkańców Gminy Poniec (5 017 osób). Na terenie Gminy funkcjonowało 621 podmiotów gospodarczych, z czego 2,9% w sektorze publicznym, zaś 97,1% w sektorze prywatnym. W badanym okresie (2009-2014) liczba podmiotów gospodarki ogółem na terenie Gminy Poniec przyjęła trend rosnący, ostatecznie w 2014 roku, w porównaniu do roku 2009 wzrosła o 9,3%. Wśród podmiotów sektora prywatnego największy udział miały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – w 2014 roku stanowiły one 83,4% podmiotów w sektorze prywatnym.

4.1.2. Ukształtowanie powierzchni

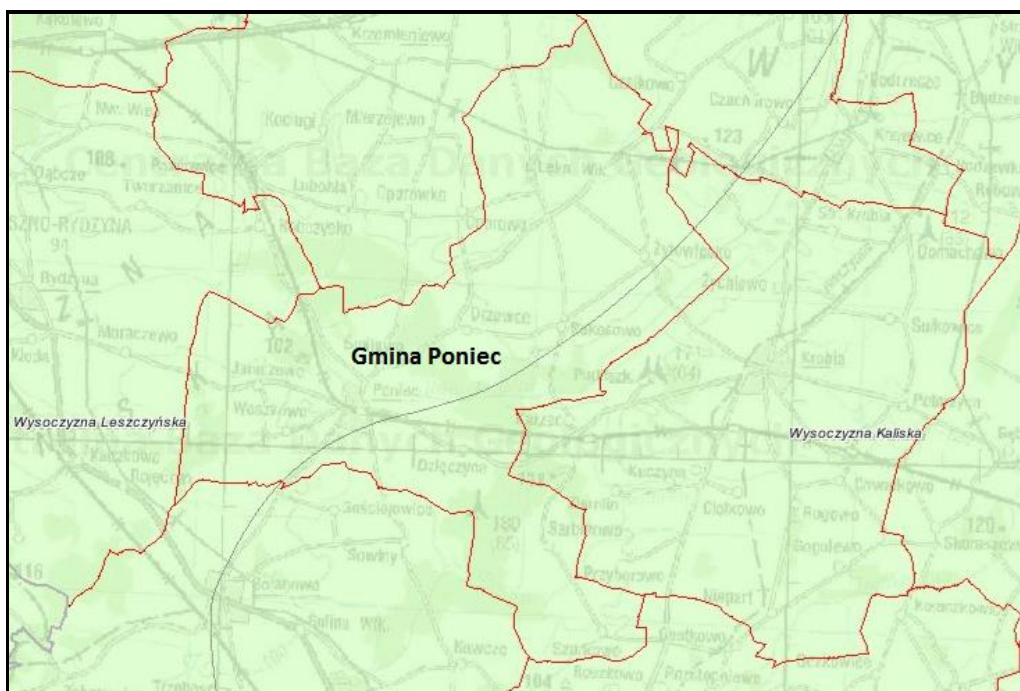
Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego Gmina Poniec położona jest na obszarze Wysoczyzny Leszczyńskiej i Wysoczyzny Kaliskiej.

Ukształtowanie powierzchni terenu jest zróżnicowane. W otoczeniu Ponieca, gdzie system teras rzecznych jest mocno rozbudowany, zarówno przejście od pradolin do powierzchni teras nadzalewowych jest na ogół łagodne. Natomiast odcinki przełomowe pradolin, pozbawione lub prawie pozbawione teras, charakteryzuje co najmniej kilkunastometrowej wysokości, strome zbocze, ze śladami licznych drobnych rozcięć erozyjnych.

Budowę geologiczną tworzą skały osadowe trzecio – i czwartorzędowe. Głębsze podłoże tworzy seria utworów trzeciorzędowych o miąższości rzędu 150 – 250 m. Rozpoczynają ją piaski i iły oligocenu, na których leżą kilkudziesięciometrowe kompleksy osadów miocenu oraz pliocenu.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Poniec aktualizacja na lata 2010-2013
z perspektywą do roku 2019

Rysunek 3. Położenie geograficzne Gminy Poniec

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych, <http://bazagis.pgi.gov.pl/website/cbdg/viewer.htm>

4.1.3. Warunki klimatyczne

Zgodnie z rolniczo-klimatycznym podziałem Polski według R. Gumińskiego teren Miasta i Gminy Poniec znajduje się w obrębie zaliczanym klimatycznie do dzielnicy środkowej (VII).

Rysunek 4. Dzielnice rolniczo - klimatyczne Polski wg R. Gumińskiego

Źródło: www.acta-agrophysica.org

Legenda:

Dzielnica rolniczo-klimatyczna					
I	Szczecińska	VIII	Zachodnia	XV	Częstochowsko-Kielecka
II	Zachodniobałtycka	IX	Wschodnia	XVI	Tarnowska
III	Wschodniobałtycka	X	Łódzka	XVII	Sandomiersko-Rzeszowska
IV	Pomorska	XI	Radomska	XVIII	Podsudecka
V	Mazurska	XII	Lubelska	XIX	Podkarpacka
VI	Nadnotecka	XIII	Chełmska	XX	Sudecka
VII	Środkowa	XIV	Wrocławska	XXI	Karpacka

Gmina Poniec położona jest w obrębie regionu śląsko-wielkopolskiego, reprezentującego obszar przewagi wpływów oceanicznych. Długość okresu wegetacyjnego wynosi ok. 220 dni. Amplitudy temperatur są mniejsze od przeciętnych w Polsce; wiosna i lato wczesne i ciepłe (+ 17,5 o C w lipcu), zima łagodna (-3,3 o C w styczniu) i krótka z pokrywą śnieżną utrzymującą się przez ok. 65 dni. . Roczna suma opadów wynosi nieco ponad 550 mm, tj. poniżej średniej krajowej. Wyjątkowo duża jest ilość dni z mgłą – 53,8. Podobnie jak w większości terytorium w kraju przeważają wiatry zachodnie.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Poniec aktualizacja na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2019

4.1.4. Wody powierzchniowe i podziemne

WODY POWIERZCHNIOWE

Główny ciek występującym na terenie Gminy Poniec jest Rów Polski, należący do zlewni Baryczy. Jego dolina przebiega prawie równoleżnikowo przez środkową część Gminy. Do Rowu Polskiego w obrębie Gminy uchodzą: Rów Czarkowski (po stronie północnej) i Samica Krobska (po stronie południowej).

Dolina Rowu Polskiego, z szerokim płaskim dnem, jest wyraźnie zaznaczona w rzeźbie terenu. Dość wyraźnie w rzeźbie terenu zaznaczają się dolinki jej dopływów, a także dolina Masłówki, spływającej do Orli.

Tereny zalewowe w obrębie doliny Rowu Polskiego, ujęte w planach ochrony przeciwpowodziowej, znajdują się w zachodniej części Gminy (na zachód od Ponieca). Zalewy powodziowe na tym terenie związane są z cofką wód powodziowych Baryczy i związaną z tym koniecznością wyłączeń przepompowni w Tarnowej Łące i Janiszewie. Okresowemu podtapianiu podlega także obniżony lokalnie fragment doliny Rowu Polskiego w części położonej na wschód od Ponieca.

Na terenie Gminy znajduje się 31 drobnych zbiorników wodnych o łącznej powierzchni 34 ha. Brak jest większych zbiorników wodnych.

Stopień zmeliorowania gruntów na terenie gminy wynosi 85%, co zapewnia właściwe warunki wodne gruntów rolnych.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Poniec aktualizacja na lata 2010-2013
z perspektywą do roku 2019

Na terenie Gminy Poniec występuje tylko jedna jednolita część wód powierzchniowych. Jest to **Rów Polski od źródła do Rowu Kaczkowskiego (PLRW600017148549)**. W granicach powiatu gostyńskiego, a zatem również na terenie Gminy Poniec, nie wyznaczono żadnej jednolitej części wód jeziornych.

STAN WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Ogólnie zanieczyszczenie wód powierzchniowych jest wynikiem oddziaływania różnych czynników antropogenicznych takich jak: urbanizacja, rolnictwo, uprzemysłowienie.

Do głównych przyczyn zagrożenia zasobów i jakości wód na terenie Gminy Poniec należy zaliczyć:

- emisję ścieków komunalnych;
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych;
- niekontrolowane odprowadzanie wód opadowych do kanalizacji sanitarnej;
- niewłaściwy sposób postępowania z wodami opadowymi i roztopowymi;
- spływ powierzchniowy biogenów z pól i niewłaściwe składowanie nawozów naturalnych.

Jednym z głównych problemów występujących na terenie Gminy Poniec, w których bardzo ważną funkcję pełni rolnictwo, są spływy powierzchniowe zanieczyszczeń, obciążone głównie związkami biogennymi (azotem i fosforem) właśnie pochodzenia rolniczego. Ponadto, duże zagrożenie stanowi niewłaściwe przechowywanie i stosowanie nawozów sztucznych i organicznych, stosowanie chemicznych środków ochrony roślin oraz niewłaściwe wykonywanie zabiegów agrotechnicznych.

Badania monitoringowe wód powierzchniowych

Rok 2015 był trzecim rokiem, w którym kontynuowano badania jakości wód powierzchniowych zaplanowane w Programie Państwowego Monitoringu Środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2013–2015. Jednocześnie był to ostatni rok 6-letniego cyklu wodnego.

Badania prowadzono w 76 jednolitych częściach wód płynących, w czterech rodzajach punktów pomiarowo - kontrolnych:

- w 65 reprezentatywnych punktach monitorowania stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego JCW,

- w 47 punktach pomiarowo-kontrolnych monitoringu obszarów chronionych,
- w 5 punktach pomiarowo-kontrolnych monitoringu badawczego,
- w 4 punktach ustanowionych w celu monitoringu JCW będących pod wpływem oddziaływania odkrywki Tomisławice,
- w 1 punkcie pomiarowo-kontrolnym intensywnego monitorowania oraz na potrzeby wymiany informacji pomiędzy państwami członkowskimi UE.

Źródło: Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015

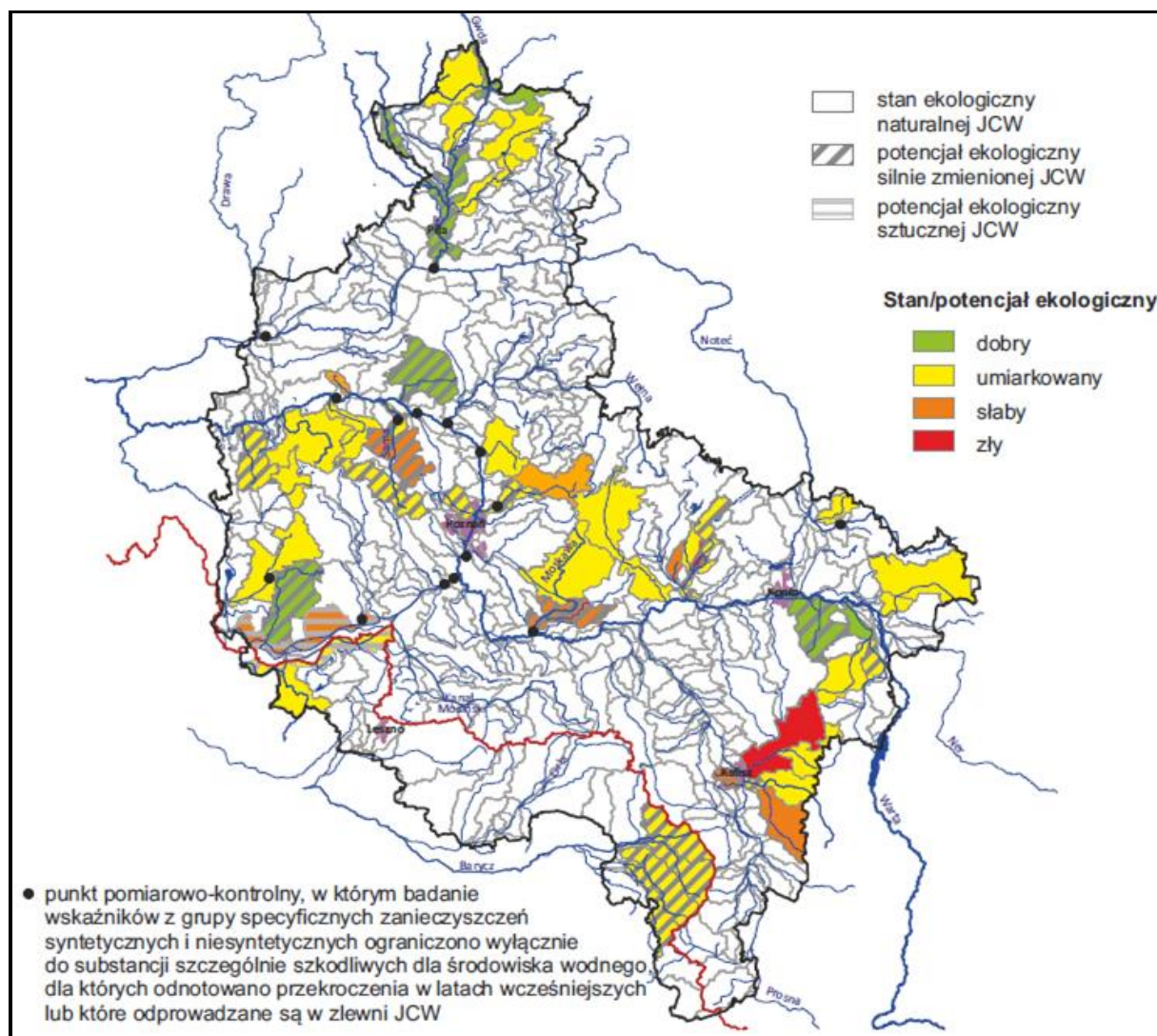
Ocena stanu jednolitych części wód

Źródłem danych o jakości środowiska jest system Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), w ramach którego realizowane są badania i oceny jakości wód powierzchniowych i podziemnych (art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2012 r., poz. 145)).

W 2015 roku stan/potencjał ekologiczny oceniono dla 55 monitorowanych JCW. Dla 28 JCW określono stan ekologiczny, dla 27 potencjał ekologiczny. Spośród badanych JCW w 2015 roku dobrym stanem/potencjałem ekologicznym charakteryzował 9 JCW (16,4%), umiarkowany stan/potencjał ekologiczny określono dla największej liczby JCW 34 (61,8%), słaby dla 10 (18,2%), zły dla 2 JCW (3,6%).

Źródło: Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015

Rysunek 5. Stan/potencjał ekologicznego JCW płynących w województwie wielkopolskim w 2015 r./wg WIOŚ/

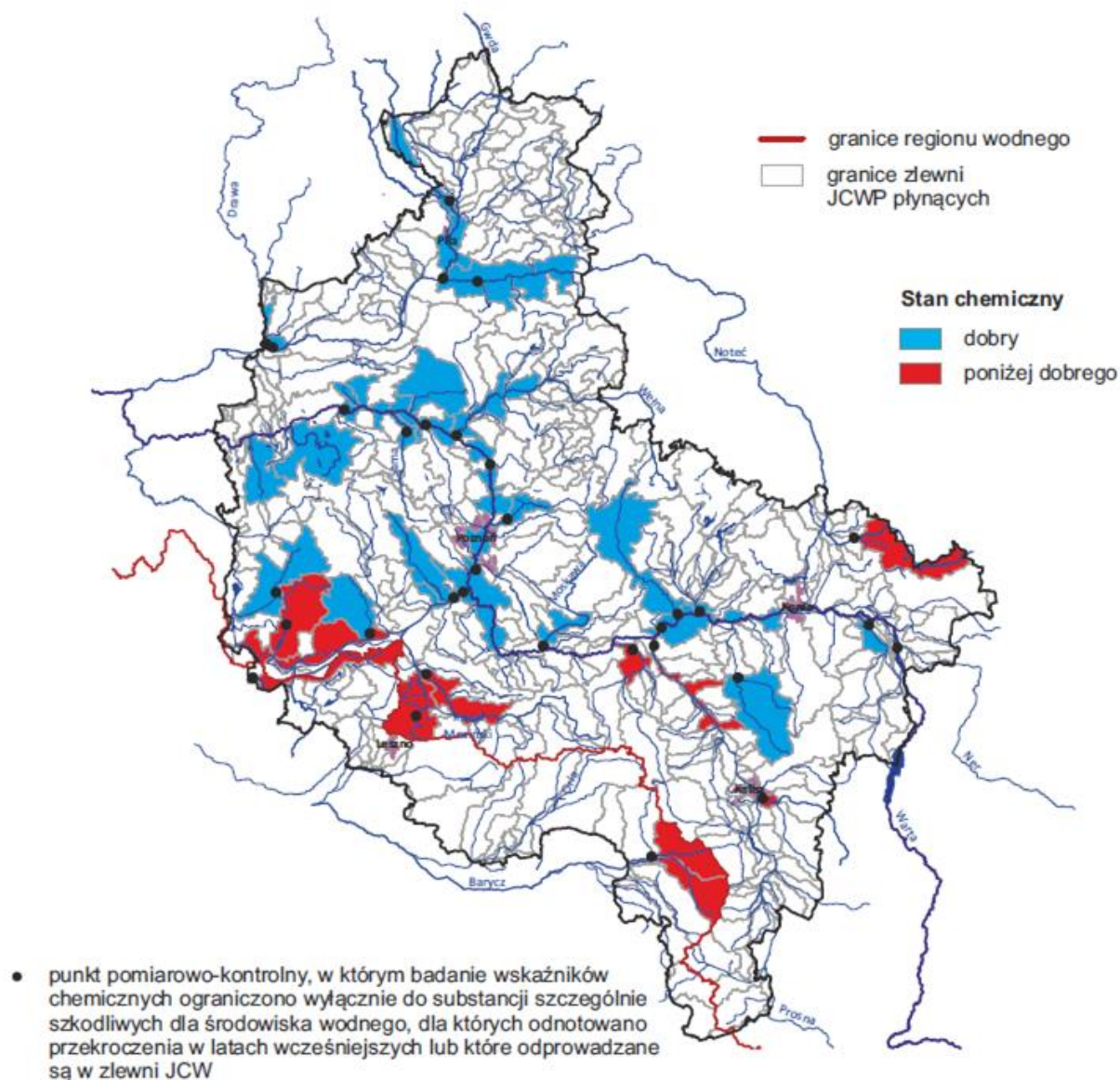

Źródło: Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015

O klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego zdecydowały: w 21 JCW elementy biologiczne, w 13 JCW wynik klasyfikacji elementów fizykochemicznych, który spowodował obniżenie oceny, w pozostałych 21 JCW zarówno elementy biologiczne jak i fizykochemiczne.

Zbadano również stan chemiczny. W 2015 roku wykonano dla 39 monitorowanych JCW, w 7 JCW na podstawie pełnego zakresu badań, w 32 na podstawie zakresu badań ograniczonego wyłącznie do substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których odnotowano przekroczenia w latach wcześniejszych lub które odprowadzane są w zlewni JCW. Dla 28 JCW (71,8%) stan chemiczny oceniono jako dobry, dla 11 (28,2%) jako poniżej dobrego.

Rysunek 6. Stan chemiczny JCW płynących w województwie wielkopolskim w 2015 r./wg WIOŚ/

Źródło: Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015

Główny ciekim występującym na terenie Gminy Poniec jest Rów Polski. Poniżej przedstawiono ocenę stanu JCW Rów Polski od źródła do Rowu Kaczkowskiego. Niniejsza JCW charakteryzuje się umiarkowanym stanem lub potencjałem ekologicznym, natomiast stan wód określono jako zły.

Dla naturalnych części wód, celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. W obu przypadkach będzie również konieczne utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Dla obszarów chronionych funkcjonujących w obszarze dorzeczy, celem środowiskowym będzie osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu.

Tabela 2. Ocena stanu JCW Rów Polski od źródła do Rowu Kaczkowskiego

Lp.	Nazwa JCW	Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena spełniania wymagań dla obszarów chronionych					Stan wód
				1	2	3	4	5	
REGION WODNY ŚRODKOWEJ ODRY									
7	Rów Polski od źródła do Rowu Kaczkowskiego	Umiarkowany					N	N	Zły

Źródło: Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2013

Na terenie Gminy Poniec w latach 2014 i 2015 nie były bezpośrednio prowadzone badania wód powierzchniowych.

WODY PODZIEMNE

„Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę są utwory wodonośne czwartorzędowe, występujące w dwóch poziomach wodonośnych: gruntowym oraz międzyglinowym dolnym (podglinowym) i lokalnie w poziomie międzyglinowym górnym.

Poziom wód gruntowych jest związany z osadami piaszczysto-żwirowymi Sandru Drzewieckiego ciągiem doliny Rowu Polskiego i dolin cieków dopływowych oraz spiaszczonymi przypowierzchniowymi partiami gliniastymi i płatami piaszczystymi występującymi na powierzchni terenu. Przed zwodociągowaniem gminy poziom ten był powszechnie eksploatowany studniami kopanymi i stanowił główne źródło zaopatrzenia w wodę.

W obszarze odkrytej części Sandru Drzewieckiego, poziom wód gruntowych powiązany jest z poziomem wgłębnym starszego sandru kopalnego, tworzącego jeden wspólny poziom. Ma on bazę drenażu w dolinie Rowu Polskiego. Na Sandrze Drzewieckim, stanowiącym część Podsystemu Wodonośnego Kanału Wonieść - Rów Polski, wykonano ujęcie Drzewce zaopatrujące Gminę Poniec w wodę. W ocenie jakości wód prowadzonej w ramach monitoringu regionalnego wody ujęcia Drzewce zaliczono do klasy II (średniej jakości, naturalne i słabo zanieczyszczone antropogenicznie, nadające się do picia po przeprowadzeniu prostych zabiegów uzdatniających).

Poziom międzyglinowy górny występuje lokalnie i jest na ogół słabo zawodniony. Zasilanie tego poziomu odbywa się w drodze infiltracji opadów poprzez osady słabo przepuszczalne występujące w nadkładzie oraz przeciekania z poziomu gruntowego. Moduł zasilania infiltracyjnego oszacowany jest na około 3,5 m³/h/km².

Poziom międzyglinowy dolny – związany z seriami osadów piaszczysto-żwirowych sandru kopalnego z okresu interglacjału wielkiego na terenie Gminy nie jest eksploatowany.

Poziom trzeciorzędowy – nadwęglony zbudowany jest z piasków pylastych i drobnych o miąższości 36,0 – 40,5 m występuje pod łłami pstryimi i pierwszym podkładem węgli

brunatnych. Strop warstwy wodonośnej zalega na głębokości około 108,0 – 120,0 m. W rejonie Śmitowa jego miąższość wynosi 4 m.

Ze względu na dużą zasobność i na ogół dobrą jakość wód poziomów czwartorzędowych oraz znaczną głębokość użytkowych poziomów wodonośnych trzeciorzędu, poziom trzeciorzędowy na terenie Gminy Poniec nie jest eksploatowany.

Zasoby wód podziemnych nie należą do żadnego z wyodrębnionych Głównych zbiorników Wód Podziemnych. Jedynie skrajnie północno-wschodnia część Gminy położona jest w zasięgu obszaru najwyższej ochrony (ONO), związanego ze zbiornikiem międzyglinowym rzeki Kani nr 308”.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Poniec aktualizacja na lata 2010-2013
z perspektywą do roku 2019

Na terenie Gminy Poniec wyznaczono jedną jednolitą część wód podziemnych: JCWPd nr 74.

Badania monitoringowe wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w oparciu o rozporządzenie MŚ z 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. nr 143, poz. 896), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości

oraz dwa stany chemiczne wód:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V)

Zasada zaliczania wód do odpowiedniej klasy polega na dopuszczeniu przekroczenia wartości granicznych elementów fizykochemicznych, gdy jest ono spowodowane przez naturalne procesy, pod warunkiem, że mieszczą się one w granicach przyjętych dla bezpośrednio niższej klasy jakości. Jako niedopuszczalne przyjęto przekroczenie wartości

granicznych oznaczonych w rozporządzeniu indeksem „H” wskaźników nieorganicznych: antymonu, arsenu, azotanów, azotynów, boru, chromu, cyjanków, fluorków, glinu, kadmu, niklu, ołowiu, rtęci, selenu i srebra oraz wskaźników organicznych: adsorbowanych związków chloroorganicznych (AOX), benzo(a)pirenu, benzenu, lotnych węglowodorów aromatycznych (BTX), substancji ropopochodnych, pestycydów, tetrachloroetenu, trichloroetenu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA).

Cały obszar Gminy Poniec znajduje się na obszarze JCWPd nr 74, która jest zagrożona nieosiągnięciem dobrego stanu. Zgodnie z „Mapą stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) wg podziału na 161 obszarów” dostępnej na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, powyższa JCWPd charakteryzowała się następującym stanem:

JCWPd nr 74 - Stan wód podziemnych:

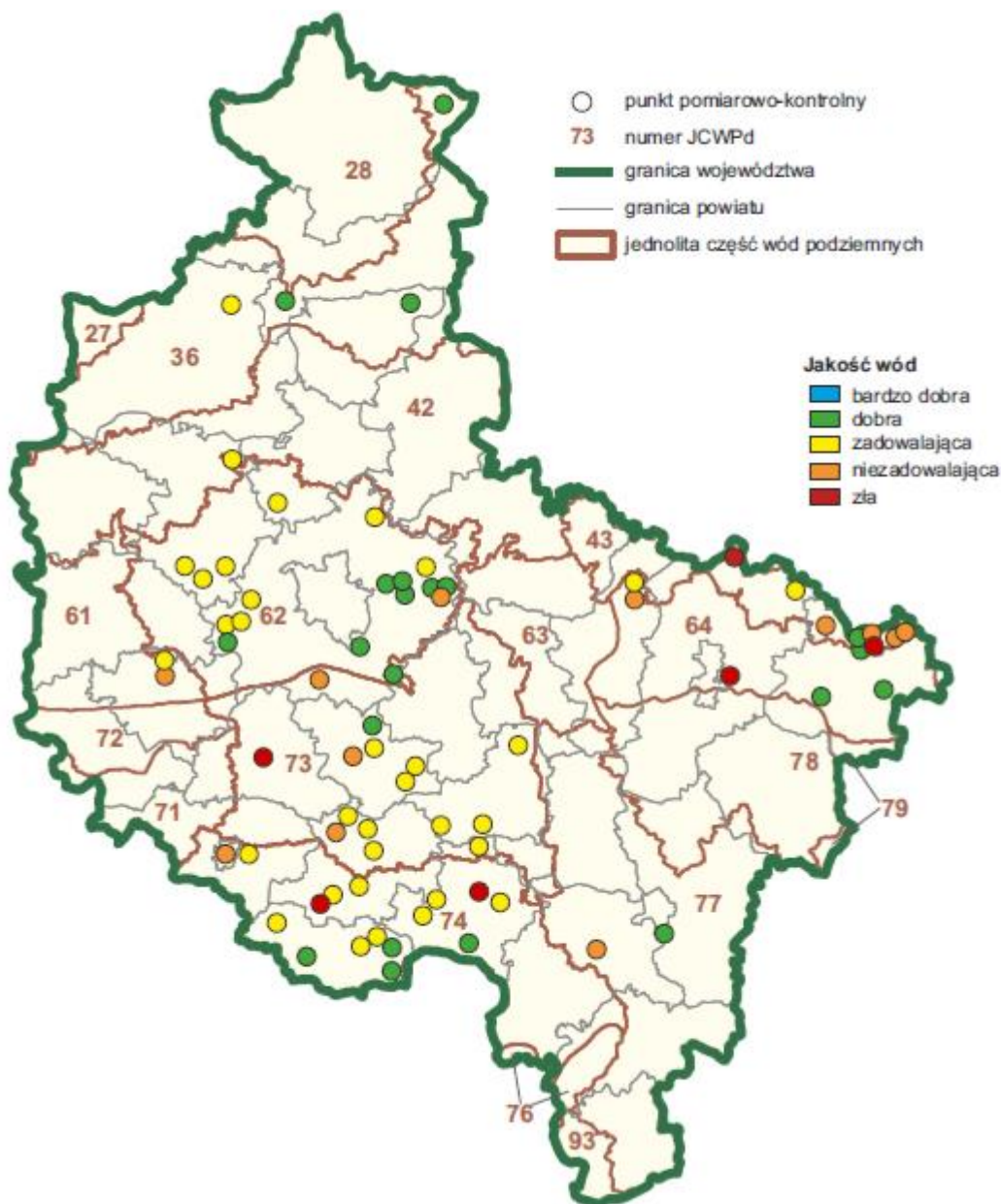
- 2010 rok:
 - ilościowy dobry;
- 2011 rok:
 - chemiczny dobry;
- 2012 rok:
 - chemiczny dobry;
 - ilościowy dobry;
- 2013 rok:
 - chemiczny dobry;
- 2014 rok:
 - Chemiczny dobry.

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/mapa/>

Ramowa Dyrektywa Wodna (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U.UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.)) w artykule 4, przewiduje dla wód podziemnych następujące główne cele środowiskowe:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych;
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych;
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

Rysunek 7. Wyniki monitoringu jakości wód podziemnych w roku 2015/wg badań PIG

Źródło: Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015

W roku 2014 badania jakości wód podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie powiatu gostyńskiego prowadzone były przez:

- Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie w ramach monitoringu operacyjnego.
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, który prowadzi monitoring wyłącznie na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych w zakresie umożliwiającym ocenę wpływu związków azotu pochodzących z gospodarki rolnej na jakość wód.

Badania prowadzono dwa razy w roku – wiosną i jesienią. W 5 punktach badawczych jakość wód mieściła się w granicach III klasy (wody zadowalającej jakości), w dwóch punktach w granicach klasy IV (wody niezadowalającej jakości).

Źródło: Informacja o stanie środowiska wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska 2014

Tabela 3. Ocena jakości wód podziemnych na terenie powiatu gostyńskiego w roku 2014 - według PIG

Nr otworu	Lokalizacja otworu	Wody	Stratygrafia	JCWPD	Klasa jakości wód	Wskaźniki decydujące o klasie jakości wód	Użytkowanie terenu
2631	Drzewce gmina Poniec	W	Q	74	III	tlen, mangan, wapń, żelazo	Grunty orne

Źródło: Informacja o stanie środowiska wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska 2014

Objaśnienia:

Wody: **W** wgłębne, **G** gruntowe;

Stratygrafia: Q czwartorzęd;

Klasa wód: I wody o bardzo dobrej jakości, II wody dobrej jakości, III wody zadowalającej jakości; IV – wody niezadowalającej jakości, V – wody złej jakości

Na terenie Gminy Poniec zlokalizowano otwór w miejscowości Drzewce, w którym jakość wód kształtowała się w klasie III (wody zadowalającej jakości).

4.1.5. Powietrze

Powietrze atmosferyczne należy do najważniejszych chronionych komponentów środowiska przyrodniczego. Obowiązujące regulacje prawne odnoszą się przede wszystkim do jego jakości oraz kontroli emisji w postaci pozwoleń na emisję gazów i pyłów. Ze względu na porozumienia międzynarodowe, ochrona powietrza atmosferycznego obejmuje również warstwę ozonową i klimat.

W polskim prawie środowiskowym zakres i sposoby ochrony powietrza atmosferycznego są określone głównie w ustawie Prawo ochrony środowiska. Przepisy te dotyczą ochrony zasobów środowiska przyrodniczego, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, wydawania pozwoleń, opłat i kar administracyjnych za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.

W efekcie ramy prawne ochrony powietrza atmosferycznego w Polsce wyznaczają następujące akty:

A. Z zakresu prawa krajowego:

- 1) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowisku* i towarzyszące jej rozporządzenia,
- 2) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o substancjach zubożających warstwę ozonową.
- 3) Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.

B. Z zakresu prawa wspólnotowego:

- 1) Dyrektywa 96/62/WE z 1996 roku w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza wraz z dyrektywami córkami,
- 2) Dyrektywa 2001/81/WE z 2001 roku w sprawie krajowych poziomów emisji dla niektórych rodzajów zanieczyszczeń powietrza.
- 3) Dyrektywa 1999/13/WE z 1999 roku w sprawie kontroli emisji lotnych związków organicznych ze stosowania rozpuszczalników organicznych.
- 4) Dyrektywa 94/63/WE z 1994 roku w sprawie kontroli emisji lotnych związków organicznych ze składowania paliwa i jego dystrybucji z terminali do stacji paliw,
- 5) Dyrektywa 2001/80/WE z 2001 roku w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania,
- 6) Dyrektywa 2003/87/WE z 2003 roku ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie,
- 7) Dyrektywy dotyczące zawartości określonych substancji w paliwach,
- 8) Dyrektywa IPPC (96/61/WE),
- 9) Rozporządzenie wspólnotowe 2037/2000 z 2000 roku w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową.

C. Z zakresu prawa międzynarodowego:

- 1) Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 roku,
- 2) Protokół do Konwencji w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości, dotyczący długofalowego finansowania wspólnego programu monitoringu i oceny przenoszenia zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości w Europie (EMEP) z 1984 roku,
- 3) Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 1992 roku,
- 4) Protokół z Kioto z 1997 roku,
- 5) Konwencja wiedeńska o ochronie warstwy ozonowej z 1985 roku,
- 6) Protokół montrealski w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową z 1987 roku.

Potrzeba prawnej ochrony powietrza jest skutkiem jego zanieczyszczenia, które w ustawie – Prawo ochrony środowiska zostało zdefiniowane jako **emisja, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska** (art. 3 pkt 49 u.p.o.ś.).

Postępująca urbanizacja przyczynia się do wzrostu liczby źródeł emisji zanieczyszczeń. Badania jakości powietrza potwierdzają, iż emisja antropogeniczna jest głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza w województwie wielkopolskim.

Najczęściej stosowaną klasyfikacją źródeł emisji jest następujący podział:

- źródła punktowe związane z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych;
- źródła liniowe związane z komunikacją;
- źródła powierzchniowe niskiej emisji rozproszonej komunalno-bytowej i technologicznej.

EMISJA PUNKTOWA

Punktowe źródła mają istotny wpływ na wielkość i zasięg stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Emisja punktowa pochodzi głównie z dużych zakładów przemysłowych emitujących pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (t.j. Dz.U. 2015 nr 0 poz. 2273, z późn. zm.) podmioty gospodarcze zobowiązane są do sporządzania rocznych raportów o wielkościach emisji gazów cieplarnianych i innych substancji, wprowadzanych do powietrza. Ustawowy obowiązek raportowania danych o emisji gazów cieplarnianych do powietrza dotyczy wszystkich korzystających ze środowiska.

Do największych punktowych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza na obszarze Gminy Poniec należą:

- Huta Szkła "Gloss";
- Woldrew Spółka z o.o Producent wysokiej jakości parkietów i mozaik parkietowych;
- Mróz TRADEMARK sp. z o.o.;
- "MIXT" sp. z o.o. w Poniecu;
- Zakład Stolarski "Sp. J. Paweł Sierakowski, Krzysztof Sierakowski;
- "Akord" Spółka Jawna Wytwórnia Super koncentratów i Pasz w Poniecu;
- Phu Intermax Exsport- Import;
- "Arwak" Zakład Stolarski Arkadiusz Nowak;

- ZPHU "Kuropka" Piotr Kuropka Sprzedaż-serwis opon;
- Hądzlik L, Lipowczyk M. Gospodarstwo Rolne S.C;
- Gospodarstwo Rolne " Rola" – Rokosowo- Przemysław Koncewicz;
- Leszczyńskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowo Mostowych Sp. z o.o.

EMISJA LINIOWA

W ostatnich latach istotnie wzrosła dostępność pojazdów, praktycznie dla każdej grupy społecznej. Wynika to nie tylko z poprawy stopy życiowej w Polsce, ale także możliwości zakupu tanich, używanych pojazdów z zagranicy, których stan techniczny niejednokrotnie pozostawia wiele do życzenia. W związku z tym, praktycznie każda rodzina posiada już co najmniej jeden samochód. Jednocześnie w ostatnich latach spadł wskaźnik osób podróżujących jednym samochodem, co wiąże się nie tylko ze wzrostem kosztów podróży, ale i wyższą emisją zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych. Do zmiany tej niekorzystnej sytuacji, zwłaszcza z punktu widzenia środowiska naturalnego, mogą przyczynić się wzrastające ceny paliw, które najprawdopodobniej zmuszą część społeczeństwa do zmiany nawyków na bardziej ekonomiczne. Nie bez znaczenia są też kampanie społeczne o tematyce ekologicznej, zachęcające do korzystania z komunikacji publicznej.

Na terenie Gminy Poniec dostęp do komunikacji publicznej możliwy jest dzięki autobusom PKS i pociągom PKP. Rozproszona zabudowa na terenach wiejskich sprawia, że korzystanie z samochodu jest nieuniknione. Mimo wszystko, działania proekologiczne, w tym zakresie, prowadzone na terenie Gminy mogą skupiać się na propagowaniu ekonomicznego podróżowania samochodem (zorganizowanie dojazdów przy maksymalnym wykorzystaniu liczby miejsc w pojeździe, co zmniejsza koszty podróży i jednocześnie ogranicza emisję zanieczyszczeń na skutek mniejszej ilości spalonego paliwa) lub jeśli to tylko możliwe, zastąpienie go rowerem, co wpływa nie tylko na środowisko, ale i stan zdrowia mieszkańców. Połączenia lokalne komunikacją autobusową na terenie Gminy również przyczyniają się do zmniejszenia zanieczyszczeń.

Poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego jest zależny od natężenia ruchu na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Wielkość emisji ze źródeł komunikacyjnych zależna jest od ilości i rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa jak również od procesów związanych ze zużyciem opon, hamulców a także ścierania nawierzchni dróg. Emisję związaną z ww. procesami zalicza się do tzw. emisji pozaspalinowej. Dodatkowy wpływ na wielkość emisji pyłu PM10 ma tzw. emisja wtórna (z unoszenia) pyłu PM10 z nawierzchni dróg.

System komunikacyjny ma istotny wpływ na stan jakości powietrza głównie z tytułu transportu drogowego, w tym ruchu tranzytowego pojazdów ciężkich.

W Gminie Poniec największa emisja liniowa występuje w obrębie dróg lokalnych, zlokalizowanych na terenie miasta, ze względu na duże natężenie ruchu, które jest z kolei główną przyczyną uciążliwości akustycznych.

Pomimo iż sieć dróg na terenie Gminy jest stale modernizowana i przebudowywana, to jednak ciągły wzrost ruchu samochodowego pociąga za sobą degradację stanu technicznego dróg, a co za tym idzie zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń w powietrzu.

W celu redukcji emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych warto kontynuować działania polegające na poprawie stanu technicznego dróg już istniejących (w tym również likwidacja nieutwardzonych poboczy). Dodatkowym istotnym elementem przyczyniającym się do zmniejszenia emisji wtórnej z dróg, powinno być utrzymanie ulic w czystości, które korzystnie wpływa na zmniejszenie unosu pyłu z dróg również w okresie bezopadowym.

EMISJA POWIERZCHNIOWA

Źródłem emisji powierzchniowej, pochodzącej z sektora bytowego, są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Na terenie Gminy mieszkańcy ogrzewają swoje domy głównie węglem, co przyczynia się do wysokiej emisji dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłów, sadzy oraz tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych. Coraz wyższe ceny paliw opałowych przyczyniają się z kolei do poszukiwania różnego rodzaju oszczędności. Z tego powodu część mieszkańców spala w swoich piecach różnego rodzaju odpady, emitujące znaczne ilości zanieczyszczeń. Praktyka ta jest w dalszym ciągu powszechna dla obszarów wiejskich. Innym sposobem poszukiwania oszczędności jest wykorzystanie na cele ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej, odnawialnych źródeł energii. W chwili obecnej tylko nieliczne domki jednorodzinne na terenie Gminy Poniec zostały wyposażone w instalacje solarne. Część mieszkańców Gminy wykorzystuje biomasę do ogrzewania budynków.

Montaż urządzeń do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, wiąże się z dość wysokimi nakładami na etapie inwestycyjnym, natomiast w fazie eksploatacji wymaga ponoszenia znacznie niższych kosztów, niż w przypadku powszechnie stosowanych źródeł ciepła opalanych węglem, olejem czy gazem.

Ze względu na coraz atrakcyjniejsze ceny urządzeń grzewczych bazujących na odnawialnych źródłach energii oraz dodatkowo możliwość współfinansowania takiej inwestycji np. z WFOŚiGW oraz funduszy Unii Europejskiej, Gmina będzie podejmowała działania mające na celu zachęcenie mieszkańców do wyposażenia budynków mieszkalnych w urządzenia bazujące na odnawialnych źródłach energii.

Sposobem ograniczania niskiej emisji na terenie Gminy jest także termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, których przegrody zewnętrzne nie spełniają warunków technicznych w zakresie wartości współczynnika przenikania ciepła. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów lub stropodachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz usprawnienia w zakresie instalacji c.o. i c.w.u. wiążą się z istotnym ograniczeniem zapotrzebowania budynku na ciepło, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w ilości spalanej paliwa, a w rezultacie emisji zanieczyszczeń.

Występująca na danym terenie struktura paliwowa wśród korzystających z indywidualnych źródeł ciepła jest bardzo istotna ze względu na jakość powietrza. Praktyka stosowana w całej Polsce wskazuje, iż w domowych kotłowniach nie tylko spalane są ww. paliwa ale również odpady, takie jak: plastik, guma itp. Zjawisko to powoduje zwiększone zanieczyszczenie powietrza szczególnie w okresie grzewczym, a toksyczne związki uwalniane do atmosfery podczas spalania paliw jak i odpadów mają fatalny wpływ na zdrowie społeczeństwa.

Eksploatacja domowych pieców grzewczych odbywa się w ramach tzw. powszechnego korzystania ze środowiska i w rozumieniu przepisów ustawy - Prawo ochrony środowiska nie wymaga uzyskania pozwoleń na wprowadzenie gazów i pyłów do powietrza. W przypadku sektora bytowo-komunalnego nie ma opracowanych skutecznych i ekonomicznie zasadnych metod redukcji zanieczyszczeń poprzez urządzenia ochronne. Brak podstaw prawnych do zarządzenia wymiany starych, niskosprawnych i nieekologicznych kotłów i pieców węglowych przez osoby fizyczne jest poważną barierą do podjęcia działań zmierzających do ograniczenia ich oddziaływania na jakość powietrza. Podejmowane działania powinny być w pierwszej kolejności skierowane na większe uświadomienie społeczeństwa i propagowanie szerszego wykorzystania paliw niskoemisyjnych, bardziej przyjaznych środowisku, których wykorzystanie przyczyni się do zmniejszenia tzw. niskiej emisji, jak również wyeliminuje spalanie odpadów.

W wyniku spalania paliw naturalnych, oprócz ciepła, powstają również gazy spalinowe oraz – w przypadku paliw stałych – popioły i żużle. Skład spalin jest różny w zależności od rodzaju paliwa oraz samego procesu spalania, który wbrew pozorom jest procesem skomplikowanym, zależnym od temperatury, stosunku do ilości paliwa, rodzaju palnika lub paleniska i wielu innych czynników.

Głównym składnikiem spalin powstających przy spalaniu paliw stałych jest dwutlenek węgla (CO_2), w mniejszych ilościach dwutlenek siarki (SO_2), tlenek węgla (CO), tlenki azotu (NO_x), para wodna (H_2O), sadza i pył. W przypadku paliw ciekłych i gazowych udział pary wodnej w spalinach jest większy i porównywalny z ilością CO_2 , natomiast nie ma w nich pyłu,

a w przypadku gazu ziemnego – SO_2 . Niektóre gatunki ropy naftowej także nie posiadają związków siarki.

W spalinach pochodzących z paliw ciekłych i gazowych również występują, choć w mniejszych ilościach, tlenki azotu i sadza, gdyż ich obecność jest związana raczej z samym procesem spalania niż z rodzajem paliwa.

➤ *Tlenki węgla*

Z punktu widzenia ochrony środowiska rozróżnia się dwa rodzaje dwutlenków węgla: przyjazny dla środowiska - o krótkim (trwającym od 1 roku do kilkudziesięciu lat) obiegu w przyrodzie, który powstaje w procesach utleniania biomasy (drewna, słomy, biopaliw i biomasy) i nieprzyjazny, który jest produktem spalania paliw nieodnawialnych (węgla, ropy, gazu), a cykl jego obiegu określa się w milionach lat.

➤ *Tlenki siarki*

Głównym źródłem emisji SO_2 jest energetyka – 90%, natomiast za pozostałe 10% emisji odpowiada przemysł i komunikacja. Dwutlenek siarki, jako taki nie szkodzi środowisku, jednak w obecności ozonu – O_3 , który powstaje podczas wyładowań atmosferycznych, przekształca się w bardzo niebezpieczny dla środowiska SO_3 , który łączy się w chmurach z parą wodną i spada na ziemię w postaci kwaśnego deszczu.

➤ *Związki organiczne*

Związki organiczne w spalinach to głównie węglowodory alifatyczne (parafiny), które są praktycznie obojętne dla środowiska, oraz policykliczne węglowodory aromatyczne (wielopierścieniowe), które alergizują, podrażniają błony śluzowe, a nawet mogą wywoływać nowotwory. Najbardziej znany z tych związków to benzo[a]piren (BaP), który jest związkiem silnie rakotwórczym.

Przyczyną powstawania tych węglowodorów jest niepełne spalanie paliw przy zbyt małej ilości powietrza, termiczny rozkład paliwa (piroliza) również wobec braku tlenu, a także gwałtowne schładzanie płomienia na skutek nierównomiernego spalania, rozruchu urządzenia lub spalania paliw w nieodpowiednich kotłach, palnikach lub silnikach.

➤ *Sadza*

Głównym składnikiem sadzy, która tworzy ze spalinami lub powietrzem aerozol nazywany dymem, jest węgiel bezpostaciowy. Sadza zawiera także węglowodory. Ponieważ z węglowodorów aromatycznych sadza powstaje łatwiej niż z alifatycznych, więc to one są drugim składnikiem sadzy. Należy zatem przypuszczać, że sadza może mieć, podobnie jak i węglowodory aromatyczne, działanie rakotwórcze.

➤ *Pyły*

Pyły i popioły to stałe składniki mineralne, które pozostają po spaleniu paliw. Popiół i sadza stanowią główne składniki dymu, którego cząsteczki o rozmiarach nieprzekraczających 0,1 µm mają bardzo dobrze rozwiniętą powierzchnię, dzięki której adsorbują lotne toksyczne składniki spalin i dlatego są bardzo niebezpieczne dla zdrowia ludzi i zwierząt, a także dla roślin.

Najważniejsze negatywne skutki oddziaływania produktów spalania paliw nieodnawialnych, głównie węgla kamiennego i brunatnego, to pogłębienie się efektu cieplarnianego oraz powiększanie się stref występowania smogu. Kwaśny smog, zwany londyńskim, na skutek inwersji aerozolu, składającego się z tlenków siarki i pyłu ze spalonego węgla oraz mgły, zamiast unosić się jako cieplejszy od powietrza, opada na miasto i zatrzuwa jego mieszkańców. Wraz z rozwojem motoryzacji i komunikacji miejskiej, oprócz smogu londyńskiego, pojawił się nowy rodzaj smogu, zwany fotochemicznym, który atakuje w upalne lata. Smog ten zawiera, oprócz tlenków siarki i pyłów, także: tlenki azotu, związki organiczne, np. aldehydy, ketony, azotany i nadktlenki organiczne oraz ozon. W efekcie zamkniętego cyklu ponad 200 reakcji chemicznych, efekt smogu fotochemicznego pogłębia się, a jego produkty nie są obojętne dla środowiska. Wolne rodniki działają rakotwórczo, a ozon, który w stratosferze chroni nas przed promieniowaniem ultrafioletowym, w dolnych warstwach atmosfery jest równie niebezpieczny dla organizmów żywych jak związki rakotwórcze.

Negatywne oddziaływanie energetyki konwencjonalnej na środowisko obejmuje ponadto:

- zakwaszenie atmosfery tlenkami siarki i azotu wskutek czego giną lasy, zamiera życie w rzekach i jeziorach;
- brak tlenu w środowisku morskim, co jest następstwem emisji tlenków azotu, zaburza równowagę pokarmową w morzu ze szkodą dla żyjących w nim organizmów roślinnych i zwierzęcych;
- zanieczyszczenie wód przypowierzchniowych metalami ciężkimi wymywanymi z nieprawidłowo składowanych popiołów i żużli, a także produktami ubocznymi powstającymi podczas oczyszczania spalin metodami mokrymi i suchymi.

Skażenie wody, ziemi i powietrza, wpływa na tempo wzrostu zachorowań i zaburzeń genetycznych wśród ludności zamieszkującej regiony o silnie rozwiniętym przemyśle. Obserwowana jest także wzmożona korozja konstrukcji żelbetonowych oraz coraz szybciej postępujące niszczenie dorobku kultury materialnej. W rejonach silnie uprzemysłowionych zamierają również lasy, zwłaszcza iglaste.

Źródło: „Proekologiczne odnawialne źródła energii” W. M. Lewandowski, Warszawa 2007

Zagrożenia wynikające z zanieczyszczeń powietrza są groźniejsze od zanieczyszczeń wód czy gleb, ze względu na niedająca się kontrolować łatwość rozprzestrzeniania.

STAN POWIETRZA

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska co roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w poszczególnych strefach.

W rozumieniu założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy – prawo ochrony środowiska, przygotowywanych w związku z transpozycją do prawa polskiego Dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w *sprawie jakości i czystszej powietrza dla Europy* przyjmuje się, że od stycznia 2010 r. dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto nie będące aglomeracją o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

W województwie wielkopolskim **Roczną ocenę jakości powietrza za 2015 r.** wykonano w 3 strefach: aglomeracja miasta Poznań, miasto Kalisz, strefa wielkopolska (w której zlokalizowana jest Gmina Poniec).

Celem przeprowadzenia rocznej oceny jest:

- 1) klasyfikacja stref w oparciu o obowiązujące na dany rok kryteria,
- 2) uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach stężeń zanieczyszczeń,
- 3) wskazanie wartości i obszarów przekroczeń wartości kryterialnych,
- 4) wskazanie potrzeb w zakresie niezbędnej modernizacji systemu monitoringu powietrza.

Ocenę jakości powietrza wykonano w trzech strefach województwa według kryteriów dotyczących **ochrony zdrowia** dla: dwutlenku siarki - SO₂, dwutlenku azotu - NO₂, tlenku węgla - CO, benzenu - C₆H₆, pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, ołowiu w pyle - Pb(PM₁₀), arsenu w pyle - As(PM₁₀), kadmu w pyle - Cd(PM₁₀), niklu w pyle - Ni(PM₁₀), benzo(a)pirenu w pyle - B(a)P(PM₁₀), ozonu - O₃, oraz kryteriów określonych w celu **ochrony roślin** w strefie wielkopolskiej dla: dwutlenku siarki SO₂, tlenków azotu NO_x, ozonu O₃ określonego współczynnikiem AOT40.

Wartości otrzymane w roku 2015 w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych i poziomu celu długoterminowego pozwoliły na zakwalifikowanie Gminy Poniec, będącej składową strefy wielkopolskiej, do poniższych klas:

- do klasy A – dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla, kadmu, arsenu, niklu oraz ozonu;
- do klasy C – ze względu na wynik oceny pyłu PM_{2,5}, PM₁₀ i benzo(a)pirenu.

Tabela 4. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5}	Pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
Strefa wielkopolska	A	A	A	A	C	C	C	A	A	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2015

W efekcie oceny stref w oparciu o kryteria określone dla ochrony roślin, przeprowadzonej w 2015 roku strefę wielkopolską zaliczono do klasy A dla ozonu, dwutlenku siarki i tlenków azotu.

Tabela 5. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji		
	NO _x	SO ₂	O ₃
Strefa wielkopolska	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2015

Podstawą klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są wartości poziomów: dopuszczalnego, dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji (PM_{2,5}), docelowego i celu długoterminowego określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031) oraz w dyrektywie 2008/50/WE – CAFE.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie można wydzielić następujące klasy stref:

- **klasa A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych.
- **klasa B** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,

- **klasa C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe, oraz dla ozonu

- **klasa D1** – stężenia ozonu nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** – stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Zidentyfikowany powyżej stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego Gminy Poniec, stanowi świadectwo dość dobrego stanu powietrza atmosferycznego na niniejszym obszarze.

Stężenia na terenie Gminy zanieczyszczeń tj. SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, O₃, oraz metali: Pb, Cd, Ni, As nie przekraczały wartości dopuszczalnych, dlatego też klasą wynikową dla wymienionych zanieczyszczeń jest klasa A.

Z danych zestawionych w powyższej tabeli wynika, iż poziomy stężenie pyłu PM_{2,5}, PM₁₀, oraz benzo(a)piranu kształtowały się powyżej poziomu dopuszczalnego, co zadecydowało o klasyfikacji wynikowej C dla tych zanieczyszczeń. Najwyższe stężenia BaP zanotowano na terenach, gdzie emisja niska z indywidualnego ogrzewania budynków jest dominująca. W sezonie grzewczym wielkości stężeń BaP były bardzo wysokie, natomiast w okresie letnim niskie. Najwyższy poziom stężenia benzo(a)piranu odnotowywany w okresie grzewczym dodatkowo uzasadnia konieczność wdrażania na terenie Gminy nowych rozwiązań mających na celu racjonalizację wykorzystania energii oraz promowanie wykorzystania źródeł odnawialnych.

ODORY

Odorami nazywa się lotne związki chemiczne organiczne i nieorganiczne wyczuwane przez receptory węchowe przy bardzo niskich stężeniach i rejestrowane przez mózg jako nieprzyjemne (*wg doc. dr hab. Zbigniewa Maklesa oraz dr inż. Magdaleny Galwas-Zakrzewskiej*).

Do źródeł wytwarzających gazy złowonne (odory) na terenie Gminy można zaliczyć:

- odory towarzyszące hodowli (składowanie bądź nawożenie obornikiem, gnojówką, gnojownicą),
- odory towarzyszące chemizacji w rolnictwie (wykonywanie oprysków),
- zbiorniki bezodpływowe (szamba),
- nieorganizowane źródła emisji z indywidualnych palenisk domowych, (np. spalanie odpadów z tworzyw sztucznych, gumy w paleniskach domowych).

W celu zapewnienia wysokiej jakości życia na terenie Gminy wynikającej m.in. z nieuciążliwej emisji złownej, konieczne jest konsekwentne postępowanie zarówno mieszkańców (poprzez wyeliminowanie spalania odpadów, rozszczelniania szamb), jak i władz Gminy m. in. poprzez: edukację ekologiczną mieszkańców, poszerzanie pasów zieleni izolacyjnych wokół obiektów uciążliwych zapachowo oraz przemyślane decyzje w zakresie wydawania pozwoleń na budowę dla obiektów będących źródłem emisji złownej.

4.1.6. Hałas

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie. Jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania.

Skutki oddziaływania hałasu i wibracji na człowieka i środowisko naturalne są bardzo dotkliwe.

- Społeczne i zdrowotne skutki oddziaływania hałasu i wibracji wyrażają się:
 - a) szkodliwym działaniem na zdrowie ludności;
 - b) obniżeniem sprawności i chęci działania oraz wydajności pracy;
 - c) negatywnym wpływem na możliwość komunikowania się;
 - d) utrudnianiem odbioru sygnałów optycznych;
 - e) obniżeniem sprawności nauczania;
 - f) powodowaniem lokalnych napięć i kłótni między ludźmi;
 - g) zwiększeniem negatywnych uwarunkowań w pracy i komunikacji, powodujących wypadki;
 - h) rosnącymi liczbami zachorowań na głuchotę zawodową i chorobę wibracyjną.
- Hałas i wibracje powodują pogorszenie jakości środowiska przyrodniczego, a w konsekwencji:
 - a) utratę przez środowisko naturalne istotnej wartości, jaką jest cisza;
 - b) zmniejszenie (lub utratę) wartości terenów rekreacyjnych lub leczniczych;
 - c) zmianę zachowań ptaków i innych zwierząt (stany lękowe, zmiana siedlisk, zmniejszenie liczby składanych jaj, spadek mleczności zwierząt i inne).
- Hałas i wibracje powodują również ujemne skutki gospodarcze, takie jak:
 - a) szybsze zużywanie się środków produkcji i transportu;
 - b) pogorszenie jakości i przydatności terenów zagrożonych nadmiernym hałasem oraz zmniejszenie przydatności obiektów położonych na tych terenach;
 - c) absencję chorobową spowodowaną hałasem i wibracjami, z czym są związane koszty leczenia, przechodzenia na renty inwalidzkie, utrata pracowników;

- d) pogorszenie jakości wyrobów (niezawodności, trwałości);
- e) utrudnienia w eksporcie wyrobów nie spełniających światowych wymagań ochrony przed hałasem i wibracjami.

Hałas pochodzenia antropogenicznego, dzieli się w zależności od sposobu powstawania, na hałas komunikacyjny i przemysłowy.

- Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze.
- Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Podsystem monitoringu hałasu obejmuje zarówno emisję hałasu, jak i ocenę klimatu akustycznego. Ze względu na charakter zjawiska hałasu, pomiary w sieci krajowej i sieciach regionalnych międzywojewódzkich nie są realizowane. Sieci regionalne wojewódzkie obejmują badania wykonywane w zależności od potrzeb w miejscach o szczególnym zagrożeniu i obejmują pomiary hałasu emitowanego z dróg krajowych i wojewódzkich. Sieci lokalne obejmują pomiarami źródła przemysłowe i komunikacyjne.

Podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska na terenie Gminy Poniec są hałasy komunikacyjne, głównie w obrębie dróg lokalnych.

Hałas przemysłowy

Dominującymi źródłami hałasu przemysłowego są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwiórowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, węzły betoniarские, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające.

Głównymi emitarami na terenie Gminy są zakłady: „Mixt” Sp. z o.o. w Poniecu, przy ul. Dworcowej oraz PPH „ŁAGROM” w Poniecu przy ul. Gostyńska Szosa 29a

Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny stanowi szczególnie dużą uciążliwość dla mieszkańców aglomeracji miejskich oraz zamieszkujących w pobliżu tras komunikacyjnych (drogowych, kolejowych, lotniczych). Ocenę stanu akustycznego środowiska dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Oceny stanu akustycznego dokonuje się obowiązkowo dla:

- aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys.,
- terenów poza aglomeracjami obejmujących drogi i linie kolejowe, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie na środowisko.

Na potrzeby stanu akustycznego, starosta sporządza co 5 lat mapy akustyczne uwzględniające informacje wynikające z map akustycznych sporządzonych przez zarządzających drogą lub linią kolejową.

Na terenie Gminy występują jedynie drogi powiatowe. Do najważniejszych należy zaliczyć drogi: Osieczna – Pawłowice – Poniec, Poniec – Krzemieniewo, Poniec – Karzec – Krobia, Śmiłowo – Gostyń, Bojanowo – Poniec, Poniec – Kawcze – Rawicz.

Na terenie Gminy Poniec w 2014 roku nie prowadzono badań klimatu akustycznego. Gmina Poniec znajduje się w powiecie gostyńskim, na którego terenie WOİŚ w 2014 roku nie przeprowadził również pomiarów poziomów hałasu komunikacyjnego.

Dopuszczalny poziom hałasu dla wskaźników długookresowych i krótkookresowych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112).

Zarządzający drogami zobowiązani są do podjęcia działań ograniczających uciążliwości akustyczne, ale jeśli hałas powstaje w związku z eksploatacją drogi, nie przewiduje się wydania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku.

Inspekcja Ochrony Środowiska nie ma możliwości wydania decyzji o administracyjnej karze pieniężnej w przypadku przekroczenia standardów jakości klimatu akustycznego. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r. Nr 120, poz. 826 ze zm.), ochronie przed hałasem podlegają tereny, w związku z czym dopuszczalne poziomy hałasu muszą być dotrzymane na granicy terenu podlegającego ochronie akustycznej, a zatem ustalenie nieprzekraczalnej linii zabudowy nie zapewni dotrzymania standardów jakości środowiska w tym zakresie. Tereny wymagające ochrony akustycznej należy sytuować w takiej odległości od źródeł hałasu, która gwarantuje zachowanie na tych terenach dopuszczalnych poziomów hałasu lub w odległości mniejszej przy zastosowaniach

skutecznych środków ograniczających emisję hałasu co najmniej do poziomów dopuszczalnych.

4.1.7. Promieniowanie elektromagnetyczne

W aktualnym stanie prawnym można wyróżnić promieniowanie:

- jonizujące, występujące w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe,
- niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne, przed którym ochronę reguluje ustawa Prawo ochrony środowiska, w dziale VI pod nazwą „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi”.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Zgodnie z art. 3 pkt 18 u.p.o.ś przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz.

Zgodnie z Ustawą, celem regulacji dotyczących pól elektromagnetycznych jest: utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej lub na poziomie dopuszczalnych wartości, a w przypadku gdy normy są przekroczone, zmniejszenie emisji pól do poziomu dopuszczalnego. Wartości dopuszczalne natężenia pól elektromagnetycznych określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. (Dz.U. nr 192, poz. 1883), podając je osobno dla terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz dla miejsc dostępnych dla ludzi, zgodnie z art. 122 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska. Owe dopuszczalne wartości są zgodne z rekomendacjami Rady Europy oraz zaleceniami międzynarodowych organizacji zajmujących się kwestiami ochrony przed promieniowaniem.

W zakresie promieniowania elektromagnetycznego dla człowieka istotne są mikrofałe, radiofałe i fałe o bardzo niskiej częstotliwości (VLF), a także fałe o ekstremalnie niskiej częstotliwości (FW). Ważną cechą pól elektromagnetycznych jest to, że ich natężenie spada wraz z rosnącą odległością od źródła, które je wytwarza.

Promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych. Może powodować wystąpienie zaburzeń funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układów: rozrodczego, hormonalnego, krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecnie prowadzone są także badania nad wpływem promieniowania elektromagnetycznego na powstawanie nowotworów u człowieka.

Monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w 135 (po 45 razy na rok) punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na obszarze województwa, w miejscach dostępnych dla ludności usytuowanych w:

- a) centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tysięcy,
- b) pozostałych miastach,
- c) terenach wiejskich.

Dla każdej z powyższych grup terenów wybiera się po 15 punktów, dla każdego roku kalendarzowego. Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 m od źródeł emitujących pola elektromagnetyczne, dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz.

Na terenie Gminy Poniec nie badano natężenia pola elektromagnetycznego.

➤ SIECI I URZĄDZENIA WYSOKIEGO, ŚREDNIEGO I NISKIEGO NAPIĘCIA

Źródłem pól elektromagnetycznych występujących w obszarze Gminy są linie energetyczne o napięciu 110 kV i 220 kV i stacje transformatorowe.

➤ STACJE TELEFONII KOMÓRKOWEJ

Na terenie Gminy Poniec znajdują się trzy nadajniki telefonii komórkowej:

- T-mobile w Poniecu, przy ul. Gostyńskiej, na terenie prywatnym,
- Plus GSM w Poniecu, przy ul. Krobska Szosa, na terenie prywatnym,

Postępowanie dotyczące lokalizacji stacji odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa ochrony środowiska i poprzedzone jest procedurą ocen oddziaływania na środowisko.

Przepisy ochrony środowiska nakładają na inwestora obowiązek wykonania pomiarów pól elektromagnetycznych bezpośrednio po uruchomieniu obiektu. Lokalizacja anten na znacznych wysokościach (30-40 m npt.) oraz kierunkowa charakterystyka ich promieniowania powodują, że w miejscach dostępnych dla ludności pole elektromagnetyczne emitowane przez anteny nadawcze stacji bazowych jest wielokrotnie niższe niż dopuszczalne. Potwierdzają to badania WSSE. Stacje bazowe nie stanowią zagrożenia dla zdrowia mieszkańców.

Negatywnym efektem lokalizacji anten na dużych wysokościach, jest konieczność wznoszenia wysokich konstrukcji wsporczych, najczęściej w postaci wież kratowych, które są widocznym akcentem w krajobrazie. Dlatego istotne jest lokalizowanie tych obiektów poza miejscami objętymi szczególną ochroną, z uwzględnieniem zakazów wynikających z aktów prawa miejscowego powołujących określone formy ochrony przyrody i w taki sposób aby ich wpływ na krajobraz był jak najmniejszy.

➤ POLA NADAJNIKÓW RADIOWYCH

Na terenie Gminy Poniec zlokalizowane są także inne źródła promieniowania elektromagnetycznego, do których należą:

- cywilne stacje radiowe o mocy około 10 W,
- urządzenia nadawcze, diagnostyczne będące na wyposażeniu wojska, policji, straży pożarnej, pogotowia, (lotnictwa cywilnego), zakładów przemysłowych.

Na terenie powiatu gostyńskiego w 2014 r. pomiary poziomów PEM prowadzono w jednym punkcie – w miejscowości Stara Krobia, wytypowanym do badań w kategorii tereny wiejskie. Zmierzony poziom składowej elektrycznej pola wyniósł 0,07 V/m, zatem nie występowało przekroczenie poziomu dopuszczalnego wynoszącego 7 V/m. W tym samym punkcie badania wykonano w roku 2011 – w poprzednim, zakończonym cyklu trzyletnim – wtedy również nie stwierdzono przekroczeń poziomu dopuszczalnego PEM.

W roku 2014, podobnie jak w latach ubiegłych, w trakcie badań na obszarze całej Wielkopolski w żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczeń poziomów PEM. Mimo postępującego wzrostu liczby źródeł pól elektromagnetycznych nie obserwuje się znaczącego wzrostu natężenia poziomów pól w środowisku.

Źródło: Informacja o stanie środowiska wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska 2014

4.1.8. Poważne awarie i zagrożenia naturalne

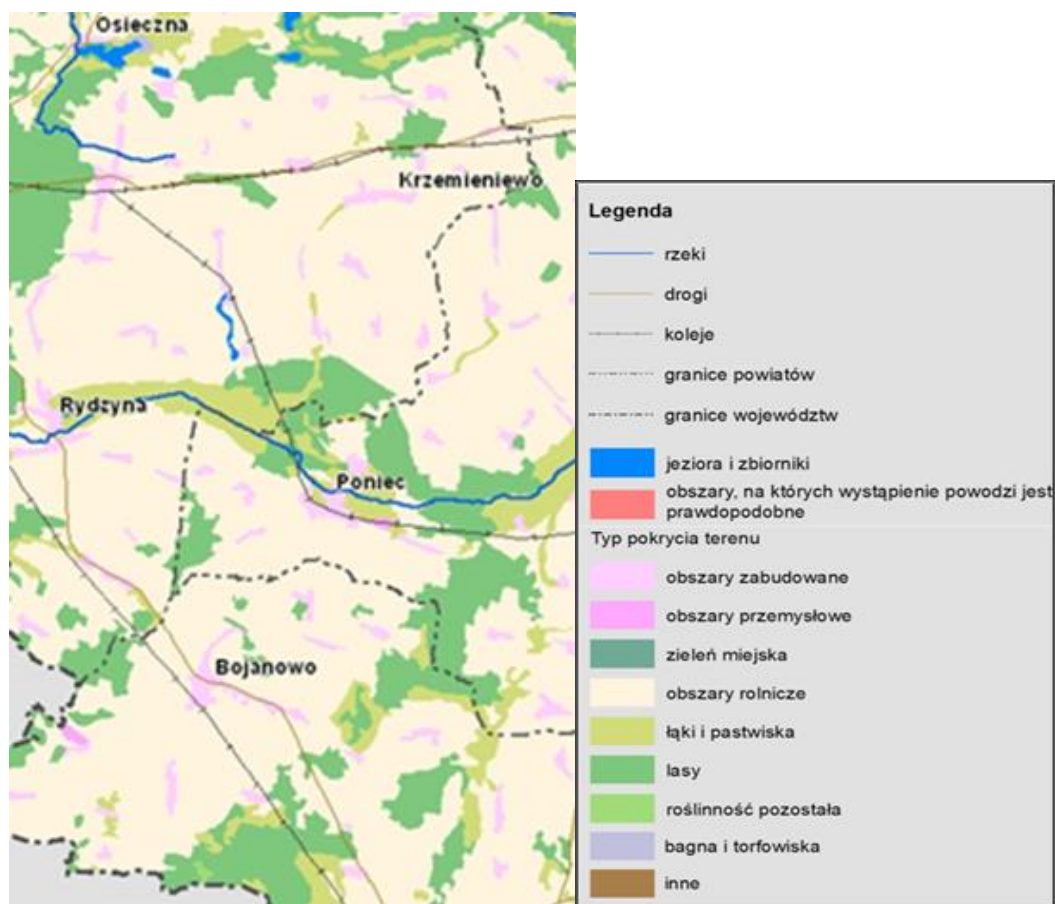
Na terenie Gminy znajdują się obszary, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne.

Tereny te zostały ujęte w planach ochrony przeciw powodziowej. Zlokalizowane są w zachodniej części Gminy (na zachód od Ponieca) w obrębie doliny Rowu Polskiego. Zalewy powodziowe na tym terenie związane są z cofką wód powodziowych Baryczy i związaną z tym koniecznością wyłączeń przepompowni w Tamowej Łące i Janiszewie. Okresowemu podtopieniu podlega także obniżony lokalnie fragment doliny Rowu Polskiego w części położonej na wschód od granic Ponieca. Na terenie Gminy znajduje się 31 drobnych zbiorników wodnych o łącznej powierzchni 24 ha. Brak jest większych zbiorników wodnych. Na terenie Gminy zmeliorowano ponad 85% gruntów, co zapewnia istnienie prawidłowych warunków wodnych w całym areale gruntów uprawnych.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Poniec

Obszary na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne zostały zaprezentowane na „*Mapie obszarów, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne w woj. wielkopolskim*” będącej załącznikiem do „*Wstępnej oceny ryzyka powodziowego*” wykonanej przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej PIB - Centra Modelowania Powodziowego w Gdyni, w Krakowie, w Poznaniu, we Wrocławiu, w konsultacji z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej. Wycinek mapy, prezentuje obszar Gminy Poniec, narażone na niebezpieczeństwo powodzi.

Rysunek 8. Obszar Gminy Poniec narażony na niebezpieczeństwo powodzi

Źródło: www.kzgw.gov.pl (Wstępna ocena ryzyka powodziowego)

➤ SUSZE

W przypadku analizowanego obszaru zjawisko suszy występuje sporadycznie i z reguły nie stanowi nadmiernego zagrożenia dla zdrowia i życia, jednak w szczególnych przypadkach może być przyczyną strat materialnych, głównie na obszarach rolnych, związanych z działalnością człowieka.

➤ POŻARY

Skutkiem długotrwałej suszy mogą być również pożary lasów. Oprócz suszy przyczynami pożarów lasów mogą być: uderzenia piorunów, podpalenia, sabotaż, zaproszenie ognia. Na terenie Gminy Poniec znajdują się zakłady, stwarzające zagrożenie w zakresie pożarowo-wybuchowym.

➤ OSUWISKA

Zgodnie z „Instrukcją opracowania Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1:10 000” opracowaną przez Państwowy Instytut Geologiczny w 2008 roku

na zlecenie Ministra Środowiska na terenie powiatu gostyńskiego nie występują osuwiska oraz obszary predysponowane do występowania ruchów masowych.

➤ **HURAGANY, GRADOBICIA I OBLODZENIA**

Prawdopodobieństwo powstania na terenie Gminy Poniec huraganów czy przejścia trąb powietrznych jest niewielkie. Nie można ich jednak wykluczyć. Bardziej prawdopodobne są silne wichury, których prędkość dochodzi do ponad 100 km/h. Trudno jest określić obszary zagrożeń związanych z silnymi wiatrami, dlatego ważne jest możliwie wczesne podjęcie działań profilaktycznych oraz poinformowanie społeczeństwa o istniejącym zagrożeniu. Z kolei intensywne, trwające przez kilka dni, opady deszczu wiążą się z zagrożeniem powodziowym oraz katastrofalnymi zatopieniami. Deszcze przechodzące w deszcz ze śniegiem powodują niebezpieczną gołoledź, a osiadając na drzewach i infrastrukturze technicznej nadmiernie je obciążają i niejednokrotnie niszczą, powodując m.in. utrudnienia w komunikacji oraz awarie linii energetycznych, co paraliżuje pracę zakładów przemysłowych oraz znacznie utrudnia codzienne życie mieszkańców. Gradobicia, czyli intensywne opady gradu, występujące najczęściej z burzami, są zjawiskiem coraz częstszym w okresie letnim, powodując dotkliwe zniszczenia polonów i mienia.

➤ **TRZĘSIENIA ZIEMI**

Na obszarze Gminy Poniec trzęsienia ziemi nie występują.

POWAŻNE AWARIE

Zagadnienia związane z poważnymi awariami zostały uregulowane przede wszystkim w Ustawie Prawo ochrony środowiska (tytuł IV „Poważne awarie”). Definicja ustawowa określa poważną awarię jako „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych sytuacji, prowadząca do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem” (art. 3, ust. 23). Definicja ta jest zbieżna z Dyrektywą Seveso II (96/82/WE) oraz Konwencją z 1992 r. w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych.

➤ **AWARIE ELEKTROWNI JĄDROWYCH, GWAŁTOWNE POŻARY OBIEKTÓW PRZEMYSŁOWYCH, ATAKI TERRORYSTYCZNE**

Zakładem stwarzającym zagrożenie awarią przemysłową jest każdy zakład, na którego terenie znajdują się substancje niebezpieczne, mogące spowodować zagrożenie życia lub

zdrowia ludzi lub środowiska. Ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych zakłady dzielimy, zgodnie z art. 248, ust. 1 u.p.o.ś., na:

- zakłady o zwiększonym ryzyku – zakłady na których terenie znajdują się mniej niebezpieczne substancje lub ich ilość jest mniejsza;
- zakłady o dużym ryzyku.

Na terenie Gminy Poniec duże zagrożenie dla środowiska stanowią przede wszystkim zakłady stosujące w procesie technologicznym różnorodne związki chemiczne. Są to w dużej mierze zakłady produkcyjne, przedsiębiorstwa wodociągowe z instalacjami uzdatniania wody, instalacje chłodnicze, rurociągi i bazy oraz stacje paliw.

➤ **TRANSPORT SUBSTANCJI NIEBEZPIECZNYCH**

Na terenie Gminy Poniec występuje niewielkie zagrożenie transportu substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Występujące na terenie Gminy Poniec drogi, stanowią nie tylko potencjał rozwojowy Gminy, ale także zwiększa potencjalne możliwości wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych.

Wśród zagrożeń, które mogą wystąpić na terenie powiatu gostyńskiego, a więc także Gminy Poniec, możemy wyróżnić: zagrożenia radiacyjne (skażenia promieniotwórcze), chemiczne (zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi i innymi substancjami chemicznymi), biologiczne: epidemie, epizootie (plagi zwierzęce), epifitozy (choroby populacji roślinnej), awarie urządzeń infrastruktury technicznej (gazowe, energetyczne, wodociągowe), terrorystyczne (z wykorzystaniem broni, bomb, materiałów wybuchowych, środków chemicznych oraz biologicznych).

4.1.9. Ochrona przyrody i krajobrazu

LASY

Według danych z GUS, na terenie Gminy Poniec na koniec 2014 r. grunty leśne zajmowały powierzchnię 2 401,30 ha, z czego zdecydowaną większość stanowiły lasy Skarbu Państwa 2 289,38 ha, natomiast lasy należące do osób prywatnych zajmowały 93,42 ha. Występujące kompleksy leśne na terenie Gminy są zróżnicowane co do wielkości kompleksów. Przeważają bory sosnowe, głównie bór świeży, bór mieszany świeży i las mieszany świeży, las mieszany wilgotny i ols. W drzewostanach obok sosny jako głównego gatunku lasotwórczego występują modrzew, dąb, brzoza, olcha, jesion i świerk. Duży kompleks leśny położony w południowo-zachodniej części terenu Gminy odznacza się dużą mozaiką typów siedliskowych i dość zróżnicowanym, starym drzewostanem. Natomiast lasy położone w północno-wschodniej części Gminy są dość jednorodne siedliskowo (przeważają bogate lasy świeże) o urozmaiconym składzie gatunkowym drzewostanów. Znaczny obszar lasów

zajmuje tereny dolin rzecznych i teras nadzalewowych z przeważającym udziałem siedlisk wilgotnych: lasu mieszanego wilgotnego, lasu wilgotnego olsu jesionowego i boru mieszanego wilgotnego. Na obszarach wyżej położonych dominują siedliska boru mieszanego oraz lasu świeżego i lasu mieszanego.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Poniec aktualizacja na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2019

Kwestie dotyczące ochrony przeciwpożarowej lasów regulują przepisy na szczeblu unijnym oraz krajowym. Wśród najważniejszych aktów prawnych poruszających tematykę przeciwpożarową lasów wyróżnić można:

- Rozporządzenie Rady nr 2158/92 z dnia 23 lipca 1992 r. o ochronie lasów Wspólnoty przed pożarami:
 - obowiązek klasyfikacji terytoriów wg stopnia ryzyka pożaru lasu;
 - klasyfikacja obszaru musi odpowiadać podziałowi administracyjnemu;
 - dofinansowanie działań państw członkowskich w zależności od stopnia ryzyka pożarowego;
 - zobowiązanie państw członkowskich do stworzenia Krajowego Systemu Informacji o Pożarach Lasu.
- Rozporządzenie nr 2152/2003 Parlamentu Europejskiego i rady z dnia 17 listopada 2003 r. dotyczące monitorowania wzajemnego oddziaływania lasów i środowiska naturalnego we Wspólnocie,
 - zapewnienie ciągłości uregulowań i osiągnięć w zakresie ochrony przeciwpożarowej lasów należących do Wspólnoty;
 - obowiązek gromadzenia i przekazywania do UE danych dotyczących pożarów lasu;
 - rozwój systemu informacji o pożarach lasu i niezagospodarowanych terenach.
- Rozporządzenie rady nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
 - kategoryzacja zagrożenia pożarowego lasów wszystkich form własności dla wyodrębnionych podregionów;
 - pomoc dotycząca wzmocnienia systemu ochrony przeciwpożarowej;

Wśród aktów prawnych obowiązujących na szczeblu krajowym zaliczyć można:

- ustawę o lasach z dnia 28 września 1991 r. (art. 9, 13, 18, 26, 30),
- ustawę o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 r. (art. 3, 4),
- ustawa o transporcie kolejowym z dnia 28 marca 2003 r. (art. 55),

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad bezpieczeństwa przeciwpożarowego lasów określające:
 - kategorie oraz stopnie zagrożenia pożarowego lasów;
 - sposób zaliczania lasów do kategorii zagrożenia pożarowego lasów wraz z metodą oznaczania stopnia zagrożenia pożarowego;
 - sposoby prowadzenia obserwacji lasów;
 - wyposażenie punktów obserwacyjnych;
 - parametry dróg leśnych – dojazdy pożarowe;
 - rodzaje i sposoby wykonywania pasów przeciwpożarowych;
 - wyposażenie baz sprzętu do gaszenia pożarów lasów.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów:
 - Rozdział 9 – Zabezpieczenie przeciwpożarowe lasów, § 34, 35, 40
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych:

Wśród przepisów wewnętrznych można wyróżnić:

- Statut Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe,
- Instrukcję ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych,
- Zarządzenia i decyzje Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE

W Polsce występują następujące formy ochrony przyrody: parki narodowe i krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, obszary specjalnej ochrony ptaków i specjalne obszary ochrony siedlisk NATURA 2000, ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne oraz zespoły przyrodniczo-dokumentacyjne i użytki ekologiczne. Cztery pierwsze formy ochrony, tzn.: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu stanowiły krajową sieć obszarów chronionych, uzupełnionych przez obszary NATURA 2000 oraz formy uznaniowe (w świetle obecnych przepisów prawnych mogą być powołane uchwałą rady gminy), obejmujące użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne i pomniki przyrody.

Na terenie Gminy Poniec nie ma wieloprzestrzennych form ochrony przyrody, takich jak: parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Nie zarejestrowano też stałych miejsc występowania chronionych gatunków zwierząt i roślin. Wyznaczono natomiast szereg pomników przyrody natury ożywionej jak i nieożywionej. Najbliżej położonym obszarem Natura 2000 jest obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Zachodnie Pojezierze Krzywińskie PLH300014, oddalony o ok. 6 km.

Na terenie Gminy Poniec ochronie prawnej podlegają:

- grunty rolne klas I-IV (chronione przed wyłączeniem z produkcji);
- obszary leśne (z mocy ustawy o lasach);
- tereny położone w strefach ochronnych ujęć wód;
- tereny położone w obszarach ochronnych zbiorników wód podziemnych;
- wody powierzchniowe.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Poniec aktualizacja na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2019

Pomniki przyrody

Zgodnie z art. 40 ust.1 ww. ustawy „Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie”.

Na terenie Gminy Poniec występują następujące drzewa pomnikowe:

- Dwie brzozy brodawkowate o obwodach 175 cm i 160 cm, wysokości 16 m, w parku w Rokosowie;
- Platan klonolistny o obwodzie 330 cm, wysokości 17 m, w parku w Rokosowie;
- Lipa drobnolistna o obwodzie 330 cm, wysokości 18 m, w parku w Rokosowie;
- Topola kanadyjska o obwodzie 530 cm, wysokości 26 m, w parku w Rokosowie;
- Jesion wyniosły o obwodzie 340 cm, wysokości 16 m, w parku w Rokosowie.
- Dąb szypułkowy o obwodzie 410 cm, wysokości 20 m, w parku w Rokosowie;
- Dąb w Sarbinowie o obwodzie pnia 730 cm i wieku około 350 lat, rosnący w miejscowości Sarbinowo.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>

FLORA I FAUNA

Na terenie Gminy nie była wykonywana inwentaryzacja przyrodnicza, dlatego też nie są znane stanowiska chronionych lub zagrożonych gatunków flory i fauny lub miejsca występowania gatunków lub siedlisk z listy Natura 2000. Wykonanie takiej inwentaryzacji byłoby wskazane z uwagi na to, iż takie stanowiska mogą występować na terenach lasów oraz w Pradolinie Żerkowsko-Rydzyskiej.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Poniec aktualizacja na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2019

TERENY ZIELENI URZĄDZONEJ

Tereny zieleni definiuje się jako tereny wraz infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe oraz cmentarze, a także zieleń towarzysząca ulicom, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom oraz obiektom kolejowym i przemysłowym.

Na terenie Gminy znajduje się Park Miejski w Poniecu o powierzchni 2,83 ha oraz 8 parków wiejskich podlegających ochronie prawnej w miejscowościach:

- Drzewce o pow. 3,85 ha;
- Dzięczyzna o pow. 2,11 ha;
- Łęka Wielka o pow. 4,93 ha;
- Rokosowo o pow. 3,24 ha;
- Sarbinowo o pow. 5,76 ha;
- Szurkowo o pow. 4,02 ha;
- Wydawy o pow. 3,30 ha;
- Zawada o pow. 2,09 ha.

Znaczenie zieleni dla funkcjonowania Gminy jest nieocenione. Zieleń nie tylko modyfikuje lokalne warunki klimatyczne, ale także oczyszcza atmosferę z zanieczyszczeń stałych i gazowych, reguluje stosunek CO₂ i O₂ w atmosferze, wytłumia hałas oraz stanowi miejsce wypoczynku i rekreacji. Rola terenów zielonych wiąże się z kształtowaniem warunków przestrzennych i zdrowotnych oraz bezpośrednio wpływa na walory estetyczne krajobrazu.

Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Poniec-aktualizacja na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2019

4.1.10. Gleby

Jakość gleb na terenie Gminy w istotny sposób wpływa na jej potencjał. Gleby dobrej jakości oznaczają nie tylko zdrowe i wysokie plony, ale także warunkują prawidłowy rozwój człowieka, gdyż wraz z pożywieniem roślinnym i zwierzęcym dostarczają odpowiedniej ilości wysokokalorycznych składników odżywczych, witamin, substancji mineralnych, niezbędnych do budowy i właściwego funkcjonowania organizmu. Razem z pożywieniem człowiek pobiera składniki korzystne, jak i niekorzystne dla swego rozwoju.

Jakość gleb ma wpływ na rozmieszczenie upraw rolniczych, ale zależy ona również od odpowiedniej wilgotności, nawożenia mineralno-organicznego, warunków termicznych oraz opadów atmosferycznych.

Jakość gleb na terenie Gminy Poniec jest bardzo dobra. W strukturze gruntów ornych przeważają grunty o dobrej i średniej klasie bonitacji.

Grunty orne stanowią 55% ogólnej powierzchni gminy i w 83% zajęte są przez gleby wysokiej jakości klas bonitacyjnych klasy II, IIIa i b oraz IVa i b. Przeważają gleby brunatne właściwe i wylugowane oraz lokalnie czarne ziemie, wytworzone z glin i piasków gliniastych mocnych. Bardziej zróżnicowane są gleby (czarne ziemie właściwe i zdegradowane, gleby murszowo-mineralne i murszowe, torfowe i mułowo-torfowe, mady itp.) w dolinach rzek i cieków, zajęte przez użytki zielone.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Poniec aktualizacja na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2019

Tabela 6. Struktura gruntów ornych w Gminie

Klasa gruntu	Powierzchnia (ha)	%
II- bardzo dobre	609	7,3
IIIa- dobre	3 254	38,9
IIIb- dobre	1 143	13,6
IVa- średnie	1 312	15,7
IVb- średnie	635	7,6
V- słabe	1 034	12,4
VI- słabe	366	4,4
VI RZ- gleby pod zalesienia	9	0,1
Razem	8 362	100,0

Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Poniec-aktualizacja na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2019
Na stan gleb na terenie Gminy Poniec wpływają głównie czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- nadmierne nawożenie, które może prowadzić do zatrucia metalami ciężkimi i substancjami toksycznymi obecnymi w nawozach. Działalność zakładów produkcyjno-usługowych, w wyniku której do gleb mogą przedostawać się szkodliwe substancje,
- erozja spowodowana niewłaściwym użytkowaniem gruntów,
- komunikacja i transport samochodowy, przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych.

Ponadto ogromne szkody w glebie wyrządzają: składowanie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych, wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba.

Badania chemizmu gleb

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. Badania prowadzone są cyklicznie, w okresach pięcioletnich. Ostatnie badania gleb były prowadzone w roku 2010. Rozpoczęcie piątego cyklu badań rozpoczęło się w 2015 roku.

W ramach krajowej sieci, na którą składa się 216 punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na glebach użytkowanych rolniczo na terenie kraju, w Wielkopolsce wytypowanych jest do badań 17 punktów pomiarowych, w tym na terenie powiatu gostyńskiego – punkt w miejscowości Czachorowo w Gminie Gostyń. Na terenie Gminy Poniec nie są prowadzone badania chemizmu gleb.

4.1.11. Surowce mineralne

Na terenie Gminy Poniec nie znajdują się złoża kopalin. Awary mogące wydarzyć się podczas eksploatacji zasobów należą do zdarzeń losowych, przez co nie można przewidzieć zasięgu ich oddziaływania oraz zagrożeń będących ich następstwem. W celu zapobiegania i przeciwdziałania awariom oraz ich potencjalnym skutkom istotne jest stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających ryzyko ich wystąpienia. Należy podkreślić, że zapobieganie awariom oraz likwidacja skutków odbywa się w oparciu o obowiązujące przepisy prawa geologicznego i górniczego.

4.2. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji Programu

Wizją Gminy zawartą w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec* jest:

**„GMINA PONIEC MIEJSCAMI OŻYWIONYM I UZDROWIONYM SPOŁECZNIE,
O WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA”.**

W związku z powyższym, wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach Programu mają na celu aktywizację osób wykluczonych społecznie, pomoc osobom starszym i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Gminy. W efekcie tych działań nastąpi poprawa jakości życia mieszkańców oraz poprawa stanu środowiska naturalnego. Dzięki realizacji przedsięwzięć zmniejszy się liczba osób dotkniętych ubóstwem, a tym samym podniesie się poziom życia mieszkańców.

Natomiast brak realizacji zapisów Programu, a dokładniej zaplanowanych w ramach jego projektów będzie prowadził do systematycznego pogarszania się atrakcyjności Gminy i elementów środowiska naturalnego, co w konsekwencji wpłynie na zdrowie i warunki życia społeczeństwa.

Brak realizacji zadań Gminnego Programu Rewitalizacji spowoduje:

- pogorszenie sytuacji mieszkaniowej Gminy,
- wysoki poziom bezrobocia,
- brak możliwości rozwoju przedsiębiorczości,
- pogorszenie zdrowia i jakości życia mieszkańców
- pogorszenie warunków mieszkaniowych
- pogorszenie jakości środowiska naturalnego,
- pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego,
- zwiększenie obciążenia atmosfery zanieczyszczeniami komunikacyjnymi,
- pogorszenie klimatu akustycznego i zwiększenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywne wartości poziomu dźwięku,
- dalszą degradację gleb,
- zwiększone negatywne oddziaływanie zanieczyszczenia powietrza na dobra kultury.

Analizując powyższe punkty, niewątpliwie można stwierdzić, iż nie podjęcie działań, będzie miało negatywny wpływ na życie mieszkańców oraz na jakość środowiska naturalnego.

4.4. Istniejące problemy ochrony środowiska

Wśród istniejących i potencjalnych problemów ochrony środowiska na terenie Ponieca, wymienić należy przede wszystkim:

1. zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, którego głównymi źródłami są źródła komunalne, tzw. niska emisja oraz źródła liniowe – główne ciągi komunikacyjne;

Jednym z największych źródeł zanieczyszczenia powietrza na terenie Ponieca jest emisja powierzchniowa (tzw. „niska emisja”), czyli emisja pochodząca ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych. Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe.

Pomimo, iż do ogrzania budynków wykorzystywane są m.in. ekologiczne nośniki ciepła (gaz, biomasa), to jednak na terenie Gminy występują jeszcze tradycyjne kotłownie na paliwa stałe (węgiel, miał węglowy, koks).

Niewątpliwym problemem jest także nagminne spalanie w domowych piecach paliw niskiej jakości, a także odpadów, w tym tworzyw sztucznych, gumy i tekstyliów. W związku z tym do atmosfery przedostają się duże ilości sadzy, węglowodorów aromatycznych, merkaptanów i innych szkodliwych dla zdrowia ludzi związków chemicznych.

Coraz wyższe ceny paliw opałowych przyczyniają się do poszukiwania różnego rodzaju oszczędności. Z tego powodu część mieszkańców spala w swoich piecach różnego rodzaju odpady, emitujące znaczne ilości zanieczyszczeń. Praktyka ta jest w dalszym ciągu powszechna. Innym sposobem poszukiwania oszczędności jest wykorzystanie na cele ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej, odnawialnych źródeł energii. Montaż tego typu urządzeń wiąże się z dość wysokimi nakładami na etapie inwestycyjnym, natomiast w fazie eksploatacji wymaga ponoszenia znacznie niższych kosztów, niż w przypadku powszechnie stosowanych źródeł ciepła opalanych węglem, olejem czy gazem. Ze względu na coraz atrakcyjniejsze ceny urządzeń grzewczych bazujących na odnawialnych źródłach energii oraz dodatkowo możliwość współfinansowania takiej inwestycji np. z WFOŚiGW oraz funduszy Unii Europejskiej, Gmina Poniec będzie podejmowała działania mające na celu zachęcenie mieszkańców do wyposażenia budynków mieszkalnych w urządzenia bazujące na odnawialnych źródłach energii.

Innym sposobem ograniczania niskiej emisji na terenie Gminy jest także termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, których przegrody zewnętrzne nie spełniają warunków technicznych w zakresie wartości współczynnika

przenikania ciepła. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów lub stropodachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz usprawnienia w zakresie instalacji c.o. i c.w.u. wiążą się z istotnym ograniczeniem zapotrzebowania budynku na ciepło, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w ilości spalanego paliwa, a w rezultacie emisji zanieczyszczeń.

Istotnym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w Gminie Poniec jest także emisja liniowa. Na terenie Gminy największa emisja liniowa występuje w Miasta, ze względu na duże natężenie ruchu, która jest z kolei główną przyczyną uciążliwości akustycznych.

Zanieczyszczenie środowiska ma niekorzystny wpływ na zdrowie i życie mieszkańców całej Gminy. Mieszkańcy zagrożeni są chorobami układu oddechowego, co w efekcie może prowadzić do wzrostu śmiertelności.

2. emisja hałasu, w tym głównie w sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych;

Hałas komunikacyjny w decydującym stopniu wpływa na klimat akustyczny. Jest on szczególnie uciążliwy wzdłuż dróg krajowych i drogi wojewódzkiej, przebiegających przez Miasto. Dodatkowo należy się spodziewać, że w najbliższych latach natężenie ruchu kołowego będzie wzrastać, co przyczyni się do zwiększenia natężenia hałasu w sąsiedztwie tych szlaków.

Hałas powoduje pogorszenie środowiska naturalnego. Wpływa negatywnie na zachowanie ptaków i innych zwierząt. Przyczynia się do utraty przez środowisko naturalnej istotnej wartości, jaką jest cisza, a także skutkuje zmniejszeniem lub utratą wartości terenów rekreacyjnych lub leczniczych.

5. Przewidywane znaczące oddziaływania Programu na poszczególne komponenty środowiska

5.1. Wprowadzenie

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano projekty i przedsięwzięcia związane z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji. W stosunku do każdego z nich przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (Obszary Natura 2000, Różnorodność biologiczna, Zdrowie ludzi, Zwierzęta, Rośliny, Wody powierzchniowe i podziemne, Jakość powietrza, Powierzchnie ziemi i gleba, Krajobraz, Klimat, Dobra kultury).

Próbę oceny i identyfikacji znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w tabelach w tzw. macierzach skutków środowiskowych, które są syntetycznym

zestawieniem możliwych pozytywnych, skutków środowiskowych negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, krótkoterminowych, długoterminowych oddziaływań tych zadań.

Stopień i zakres oddziaływania niektórych z zaplanowanych zadań zależęć będzie przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, tzn. od tego czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie czy obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych, charakteryzujących się największym negatywny zakresem oddziaływania. Należy podkreślić, że nie wszystkie projekty ujęte w Programie będą oddziaływać na środowisko.

Biorąc pod uwagę fakt, że część z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na etapie opracowywania Prognoza Oddziaływania na Środowisko przedmiotowego Programu, wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych.

Nie przewiduje się, aby realizacja *Programu* przyczyniła się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska naturalnego analizowanej jednostki samorządu terytorialnego. Rokuje się, że prawidłowa realizacja *Programu* przyniesie wymierny efekt ekologiczny w postaci pozytywnego wpływu na niektóre komponenty środowiska.

Ponadto, należy zauważyć, że analizę i ocenę oddziaływania zaplanowanych w *Programie* działań na poszczególne komponenty środowiska **przeprowadzono pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji zrealizowanej już inwestycji**. Uciążliwości występujące w fazie budowy wiążą się zazwyczaj z przejściową podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze, toteż poddano analizie fazę eksploatacji wdrożonych w ramach projektu działań pod kątem ich oddziaływania na środowisko naturalne analizowanej jednostki samorządu terytorialnego.

5.2. Oddziaływanie na środowisko poszczególnych zadań przewidzianych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji

W Prognozie przedstawiono wpływ poszczególnych zadań przewidzianych do realizacji w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, zdrowie i dobra kultury. Przy ocenie brano pod uwagę przede wszystkim końcowy efekt realizacji przedsięwzięcia i jego potencjalne oddziaływania na etapie funkcjonowania. Szczegółowa analiza oddziaływań, również na etapie budowy została przedstawiona w podrozdziale 5.3. „Oddziaływania na etapie realizacji inwestycji – etap budowy” niniejszej Prognozy.

W kolejnych tabelach zastosowano następujące oznaczenia:

- (+)** - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- (-)** - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- (0)** - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie (neutralne oddziaływanie),
- (+/-)** - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- (N)** - brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji uwarunkowań.

W ramach *Programu* wdrażane będą inwestycje dążące do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Poniec. W związku z tym, w Programie zdefiniowano następujące cele rewitalizacji:

Cele rewitalizacji
• OGRANICZENIE SKALI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH • DOSTOSOWANIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW I PRZEDSIĘBIORCÓW

Przedstawione wyżej cele wpłyną na rozwiązanie problemów wskazanych na obszarze rewitalizacji.

W związku z realizacją projektów (głównie budowlanych bądź remontowo - budowlanych), wystąpią na określonych obszarach oddziaływania na środowisko przyrodnicze.

Oddziaływania te na etapie realizacji będą miały przede wszystkim charakter lokalny, a więc występować będą one na określonym, niewielkim obszarze oraz będą ograniczone w czasie. W fazie eksploatacji natomiast występować będzie jedynie pozytywne oddziaływanie na środowisko na terenie całej Gminy Poniec, co będzie zaplanowanym efektem ekologicznym tych inwestycji.

W zakresie poszczególnych celów strategicznych, jedynie niektóre zadania mają charakter inwestycyjny (budowlany), w związku z czym tylko te zadania zostaną poddane szczegółowej analizie w zakresie potencjalnego oddziaływania na środowisko.

Pozostałe zadania mają charakter nieinwestycyjny, charakteryzują się wpływem na człowieka, jego potencjał i rozwój.

CEL REWITALIZACJI : OGRANICZENIE SKALI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W ramach pierwszego celu strategicznego zaplanowano działania skierowane do dzieci i młodzieży (dodatkowe zajęcia), działania aktywizujące osoby starsze, wsparcie organizacji pozarządowych oraz organizację imprez kulturalnych, promujących dziedzictwo kulturowe regionu. Przewiduje się, że niniejsze przedsięwzięcia doprowadzą przede wszystkim do podniesienia kompetencji kluczowych u dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (co przełoży się na lepsze osiągnięcia w nauce, a w dalszej przyszłości wpłynie na organicznie bezrobocie i wzrost liczby podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Poniec) oraz aktywizacji społecznej mieszkańców i ich integracji (m.in. poprzez wsparcie organizacji pozarządowych integrujących lokalną społeczność, organizację imprez kulturalnych i zajęcia aktywizujące społeczność na terenach rewitalizowanych).

Pierwszy cel nie zakłada działań inwestycyjnych (budowlanych), zatem nie będzie wywierał negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

CEL REWITALIZACJI : DOSTOSOWANIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW I PRZEDSIĘBIORCÓW

W ramach celu strategicznego 2, zaplanowano działania zmierzające do rozwiązania drugiego głównego problemu zidentyfikowanego na obszarze rewitalizacji - nieodpowiedniej infrastruktury technicznej i społecznej.

W ramach niniejszego celu strategicznego przewidziano przede wszystkim działania zmierzające do stworzenia odpowiedniej infrastruktury dla różnych grup społecznych i wiekowych, która zostanie następnie wykorzystana do aktywizacji i integracji lokalnej społeczności. Niemniej ma również przebudowa Parku Miejskiego i adaptacja terenów wokół stawów na cele integracji i włączenia społecznego lokalnej społeczności w Dzięczynię. Zakłada się, że projekty te umożliwią aktywne spędzanie czasu wolnego, co wpłynie na jakość życia mieszkańców oraz ich integrację i włączenie społeczne. Projekty te

w połączeniu z poprawą wizerunku oraz funkcji przestrzenno - funkcjonalnej Śródmieścia, wpłyną na zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego, a także wpłyną na rozwój turystyczny Gminy (co pośrednio przełoży się na rozwój przedsiębiorczości i ograniczenie liczby osób bezrobotnych, a także korzystających z pomocy społecznej). Należy również wskazać, że zaplanowane na obszarze Śródmieścia działania oraz projekt budowy ścieżki rowerowej oraz kładki dla pieszych nad torami kolejowymi w znaczący sposób przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa wszystkich osób, które poruszają się po terenie Ponieca, a pośrednio wpłynie na atrakcyjność mieszkaniową Miasta.

W ramach drugiego celu, na obszarze rewitalizacji zaplanowano m.in.:

- Modernizację, przebudowę i adaptację budynku starego kina;
- Poprawę wizerunku i funkcji przestrzenno - funkcjonalnej Śródmieścia;
- Odnowę „Domu Sióstr”;
- Budowę ścieżki rowerowej oraz kładki dla pieszych.

Działania modernizacyjne zmierzają do poprawy stanu technicznego obiektów, co dodatkowo wpłynie na zwiększenie bezpieczeństwa oraz wzrost jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Niniejsze inwestycje wpłyną na wzrost atrakcyjności mieszkaniowej, gospodarczej i turystycznej niniejszej jednostki samorządu terytorialnego oraz ujednolicią wizerunek obszaru rewitalizacji.

Głównym zagrożeniem powietrza atmosferycznego jest niska emisja z instalacji grzewczych budynków. Przebudowa obiektów, która m.in. będzie obejmowała ich termomodernizację pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektów oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, zarówno gazowych (SO, NO, CO), jak i pyłowych. Przeprowadzone prace termomodernizacyjne budynków, dzięki zmniejszeniu zapotrzebowania na energię cieplną, minimalizują emisję zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł spalania energetycznego. Inwestycje mogą przynieść dodatni efekt przyrodniczy w postaci: redukcji strat ciepła, ograniczenie „niskiej emisji” oraz zmniejszenia emisji szkodliwych substancji chemicznych (m. in. CO₂, SO₂) do środowiska.

Należy jednak pamiętać, że prace dotyczące termomodernizacji i przebudowy budynków mogą spowodować zniszczenie siedlisk zwierząt, w tym podlegających ochronie gatunkowej. Wobec tego budynki przewidziane do modernizacji (m.in. poprzez docieplenie ścian zewnętrznych i stropodachów) powinny być poddawane inwentaryzacji ornitologicznej i chiropterologicznej, gdyż nie tylko strychy, stropodachy, czy otwory wentylacyjne, ale także niewielkie, kilkucentymetrowej średnicy otwory, czy szczeliny w budynkach mogą świadczyć

o obecności kryjówek wykorzystywanych przez ptaki i nietoperze, jako miejsca lęgowe, czy schronienia.

Przygotowanie i prowadzenie prac docieplania budynków powinno w szczególności uwzględnić ochronę ptaków gniazdujących w ścianach budynków – prace należy wykonywać poza okresem lęgowym ptaków.

Kolejną grupą zwierząt, które mogą doznać uszczerbku w wyniku termomodernizacji są nietoperze. Większość z występujących w Polsce gatunków nietoperzy przynajmniej przez część roku wykorzystuje obiekty zbudowane przez człowieka. Zastępują one naturalne schronienia, których w wyniku działalności człowieka jest coraz mniej. Nietoperze szukają schronienia w piwnicach, studniach oraz ścianach ogrzewanych budynków. Obecnie jednym z głównych zagrożeń jest szybkie ograniczanie liczby dostępnych schronień w starym budownictwie. Niektóre nietoperze stopniowo zaczynają wykorzystywać nowoczesne budownictwo, co stanowi dla nich szansę na przetrwanie. Ich nocna aktywność sprawia, że ich obecność jest często niezauważalna. Niestety, prawdopodobnie tysiące nietoperzy co roku zostaje żywcem zamurowana podczas remontów budynków. Art. 35 ustawy o ochronie zwierząt stanowi, że kto zabija zwierzę bez uzasadnienia lub w sposób niehumanitarny, albo znęca się nad nim, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku, a jeśli sprawca takiego czynu działa ze szczególnym okrucieństwem (a można uznać, że mamy z nim do czynienia co najmniej w przypadku świadomego zamurowywania zwierząt żywcem), zagrożenie karą pozbawienia wolności wzrasta do lat 2. W związku z tym, jeśli docieplenie budynku ma się odbywać w okresie, gdy potencjalnie mogą się w nim znajdować gniazda ptasie z lęgami lub nietoperze – konieczne jest wcześniejsze zabezpieczenie wszystkich zinwentaryzowanych uprzednio miejsc, w których zwierzęta te mogłyby się ukryć i zostać zamurowane w trakcie prac. Należy przeprowadzić 2 rodzaje działań: pierwsze dotyczy bieżącego zapobiegania zabijaniu nietoperzy lub ptaków, a drugie ma zapewnić im schronienie zastępcze po zakończeniu prac.

W ramach drugiego celu strategicznego przewidziano również szereg zadań, które mają przyczynić się poprawy jakości terenów zielonych na terenie Gminy. Wśród zadań tych należy wymienić:

- Przebudowę Parku Miejskiego
- Poprawę wizerunku i funkcji przestrzenno - funkcjonalnej Śródmieścia;
- Adaptację terenów wokół stawów na cele integracji i włączenia społecznego lokalnej społeczności.

Powyższe projekty przyczynią się do poprawy jakości środowiska na Gminy Poniec. Wpłyną one przede wszystkim na zwiększenia różnorodności biologicznej. Większa ilość roślinności stanie się ostoją dla różnych gatunków zwierząt. Dobór gatunków drzew i krzewów o

zwartych strukturach koron, owocujących i kwitnących będzie sprzyjać bytowaniu fauny - małych zwierząt, ptaków i owadów, a także poprawie lokalnego klimatu. Ponadto należy wskazać, że nasadzenie nowych drzew i krzewów korzystnie wpłynie na klimat akustyczny panujący w Gminie, zmniejszenie spływu powierzchniowego wody, a także poprawę stateczność zboczy i skarp. Rozwój terenów zielonych niewątpliwie pozytywnie wpłynie na poprawę jakości powietrza na terenie Gminy Poniec.

W ramach działań rewitalizacyjnych przewidziano także inwestycje związane z przebudową dróg oraz budową ścieżki rowerowej. Zaplanowana w *Programie* poprawa parametrów istniejących tras komunikacyjnych spowoduje wzrost natężenia ruchu, któremu towarzyszy wzrost emisji spalin i hałasu. Jednak skala bezpośredniego oddziaływania na środowisko inwestycji drogowych jest na ogół lokalna, ograniczona do pasa przyległego terenu. Zasięg oddziaływania pośredniego przebudowy dróg może być szerszy, gdyż nowa lub w istotnym stopniu zmodernizowana droga stanowi niewątpliwie argument przy wyborze osiedlania się ludności lub lokalizacji innej inwestycji. Tak więc rozwój powiązań transportowych sprzyjać będzie rozrastaniu się terenów zurbanizowanych, co skutkować będzie zwiększoną presją na tereny przyrodniczo cenne w związku z łatwiejszą do nich dostępnością.

Oprócz negatywnych oddziaływań na środowisko naturalne, inwestycje drogowe, głównie dotyczące ich przebudowy lub modernizacji korzystnie wpływają na poprawę stanu środowiska naturalnego. Poprawa nawierzchni dróg, zwiększenie ich przepustowości oraz tym samym usprawnienie ruchu drogowego na obszarze inwestycji pozwoli na redukcję ilości wydzielanych do atmosfery spalin samochodowych, tak powszechnych w sytuacji natężenia ruchu i jego skumulowania. Poprawa stanu nawierzchni dróg zwiększy bezpieczeństwo ruchu drogowego na terenie Gminy może przyczynić się do skrócenia czasu dojazdu do miejsca przeznaczenia. Z kolei budowa ścieżek rowerowych przyczyni się do: ograniczenia wzrostu motoryzacyjnych emisji dwutlenku węgla do atmosfery poprzez wzrost całorocznego udziału ruchu rowerowego, do poprawy bezpieczeństwa na drogach, ograniczenia hałasu komunikacyjnego oraz ograniczenia emisji innych szkodliwych substancji.

Na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego głównym problemem jest hałas komunikacyjny, przy czym hałas przemysłowy ma mniejsze znaczenie.

Hałas komunikacyjny związany jest przede wszystkim ze stałym wzrostem natężenia ruchu i rozwojem sieci drogowej. Przewidziane modernizacje i przebudowy istniejących drogowych szlaków komunikacyjnych mają jednak przede wszystkim na celu ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego i jego negatywnego oddziaływania na człowieka oraz budynki.

Należy nadmienić, iż przedsięwzięcia zwiększające płynność ruchu, zwłaszcza na obszarach zwartej zabudowy, przyczyniają się bezpośrednio do istotnego zmniejszenia ryzyka zdrowotnego powodowanego przez hałas. Kolejną korzyścią związaną z przebudową i modernizacją dróg jest zmniejszenie drgań i wibracji, które mogą powodować uszkodzenia budynków. Ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego można uzyskać nie tylko poprzez poprawę stanu nawierzchni drogi, ale także poprzez poprawę płynności ruchu uzyskaną dzięki takim zabiegom jak: poszerzenie drogi, wydzielenie pasów do skrętu w rejonie skrzyżowań, budowa zatok w rejonie przystanków komunikacji, budowa przestrzeni parkingowych, zmiana geometrii łuków, zmiana geometrii skrzyżowań w tym budowa skrzyżowań wielopoziomowych i inne działania o podobnym charakterze. Jednak należy pamiętać, że korzystne efekty w tym zakresie mogą być jednocześnie niwelowane przez wzrost płynności ruchu, któremu towarzyszy jednocześnie wzrost jego natężenia.

Szczególne znaczenie dla ochrony środowiska naturalnego mają także działania prowadzące do zidentyfikowania i zinwentaryzowania terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu. Dzięki nim można prowadzić efektywne działania ograniczające jego skutki np. poprzez budowę ekranów akustycznych, wymianę okien na dźwiękoszczelne, modernizację dróg i torowisk.

Zaplanowane inwestycje obejmują tereny już przekształcone w wyniku działalności człowieka. W związku z czym, przebudowa planowanych dróg nie będzie znacząco zmieniała krajobrazu, a ze względu na wykonanie nowej konstrukcji nawierzchni poprawią się wartości architektoniczne terenu. Ze względu na zmodernizowane nawierzchnie ulegnie poprawie bezpieczeństwo i płynność ruchu drogowego. Natomiast ilość zużywanego paliwa zostanie zmniejszona, a więc redukcji ulegnie emisja szkodliwych spalin do powietrza atmosferycznego. Zmniejszy się również hałas wynikający dotychczas z ruchu z bardzo małymi prędkościami przy dużych obrotach silników po trudno przejezdnych szlakach komunikacyjnych, z licznymi uszkodzeniami. Przewiduje się, że eksploatacja przebudowywanych i zmodernizowanych w ramach *Programu* dróg, nie będzie powodować przekroczeń dopuszczalnych standardów zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, przy przyjętym do analiz natężeniu ruchu samochodów. Maksymalne zanieczyszczenie powietrza wystąpi w pasie drogowym. Poza pasem drogowym zanieczyszczenie powietrza będzie kształtować się dużo poniżej wartości dopuszczalnych.

Aby zapewnić jak najmniejszą ingerencję planowanych inwestycji drogowych w środowisko, wykonawcy w trakcie realizacji robót budowlanych będą przestrzegali obowiązujących norm i przepisów w zakresie ochrony środowiska naturalnego, a także zapewnią ochronę dla osób oraz własności publicznej, poprzez unikanie uciążliwości, skażenia środowiska i hałasu.

W tabeli 7 przedstawiono wpływ wszystkich projektów zawartych w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec* na poszczególne zagadnienia i komponenty środowiska. Analizę i ocenę oddziaływania zaplanowanych w *Programie* działań na poszczególne komponenty środowiska **przeprowadzono pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji zrealizowanej już inwestycji**. Uciążliwości występujące w fazie budowy wiążą się zazwyczaj z przejściową podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze. Toteż analizie poddano fazę eksploatacji wdrożonych w ramach projektu działań pod kątem ich oddziaływania na środowisko naturalne analizowanej jednostki samorządu terytorialnego, gdyż eksploatacja inwestycji wiąże się z ich długoterminowym wpływem na środowisko.

Tabela 7. Wpływ głównych projektów Programu rewitalizacji na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury w fazie eksploatacji zrealizowanej inwestycji.

Zadanie		Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury	Klimat
CEL I – OGRANICZENIE SKALI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH													
1	Dodatkowe zajęcia dla dzieci i młodzieży	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Wsparcie dla organizacji pozarządowych – roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Działania aktywizujące społeczność na terenach rewitalizowanych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Organizacja imprez kulturalnych promujących dziedzictwo kulturowe regionu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CEL II – DOSTOSOWANIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW I PRZEDSIĘBIORCÓW													

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA „GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY
PONIEC”**

1	Modernizacja, przebudowa i adaptacja budynku starego kina	0	0	+	0	0	0	+	0	+	0	+	+
2	Przebudowa Parku Miejskiego	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
3	Poprawa wizerunku i funkcji przestrzenno - funkcjonalnej Śródmieścia.	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
4	Odnowa „Domu Sióstr”	0	0	+	0	0	0	+	0	+	0	+	+
5	Budowa ścieżki rowerowej oraz kładki dla pieszych	0	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0	+
6	Adaptacja terenów wokół stawów na cele integracji i włączenia społecznego lokalnej społeczności	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

Informacje zaprezentowane w powyższej tabeli wskazują, że wiele działań zaplanowanych w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec* będzie miała charakter nieszkodliwy dla środowiska – obojętny. Część inwestycji, będzie pozytywnie oddziaływać na środowisko.

5.3. Oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne przedsięwzięć Programu na środowisko naturalne

W niniejszej Prognozie przeprowadzono analizę wpływu na środowisko planowanych przedsięwzięć w ramach realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* przy założeniu, że wszystkie przedsięwzięcia będą spełniały wszystkie obowiązujące obecnie wymagania przepisów Prawa ochrony środowiska. Zakres i forma przedstawionych niżej przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko jest zgodna z ustaleniami art. 51 ust. 2 pkt. 2e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Przedstawiona ocena ma charakter poglądowy, gdyż dla przedsięwzięć faktycznie oddziałujących na środowisko powinny zostać opracowane szczegółowe raporty o oddziaływaniu na środowisko na etapie ubiegania się o pozwolenie na budowę.

Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko ustaleń

NATURA 2000 – na terenie Gminy Poniec nie występują obszary Natura 2000. Najbliżej położonym obszarem Natura 2000 jest obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Zachodnie Pojezierze Krzywińskie PLH300014. Zatem nie przewiduje się negatywnego wpływu jakiejkolwiek inwestycji na te obszary. Celem wykluczenia możliwości wystąpienia negatywnego wpływu realizowanych w przyszłości inwestycji – będących realizacją wyznaczonych celów, każde działanie inwestycyjne zostanie poddane postępowaniu mającemu na celu sprawdzenia czy dana inwestycja będzie oddziaływała na wskazane obszary.

W przypadku inwestycji związanych między innymi z poprawą infrastruktury drogowej należy zbadać, czy inwestycja zagraża środowisku naturalnemu (należy poddać badaniu m.in. wpływ budowy na stan wód gruntowych, stanowiska flory oraz siedliska zwierząt). W przypadku, gdy inwestycja przebiega przez tereny cenne przyrodniczo (np. obszary chronionego krajobrazu) należy podjąć działania mające na celu rekompensatę powstałych szkód poprzez podejmowanie równoważących je działań. Rekompensowanie strat w przyrodzie ma na celu łagodzenie ujemnego wpływu na środowisko.

W związku z powyższym wszelkie prace budowlano - modernizacyjne nie mogą oddziaływać na tereny chronione bez przeprowadzenia uprzednich postępowań i uzyskania odpowiedniej zgody na takie przedsięwzięcia.

BIORÓŻNORODNOŚĆ, ZWIERZĘTA I ROŚLINY – największe bezpośrednie negatywne oddziaływanie na bioróżnorodność, zwierzęta i rośliny będą wykazywały inwestycje związane z modernizacją obiektów budowlanych - na etapie realizacji inwestycji, na którym to degradacji ulegną naturalne siedliska roślin i zwierząt występujących na terenie prowadzonych prac budowlanych. Jednakże zaplanowane inwestycje będą również wpływać pozytywnie na warunki funkcjonowania flory i fauny na etapie eksploatacji inwestycji m.in. poprzez zwiększenie powierzchni terenów zielonych, ograniczenie zanieczyszczenia gleb, powietrza oraz ograniczenie hałasu.

LUDZIE – wszystkie zaproponowane działania mają bezpośredni i pośredni, długoterminowy i stały pozytywny wpływ lub wpływają obojętnie. Szczególnie inwestycje wpływające na poprawę warunków życia mieszkańców Gminy i ich edukację, zapobiegające pogarszaniu się otaczającego ich środowiska i uwrażliwiające na problem stanu przyrody, wywierają pozytywny skutek. Dolegliwości mogą wystąpić na etapie budowy niektórych inwestycji.

WODY – nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach *Programu* na wody powierzchniowe lub podziemne. Jedynie w przypadku wystąpienia awarii takich, jak niekontrolowany wyciek paliwa z

pracującego sprzętu budowlanego, czy też innych substancji chemicznych (masy uszczelniające, farby) możliwe jest zanieczyszczenie środowiska wodnego.

W *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec* nie wyznaczono celów bezpośrednio odnoszących się do JCW. Realizacja celów rewitalizacyjnych zawartych w Programie nie może spowodować nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, zatwierdzonego na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 22 lutego 2011 r. przez Prezesa Rady Ministrów, a pośrednio może przyczynić się do poprawy stanu wód na terenie Gminy Poniec.

POWIETRZE – oddziaływania bezpośrednie, negatywne (na etapie budowy- emisja pyłu przy pracach ziemnych), pośrednie, długotrwałe (na etapie eksploatacji dróg - emisja spalin z pojazdów mechanicznych). W *Programie* przewidziano modernizację budynków, przebudowę dróg oraz budowę ścieżki rowerowej, co przyczyni się do redukcji energii finalnej i emisji CO₂, a zatem pozytywnie wpłynie na jakość powietrza. Również rozwój terenów zielonych na terenie Gminy pozytywnie wpłynie na jakość powietrza.

KLIMAT AKUSTYCZNY – wzrost hałasu na etapie budowy i modernizacji obiektów – oddziaływania pośrednie i chwilowe, negatywne (w czasie prowadzonych robót, dotyczy sprzętu budowlanego). Rozwój terenów zielonych, a także budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy doprowadzi do zmniejszenia uciążliwości akustycznych, wywołanych ruchem samochodowym.

POWIERZCHNIA ZIEMI – przekształcenia powierzchni ziemi związane z przebudową obiektów, w trakcie prowadzonych robót budowlanych następuje natomiast oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, krótkotrwałe, negatywne (na etapie budowy i prac ziemnych, zdjęta warstwa ziemi). Rozwój terenów zielonych również pozytywnie wpłynie na powierzchnię ziemi.

KRAJOBRAZ – mając na uwadze potrzebę ochrony krajobrazu oraz konieczność prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymywania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu, przy planowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono zmiany, wynikające z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych, w myśl Europejskiej Konwencji Krajobrazowej sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98). Przebudowa istniejących obiektów na cele społeczne, modernizacja budynków (które w chwili obecnej charakteryzują się złym stanem i negatywnie wpływają na otaczający krajobraz), a także rozwój terenów zielonych doprowadzi do poprawy krajobrazu i estetyki przestrzeni Gminy Poniec. W trakcie prowadzonych robót budowlanych następuje natomiast oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, krótkotrwałe i negatywne.

ZASOBY NATURALNE – wszystkie zaproponowane działania posiadają wpływ bezpośredni i pośredni, długoterminowy i pozytywny lub brak wpływu.

DOBRA KULTURY – działania zaplanowane w ramach *Programu* mają na celu m.in. poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu dla różnych grup społecznych i wiekowych, w tym m.in. poprzez poszerzenie oferty kulturalnej. Zatem zadania przewidziane do realizacji w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* będą miały pozytywny wpływ na dobra kultury. Niewielkie oddziaływania mogą wystąpić jedynie na etapie budowy inwestycji znajdujących się w bezpośredniej bliskości obiektów cennych kulturowo.

ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE – ze względu na położenie Gminy brak oddziaływań.

5.4. Oddziaływania na etapie realizacji inwestycji – etap budowy

Etap realizacji inwestycji związany jest głównie z intensyfikacją oddziaływania planowanych inwestycji na środowisko. Dotyczy to przede wszystkim przebudowy obiektów budowlanych i adaptacji istniejącej infrastruktury.

Oddziaływania te są krótkotrwałe i będą występowały na ściśle określonym obszarze, na którym dana inwestycja ma zostać zrealizowana. Oddziaływania na tym etapie związane są głównie z przeprowadzeniem prac z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu, jak i specjalistycznych maszyn. W związku z tym największy wpływ na środowisko na etapie budowy będą miały:

- emisja zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliwa w silnikach spalinowych pojazdów mechanicznych używanych w trakcie prac budowlanych,
- hałas spowodowany pracą sprzętu mechanicznego,
- oddziaływanie na środowisko glebowe ciężkiego sprzętu poprzez nadmierne ugniatanie, jak również poprzez zmiany w strukturze gleb spowodowane układaniem nowych fragmentów sieci kanalizacyjnej,
- odpady powstające w czasie wykonywania robót ziemnych i budowlanych.

Warto również wspomnieć, iż na tym etapie istnieje największe zagrożenie wystąpieniem awarii, szczególnie sprzętu mechanicznego, co może skutkować np. wyciekami substancji ropopochodnych do środowiska gruntowego i wodnego.

Poniżej scharakteryzowano krótko oddziaływania zaplanowanych w *Programie* zadań na etapie ich budowy w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska.

5.4.1. Wody podziemne

Nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach *Programu* na wody podziemne. Jedynie w przypadku wystąpienia awarii takich, jak niekontrolowany wyciek paliwa z pracującego sprzętu budowlanego, czy też innych substancji chemicznych (masy uszczelniające, farby) możliwe jest zanieczyszczenie środowiska wodnego.

Zanieczyszczenie wód gruntowych może wystąpić na skutek spływów opadowych, związanych z wymywaniem gruntu oraz wypłukiwaniem niebezpiecznych związków z materiałów używanych do budowy dróg, w tym żużli oraz substancji bitumicznych. W trakcie trwania prac budowlanych potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych stanowi proces wypłukiwania zanieczyszczeń z materiałów odpadowych oraz materiałów stosowanych podczas przebudowy. Potencjalne zagrożenie stanowi również przenikanie do wód substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów. Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych.

W celu uniknięcia powyżej wymienionych sytuacji należy dopilnowywać, aby plac budowy (ew. miejsce stacjonowania pojazdów mechanicznych, maszyn, urządzeń) posiadał utwardzoną, nieprzepuszczalną powierzchnię oraz był odwadniany. Urządzenia odwadniające będą skuteczne w zmniejszeniu wilgotności gruntów i będą zapewniać dostatecznie szybki spływ wody ze wszystkich punktów placu budowy. Preferowane są urządzenia, w których wykorzystywane są procesy naturalne samooczyszczania, które wpływają korzystnie na bilans wodny danego terenu.

5.4.2. Wody powierzchniowe

Podobnie jak w przypadku środowiska gruntowego i wód podziemnych podczas wykonywania prac budowlanych mogą mieć miejsce jedynie potencjalne, krótkookresowe negatywne oddziaływania na wody powierzchniowe. Działania te związane są z potencjalnymi zagrożeniami dla jakości wód powierzchniowych na skutek przenikania do nich substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów, w szczególności w przypadku ich awarii.

W przypadku prac ziemnych szczególnie duże jest niebezpieczeństwo czasowego zmętnienia wody w niewielkich ciekach w pobliżu terenu budowy.

5.4.3. Jednolite części wód

Na terenie Gminy Poniec występuje tylko jedna jednolita część wód powierzchniowych. Jest to **Rów Polski od źródła do Rowu Kaczkowskiego (PLRW600017148549)**.

Nadrzędnym celem Ramowej Dyrektywy Wodnej (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U.UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) jest osiągnięcie dobrego stanu wód do roku 2015. Wody powierzchniowe, w tym silnie zmienione i sztuczne jednolite części wód, powinny do tego czasu osiągnąć dobry stan chemiczny, oraz odpowiednio, dobry stan ekologiczny lub dobry potencjał ekologiczny, gdzie:

- stan ekologiczny obowiązuje dla naturalnych jednolitych części wód,
- potencjał ekologiczny dla sztucznych lub silnie zmienionych jednolitych części wód.

Na obecnym etapie realizacji *Programu* trudno ocenić, czy będzie miał on jednoznacznie pozytywny wpływ na jakość jednolitych części wód. Prace budowlane prowadzone w pobliżu cieków lub na mostach mogą potencjalnie (w przypadku awarii, wycieków itp.) prowadzić do skażenia wód powierzchniowych i podziemnych. Są to jednak oddziaływania krótkookresowe i odwracalne, o charakterze lokalnym.

Generalnie nie przewiduje się niekorzystnego oddziaływania planowanych inwestycji na środowisko wodne pod warunkiem przestrzegania przepisów szczególnych. Rozwiązania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej nie będą powodować powstawania ścieków zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego oraz nie będą powodować naruszenia zapisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. 2014 poz. 1800).

W dłuższej perspektywie czasowej zadania planowane w ramach *Programu* nie stanowią zagrożenia osiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych określonych w Planie Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry.

5.4.4. Powietrze atmosferyczne i klimat

Emisja pyłów związana będzie głównie z transportem i przemieszczeniem materiałów sypkich, pylastych czy urobku ziemnego. Ponadto praca środków transportu i maszyn roboczych wiązać się będzie z okresowo zwiększoną emisją szkodliwych substancji gazowych (spalin). Niewykluczone jest generowanie pyłów na skutek ścierania opon i nawierzchni drogowej jak również okładzin hamulcowych i spalin pojazdów starszej generacji, co może powodować lokalne podwyższenie stężeń niektórych substancji w powietrzu. Dotyczy to substancji emitowanych z silników spalinowych z transportu i ciężkich maszyn oraz prac spawalniczych.

Szkodliwe pyły i gazy będą również emitowane do atmosfery w trakcie realizacji wszelkich prac modernizacyjnych budynków i obiektów. Natomiast podczas prac malarskich do powietrza ulatniać się będą niewielkie ilości związków organicznych.

Wszystkie te szkodliwe emisje pyłów, gazów i związków organicznych będą krótkotrwałe, w trakcie realizacji poszczególnych zamierzonych prac oraz w ilościach niezagrożających zdrowiu mieszkańców. W tym wypadku istotną rolę odgrywać będzie aspekt organizacyjny, ponieważ sposób prowadzenia prac oraz wykorzystywanie sprzętu spełniającego odpowiednie normy przyczyni się do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do powietrza. Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych.

Jak wynika ze „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, wyniki prognoz pokazują, że do roku 2030 zmiany klimatu będą miały dwojaki: pozytywny i negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo.

Wzrost średniej temperatury powietrza będzie miał pozytywne skutki m.in. w postaci wydłużenia okresu wegetacyjnego, skrócenia okresu grzewczego oraz wydłużeniu sezonu turystycznego.

W głównej mierze przewiduje się jednak negatywne konsekwencje zmian klimatu. Wśród nich można wymienić niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych oraz obniżenie poziomu wód gruntowych, co ujemnie wpłynie na różnorodność biologiczną i formy ochrony przyrody, w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe. Zmiany będą widoczne także w porze zimowej, gdzie skróci się okres zalegania pokrywy śnieżnej i jej grubość, oraz nasili się proces ewaporacji, co wpłynie na spadek zasobów wodnych kraju.

Efektom zmian klimatu będzie zwiększanie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof, które będą miały istotny wpływ na gospodarkę kraju. Duże zagrożenie będą stanowiły ulewne deszcze, niosące ryzyko powodzi i podtopień lub osuwisk. Coraz częściej będzie można zaobserwować silne wiatry a nawet towarzyszące im sporadycznie trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na budownictwo oraz infrastrukturę energetyczną i transportową.

Bezpośrednie negatywne skutki zmian klimatu to również nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód śródlądowych i wód przybrzeża, zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia w wyniku stresu termicznego i wzrostu zanieczyszczeń powietrza, większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, zmniejszenie potencjału chłodniczego elektrowni czego skutkiem będzie spadek mocy produkcyjnej i wiele innych.

Źródło: Strategiczny planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Należy zaznaczyć, że osiągnięcie celów przewidzianych w Gminnym Programie Rewitalizacji, będzie miało pozytywny wpływ na klimat. Przyczynią się one bowiem do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększenia efektywności energetycznej oraz poprawy jakości powietrza. To w konsekwencji przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych i do ograniczenia wyżej opisanych negatywnych zmian zachodzących w środowisku naturalnym i klimacie.

5.4.5. Klimat akustyczny

Negatywne krótkoterminowe oddziaływanie może wystąpić na etapie realizacji inwestycji związanych z przeprowadzeniem robót remontowo – budowlanych. Do zadań, które będą miały wpływ na klimat akustyczny terenów przyległych należą głównie: przebudowa obiektów na potrzeby mieszkańców obszarów rewitalizowanych.

Hałas oraz drgania będą emitowane głównie przez maszyny spalinowe, urządzenia budowlane i środki transportu. Maszyny budowlane i środki transportu stanowią źródła hałasu o mocy akustycznej w granicach 95-102 dB. Urządzenia stosowane podczas prac budowlanych powinny spełniać wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz.U. z 2005 r. Nr 263, poz. 2202 z późn. zm.). Ze względu na emitowany hałas prace budowlane powinny być wykonywane jedynie w porze dziennej.

Na etapie budowy źródłem hałasu emitowanego do otoczenia mogą być maszyny budowlane takie jak koparki, ładowarki, spychacze, itp., sprzęt specjalistyczny taki jak wiertarki, młoty, urządzenia pomocnicze, takie jak sprężarki, kompresory, itd.

W miarę możliwości należy używać sprzętu i urządzeń w osłonach dźwiękoszczelnych oraz stosować odpowiedni sprzęt i środki transportu, przy czym ważna jest tutaj zarówno jakość sprzętu, jego prawidłowa eksploatacja i konserwacja, jak i dodatkowe wyposażenie w urządzenia zmniejszające niekorzystne oddziaływanie na środowisko. W miarę możliwości należy także używać sprzętu nowego, dla którego obowiązują obecnie wymagania odnośnie emisji hałasu do środowiska.

Stosowanie powyższych zaleceń pozwoli na ograniczenie emisji hałasu i pozytywnie wpłynie na klimat akustyczny otoczenia podczas budowy. Jedynie na zwiększony poziom hałasu będą narażeni mieszkańcy posesji sąsiadujących z rejonem prowadzonych prac oraz osoby przebywające tymczasowo w pobliżu. Poza terenami zabudowanymi należy liczyć się

z oddziaływaniem na dzikie zwierzęta i ptaki, co może przyczynić się do ich migracji na inne tereny.

Hałas związany z prowadzonymi pracami budowlanymi będzie występować okresowo. Uciążliwości związane z budową będą miały charakter tymczasowy i ustąpią w momencie ukończenia prac budowlanych.

5.4.6. Krajobraz, powierzchnia ziemi i gleba

Oddziaływanie na gleby związane będzie głównie z etapem realizacji planowanych inwestycji – przemieszczaniem mas ziemnych w czasie prac budowlanych i ubiciem gleb wokół placów budowy. Ewentualne oddziaływanie na etapie prowadzenia prac budowlanych będzie się wiązać ze zniszczeniem wierzchniej warstwy gleby przez pojazdy i maszyny używane przy prowadzonej budowie i modernizacji zaplanowanych inwestycji. Działania te będą miały charakter lokalny, jako że ograniczają się do obszarów, na których są przeprowadzane prace.

Przemieszczanie mas ziemnych oraz wykopy związane będą głównie z realizacją przedsięwzięcia dotyczących inwestycji w tereny zielone oraz dotyczących przebudowy Rynku. Prace budowlane niestety zawsze wiążą się z możliwością awarii sprzętu budowlanego, co powoduje ryzyko zanieczyszczenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Ryzyko wystąpienia awarii jest jednak niewielkie, a przy zastosowaniu odpowiednich środków zapobiegawczych z praktycznego punktu widzenia, można je wykluczyć. Aby ograniczyć oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby należy unikać wkraczania ciężkiego sprzętu na tereny naturalne i nieprzekształcone. Po zakończeniu prac budowlanych teren należy uporządkować i przywrócić do stanu pierwotnego lub zbliżonego do naturalnego.

Należy podkreślić, że krajobraz jak i powierzchnia ziemi w obrębie zabudowy miejskiej są elementami antropogeniczne przekształconymi, a więc realizacja działań zapisanych w *Programie* w głównej mierze dotyczyć będzie terenów już przekształconych.

Warte podkreślenia jest również to, że wszystkie działania związane z nowym zagospodarowaniem lub przebudową i modernizacją istniejącej zabudowy będą realizowane w oparciu o narzędzia planowania przestrzennego, co zapewni harmonijny rozwój infrastruktury zgodnie z ogólnymi zasadami zagospodarowania przestrzennego i estetyki krajobrazu kulturowego i przyrodniczego.

Pozytywny wpływ na estetykę krajobrazu antropogenicznego będą miały prace związane z modernizacją istniejącej infrastruktury przewidziane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji.

5.4.7. Gospodarka odpadami

Zwiększone ilości odpadów będą powstawały głównie podczas prac budowlanych. Odpady te należy gromadzić w sposób selektywny, uniemożliwiający niekontrolowane rozprzestrzenianie się odpadów w środowisku. Okres magazynowania oraz objętość magazynowanych odpadów należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Należy prowadzić ewidencję wytwarzanych odpadów na obowiązujących drukach. Odpady należy przekazywać na podstawie kart przekazania odpadu odbiorcom posiadającym stosowne zezwolenia.

Aktualne wzory ewidencji odpadów oraz karty przekazania odpadu zostały określone Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. 2014 poz. 1973).

Odpady powstające podczas realizacji inwestycji przewidzianych w *Programie* to przede wszystkim demontowane chodniki, krawężniki, obrzeża, asfalty, produkty smołowe, odpady zielone, materiały konstrukcyjne (metale, drewno, szkło, tworzywa sztuczne) oraz masy ziemne przy ewentualnych wykopach.

Podczas prowadzonej budowy odpady te będą magazynowane w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonej inwestycji, na wyznaczonych do tego celu terenach, do czasu ich ponownego wykorzystania. Odpady, które nie będą mogły być ponownie zagospodarowane dla potrzeb prowadzonej budowy będą przekazywane wyspecjalizowanym firmom zajmującym się odzyskiem (asfalt, gruz) lub w przypadku odpadów, które nie nadają się do odzysku firmom zajmującym się unieszkodliwianiem poprzez składowanie na przeznaczonych do tego składowiskach odpadów.

Podczas realizacji inwestycji powstawać będą również odpady komunalne oraz odpady związane z eksploatacją maszyn używanych podczas budowy. W związku z tym, zostaną wyznaczone miejsca czasowego deponowania tych odpadów. Odpady komunalne będą przekazywane na składowiska odpadów komunalnych, a ewentualne odpady niebezpieczne związane z eksploatacją maszyn będą przekazywane do utylizacji.

Tabela 8. Główne rodzaje odpadów powstające podczas realizacji inwestycji

Kod odpadów	Rodzaj odpadów
17 01	Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty)
17 02	Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych
17 03	Odpady asfaltów, smół i produktów smołowych
17 05	Gleba i ziemia (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych oraz urobek z pogłębiania)

Kod odpadów	Rodzaj odpadów
17 08	Materiały konstrukcyjne zawierające gips
17 09	Inne odpady z budowy, remontów i demontażu
20 02	Odpady z ogrodów i parków (w tym z cmentarzy)
20 03	Inne odpady komunalne

Odpowiedzialność za postępowanie z wszystkimi rodzajami odpadów leży w gestii głównego wykonawcy. Wszystkie powstające odpady podczas budowy będą czasowo składowane i zabezpieczone w taki sposób, aby zminimalizować ich możliwy negatywny wpływ na środowisko gruntowo-wodne.

Ponadto wszelkie naprawy urządzeń wykorzystywanych do prowadzonych prac wykonywane będą w wyspecjalizowanych warsztatach, poza terenem budowy.

5.4.8. Dziedzictwo kulturowe

Na etapie prowadzenia robót budowlanych w sąsiedztwie obiektów dziedzictwa kulturowego, negatywnie może na nie wpływać podwyższony poziom zanieczyszczeń powietrza związany z pracą maszyn budowlanych (zwiększone zapylenie, wzrost emisji komunikacyjnej, zwiększony poziom hałasu oraz drgań). Etap ten będzie również negatywnie odbierany przez zwiedzających, w związku z utrudnionym dostępem do dóbr kultury.

Realizacja inwestycji związana będzie z koniecznością przeprowadzenia prac ziemnych. Może spowodować to odsłonięcie istniejących w ziemi stanowisk archeologicznych, śladów osadnictwa i kultury materialnej. W przypadku wystąpienia znalezisk archeologicznych, odkrycia przedmiotu, co do którego będzie istniało przypuszczenie, że jest on zabytkiem prace budowlane zostaną wstrzymane, znalezisko zostanie zabezpieczone przy użyciu dostępnych środków oraz niezwłocznie zgłoszone do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz.U. 2014 poz. 1446 z późn. zm.).

W przypadku stanowisk archeologicznych jedynym możliwym rozwiązaniem jest prowadzenie nadzorów archeologicznych w trakcie budowy.

5.4.9. Zdrowie

Chwilowe, okresowe niekorzystne oddziaływanie na zdrowie mieszkańców związane będzie głównie z pogorszeniem warunków akustycznych, wzrostem zapylenia powietrza oraz zwiększoną emisją spalin w trakcie prac specjalistycznego sprzętu w ramach realizacji inwestycji.

Praca urządzeń budowlanych w trakcie wykonywania robót przyczynić się może do uciążliwości akustycznych, wpływając okresowo ujemnie na zdrowie i samopoczucie mieszkańców Gminy przebywających w pobliżu prac.

Okresowe utrudnienia związane z pracami budowlanymi i remontowymi mogą spowodować nieznaczne pogorszenie bezpieczeństwa ruchu w rejonach prowadzonych prac.

Zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia ludzi na etapie realizacji przedsięwzięcia stanowić mogą roboty prowadzone na jezdni podczas ruchu pojazdów samochodowych.

Roboty powodujące powstanie zagrożenia ze względu na swój charakter: roboty rozładunkowe i załadunkowe, roboty wykonywane przy użyciu dźwigów i koparek, roboty wykonywane przy użyciu drobnego sprzętu mechanicznego, tj. piły, zagęszczarki, młoty.

W czasie realizacji robót mogą wystąpić zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi związane z wykonywaniem robót pod lub w pobliżu linii elektroenergetycznych. Zagrożenia mogą powstać także w trakcie wykonywania robót ziemnych przy użyciu koparki (wykopy dla przebudowy jezdni ulicy). Niebezpieczne sytuacje mogą być również związane z dowozem i rozładunkiem piasku na warstwę odsączającą, rozścielaniu i zagęszczaniu materiału wibratorem.

5.4.10. Oddziaływania na obszary chronione i bioróżnorodność

Szczegółowa ocena wpływu planowanych zamierzeń, może mieć miejsce dopiero wówczas, gdy dostępna jest informacja o dokładnej lokalizacji inwestycji, zasięgu, technologii, itd. Analiza wpływu konkretnych działań na poszczególne komponenty środowiska z uwzględnieniem celów ochrony – w przypadku obszarów chronionych, dokonywana będzie w ramach procedury oceny oddziaływania i rozpatrywana w raportach o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko.

Oddziaływanie na bioróżnorodność oraz stan flory i fauny

Część działań przewidzianych w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec* związana jest z przeprowadzeniem prac budowlanych, w związku z czym część zadań przewidzianych w *Programie* będzie miała pośredni, długoterminowy pozytywny wpływ na różnorodność występujących na tym terenie organizmów.

Pozytywne oddziaływanie zaplanowanych inwestycji na bioróżnorodność oraz stan flory i fauny:

- Przebudowa terenów zielonych przyczyni się do zwiększenia różnorodności biologicznej. Większa ilość roślinności stanie się ostoją dla różnych gatunków zwierząt. Dobór gatunków drzew i krzewów o zwartych strukturach koron,

owocujących i kwitnących będzie sprzyjać bytowaniu fauny - małych zwierząt, ptaków i owadów, a także poprawie lokalnego klimatu miejskiego.

- wsparcie działań w zakresie efektywności energetycznej (m.in. poprzez modernizację budynków na terenie Gminy, przebudowę dróg i budowę ścieżki rowerowej) wpłynie na zmniejszenie zapotrzebowania na energię, a więc pośrednio pozytywnie na wszelkie elementy środowiska, na które energetyka może oddziaływać. Zmniejszy się również ilość szkodliwych substancji przedostających się do powietrza, dzięki czemu jego stan ulegnie poprawie.

Zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne polegają na modernizacji istniejącej już infrastruktury. Obszary przewidziane do rewitalizacji są terenami w większości zurbanizowanymi. W związku z tym zaplanowane działania nie będą mieć negatywnych konsekwencji dla środowiska.

W trakcie trwania realizacji inwestycji na etapie budowy potencjalne zagrożenie dla bioróżnorodności regionu mogą być związane z zajęciem terenu pod inwestycję, przemieszczaniem dużej ilości mas ziemi, składowaniem materiałów budowlanych, budową dróg dojazdowych, jak również rozjeżdżaniem terenu przez pracujący ciężki sprzęt. Prace budowlane, w połączeniu z regulacją stosunków wodnych, zwłaszcza odwodnienie terenu, mogą mieć znaczenie dla stopnia odwodnienia siedlisk przyrodniczych znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji. Ewentualne zanieczyszczenie terenu substancjami chemicznymi może prowadzić do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych lub w skrajnych przypadkach ich zniszczenia. Zagrożenie to może mieć miejsce w przypadku awarii sprzętu technicznego używanego w trakcie prac budowlanych i wydostania się do środowiska substancji chemicznych (w tym ropopochodnych). Przewidywane drgania podłoża oraz hałas na etapie realizacji poszczególnych inwestycji, przypadkowe niszczenie środowiska bytowania zwierząt oraz roślin mogą zaburzyć migracje gatunków zamieszkujących dany obszar albo doprowadzić do wycofania się osobników danego gatunku z dotychczas zajmowanego terenu. Należy również dołożyć wszelkiej staranności, aby w trakcie prac budowlanych nie wystąpiły przypadkowe incydenty zabijania gatunków zwierząt żyjących na danym terenie, a tym samym zapobiegać niekontrolowanym działaniom zmniejszania ich populacji.

5.5. Relacje między oddziaływaniami

W tabeli 9 przedstawiono relacje pomiędzy potencjalnymi oddziaływaniami przedsięwzięć *Programu* na poszczególne elementy środowiska oraz oddziaływaniami pośrednimi mogącymi mieć miejsce w związku z realizacją *Gminnego Programu Rewitalizacji*.

Tabela 9. Relacje pomiędzy zidentyfikowanymi oddziaływaniami

Elementy środowiska i oddziaływania bezpośrednie	Wzajemne powiązania oddziaływań i oddziaływania pośrednie
<u>POWIETRZE I KLIMAT:</u>	
- Emisja spalin, - Zapylenie, - Emisja zanieczyszczeń, - Hałas i wibracje.	- Spaliny i pyły samochodowe zanieczyszczają powierzchnię ziemi, gleby i wody powierzchniowe, - Zanieczyszczanie powietrza i zmiany topoklimatu wpływają na florę i faunę, - Hałas i wibracje wpływają na zdrowie człowieka i świat zwierzęcy, - Zmiany pokrycia powierzchni ziemi wpływają na mikroklimat.
<u>POWIERZCHNIA ZIEMI ŁĄCZNIE Z GLEBA</u>	
Zmiany pokrycia powierzchni terenu oraz struktury gruntu, składu biologicznego i chemicznego	- Zmiana pokrycia powierzchni terenu wpływa na zmianę mikroklimatu, - Zwiększenie powierzchni nawierzchni nieprzepuszczalnych, czyli pogorszenie się właściwości retencyjnych i filtracyjnych, wpływa to na wody gruntowe i ujęcia wody oraz na mikroklimat, - Zanieczyszczenia opadające na powierzchnię dróg spływają wraz z wodami opadowymi do gleby i wód gruntowych.
<u>WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE</u>	
- Zanieczyszczenia wód, - Obniżenie poziomu wód gruntowych, - Zmiana stosunków wodnych.	- Zanieczyszczenia użytkowych poziomów wód podziemnych mają wpływ na zdrowie ludzi, - Zmiany poziomu wód gruntowych (odwodnienia), wpływają na wilgotność gleby, a to z kolei oddziałuje na florę i faunę, - Zanieczyszczenia wód wpływają na bioróżnorodność, - Poziom wód gruntowych i stosunki wodne wpływają na stan zdrowotny roślinności danego obszaru, a tym samym na zmiany w krajobrazie, - Zmiany pokrycia powierzchni ziemi i jej właściwości filtracyjnych wpływają na reżim wód.
<u>FLORA I FAUNA</u>	
- Zmiany przestrzeni życiowej i ekosystemów, - Zagrożenie dla niektórych gatunków, - Zmniejszenie bioróżnorodności.	Rozwój transportu, budowa dróg oraz inne procesy urbanizacyjne wpływają na florę i faunę pośrednio poprzez: - Zmiana stanu czystości powietrza, hałasu i drgań, mikroklimatu, poziomu wód gruntowych, zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych, zanieczyszczenie gleby i pokrycia powierzchni ziemi, - Stan flory i fauny ma wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka, - Stan flory wpływa na krajobraz.

5.6. Oddziaływania wtórne i skumulowane

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu. Jest to jednak kwestia uzależniona od harmonogramu prowadzonych robót i na obecnym etapie trudna do zidentyfikowania.

Aby uniknąć uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi należy dokładnie ustalić harmonogram prac oraz na bieżąco informować z określonym wyprzedzeniem zainteresowane strony (tj. mieszkańców, administratorów sieci infrastrukturalnych) o zamiarze prowadzenia prac budowlanych.

Korzystne dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i jakości bytowania lokalnej społeczności jest także łączenie realizacji poszczególnych prac na tych samych obiektach przez różnych administratorów, w tym samym czasie - np. podczas modernizacji nawierzchni odcinka drogi można wykonać wszystkie planowane prace na sieciach infrastruktury, zlokalizowanych w pasie drogowym.

Nie zidentyfikowano oddziaływań skumulowanych wynikających z realizacji innych programów lub planów na tym terenie, w tym samym czasie.

5.7. Oddziaływania transgraniczne

Ze względu na zasięg przestrzenny obszaru, do którego odnosi się *Program* oraz zakres zadań przewidzianych w *Programie*, które zostaną zrealizowane na terenie jednej Gminy, nie przewiduje się wystąpienia transgranicznych oddziaływań na środowisko. Oddziaływania transgraniczne obejmują ocenę oddziaływań mogących przekraczać granicę państw.

5.8. Decyzje środowiskowe dla poszczególnych inwestycji

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest dokumentem określającym nałożone warunki na realizację przedsięwzięcia gwarantujące bezpieczeństwo szeroko rozumianemu środowisku. Zgodnie z art. 72 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, decyzja środowiskowa (Dz. U. z 2016 poz. 353) musi zostać wydana przed uzyskaniem m. in. następujących decyzji administracyjnych:

- decyzji o pozwoleniu na budowę, o zatwierdzeniu projektu budowlanego, o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych oraz o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części,
- decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,

- pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzeń wodnych,
- decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej,
- decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej,
- decyzji o ustaleniu lokalizacji autostrady,
- decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego,
- decyzji o zezwolenie na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów.

Wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach następuje także przed dokonaniem zgłoszenia budowy lub wykonania robót budowlanych oraz zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części.

W 2010 roku zostało wydane rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t. j. Dz.U. 2016 poz. 71) określające: rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Rozporządzenie podaje również przypadki, w których zmiany dokonywane w obiektach są kwalifikowane jako przedsięwzięcia, dla których jest wymagane bądź może być wymagane przygotowanie raportu o oddziaływaniu na środowisko. Do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach załącza się m.in. kartę informacyjną przedsięwzięcia bądź raport o oddziaływaniu na środowisko.

Na podstawie karty informacyjnej organ wydający decyzję środowiskową stwierdza o konieczności lub nie przeprowadzenia pełnej procedury środowiskowej, czyli o konieczności sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko. Zakres raportu określa art. 66 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 poz. 353). Raport stanowi jeden z kluczowych elementów oceny oddziaływania na środowisko, który w przypadku przeprowadzania tej procedury powinien zostać dołączony do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Zadaniem raportu jest określenie oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na poszczególne elementy środowiska oraz ludzi przy uwzględnieniu przyjętych przez inwestora rozwiązań lokalizacyjnych, projektowych, technologicznych, technicznych i organizacyjnych. Art. 66 ustawy z dnia 7 listopada 2010 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227z późn. zm.) ustala treść raportu.

6. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu, w tym na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

DZIAŁANIA ŁAGODZĄCE

Są to środki zmierzające do zmniejszenia lub nawet eliminacji negatywnego oddziaływania na element środowiska społecznego lub przyrodniczego.

DZIAŁANIA KOMPENSUJĄCE

Są to działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia.

Zgodnie z art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska kompensacja przyrodnicza może być realizowana tylko wówczas, gdy „ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa”.

Wpływ na środowisko zadań przewidzianych do realizacji w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* będzie stosunkowo niewielki i w przypadku większości inwestycji będzie ograniczał się do etapu realizacji przedsięwzięcia (etapu budowy).

Ponadto większość z zaproponowanych w Programie inwestycji bazuje na tzw. „istniejącym śladzie” tzn. zakłada modernizację, przebudowę już istniejących obiektów, nie ingerując w nowe, cenne przyrodniczo obszary lub zmieniając znacząco obecne użytkowanie terenu.

W związku z tym nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. Jednak w przypadku konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej należy podjąć szereg działań, obejmujących w szczególności:

- roboty budowlane,
- roboty ziemne,
- rekultywacja gleby,
- zalesianie,
- zadrzewianie,
- tworzenie skupień roślinności.

W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne proponuje się podjęcie działań łagodzących, które opisano w tabeli 10.

**Tabela 10. Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania
na środowisko wynikające z realizacji Programu**

Element środowiska przyrodniczego	Środki łagodzące/zalecenia
Jakość powietrza	Wpływ przedsięwzięć na jakość powietrza, związany z etapem realizacji inwestycji (pracami budowlanymi) można ograniczyć przez zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, a w szczególności przez: - systematyczne sprzątanie placów budowy, - zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), - ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy na biegu jałowym, - uważne ładowanie materiałów sypkich na samochody (nie sypanie na nadkola i inne części pojazdu), - przykrywanie plandekami skrzyń ładunkowych samochodów transportujących materiały sypkie (dotyczy też ziemi z wykopów), - ograniczenie prędkości jazdy pojazdów samochodowych w rejonie budowy. W przypadku planowanych prac związanych z budową czy przebudową dróg ważną kwestią mającą wpływ na poziom emisji zanieczyszczeń do powietrza jest dobra organizacja dojazdów do placu budowy oraz utrzymanie płynności na przebudowywanym odcinku. Właściwe rozwiązania w tym zakresie pozwolą na znaczne zmniejszenie emisji ze środków transportu. Ponadto należy monitorować właściwe wykorzystanie maszyn i urządzeń pracujących na budowie.
Hałas	W celu zmniejszenia emisji hałasu związanego z pracami budowlanymi, powinny one być wykonywane wyłącznie w porze dziennej, a czas pracy maszyn budowlanych na biegu jałowym należy ograniczyć do minimum. Maszyny budowlane powinny być w dobrym stanie technicznym oraz posiadać sprawne tłumiki akustyczne. Wpływ na zmniejszenie hałasu komunikacyjnego ma także stosowanie odpowiednio zaprojektowanych pasów zieleni przyulicznej z rzędami wysokich drzew i krzewów (gatunków o właściwościach dźwiękochłonnych tj. zimozielone gatunki drzewiaste oraz klon topola, lipa).
Wody	Aby zapobiec przedostawaniu się nieoczyszczonych ścieków bytowych do wód zaleca się stosowanie instalacji pozwalających na odprowadzanie ścieków bytowych z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej. Powstające ścieki bytowe, przed wprowadzeniem do środowiska należy oczyszczać do wymaganych prawem parametrów. Należy badać jakość wód przepływających przez separatory w celu sprawdzenia ich sprawności. Badania jakości zrzucanych wód opadowych należy prowadzić zgodnie z metodą referencyjną, określoną w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 roku, w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. z 2014 r., poz. 1800). Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych, aby nie dopuścić skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Należy zapewnić dostęp do przenośnych toalet pracownikom budowy oraz regularnie opróżniać toalety z wykorzystaniem samochodów serwisowo-aseenizacyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria. Magazynowane na placach budowy substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi, tak aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowo-wodnego w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych.

Gleby	Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych, aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Magazynowane substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi, tak aby nie dopuścić do skażenia gruntu w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych. Po zakończeniu realizacji inwestycji należy usunąć wszystkie tymczasowe instalacje i urządzenia oraz wykonać niezbędne niwelacje powierzchni terenu. W miarę możliwości technicznych parkingi dla sprzętu budowlanego powinny być utwardzone i odwadniane. Umowy z wykonawcami prac budowlanych powinny zawierać klauzule o odpowiedzialności ekologicznej – należy stosować zasadę „zanieczyszczający płaci”. Zabiegi solenia dróg i chodników zimą powinny zostać ograniczone do niezbędnego minimum. Przed rozpoczęciem prac ziemnych warstwa wierzchnia gleby (humus) powinna być zebrana, a po zakończeniu prac – rozdeponowana na powierzchni terenu.
Rośliny	W czasie wykonywania prac budowlanych w sąsiedztwie systemów korzeniowych należy przeprowadzać wykopy ręcznie. W przypadku konieczności odstonięcia korzeni należy je zabezpieczyć. Należy unikać usuwania korzeni strukturalnych, zabezpieczyć środkami grzybobójczymi rany po odciętych korzeniach. Pnie drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego należy zabezpieczyć np. stosując odpowiednie włókniny i obudowy drewniane.
Zwierzęta	W celu minimalizacji niekorzystnego oddziaływania na faunę planowane prace budowlane powinny zostać przeprowadzone w możliwie najkrótszym czasie. Prace termomodernizacyjne należy prowadzić poza okresem lęgowym ptaków, w miarę możliwości na budynkach zmodernizowanych należy zamieścić budki lęgowe dla ptaków.
Zdrowie	Należy czytelnie oznakować obszary, gdzie prowadzone będą prace budowlane i modernizacyjne w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac. W celu zachowania bezpieczeństwa na terenie budowy zaleca się stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, stałe prowadzenie nadzoru budowlanego oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP. W czasie trwania prac budowlanych należy zmniejszyć czas pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum, aby ograniczyć emisję spalin oraz hałasu.
Krajobraz i dziedzictwo kulturowe	Wszystkie inwestycje powinny być zaplanowane tak, aby nie niszczyły walorów estetycznych krajobrazu. W przypadku natrafienia na przedmioty o charakterze zabytkowym należy zabezpieczyć teren znaleziska i powiadomić o tym fakcie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wśród rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko na etapie eksploatacji należy wymienić m.in.:

- właściwą organizację i utrzymanie płynności na drogach - właściwe rozwiązania w tym zakresie pozwolą na znaczne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń ze środków transportu;
- wprowadzenie nasadzeń zieleni wzdłuż dróg, co wpłynie na zmniejszenie hałasu komunikacyjnego;
- działania podejmowane w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń związkami azotu pochodzących ze źródeł rolniczych;

- prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych;
- racjonalne gospodarowanie materiałami, ograniczające ilość powstających odpadów;
- rekultywacja bądź przywrócone do stanu sprzed realizacji inwestycji terenów zdegradowanych w wyniku realizacji inwestycji;
- stworzenie siedlisk zastępczych dla zwierząt (budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy);
- odpowiednie projektowanie oświetlenia dróg, w celu ograniczenia niekorzystnego efektu przyciągania nietoperzy;
- stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie zużycia wody;
- ograniczenie spływu substancji biogenych z obszaru zlewni - konieczne restrykcyjne przestrzeganie zakazu zrzutu niedostatecznie oczyszczonych ścieków do wód w zlewni zbiornika;
- ograniczenie niskiej emisji z sektora komunalnego poprzez działania termomodernizacyjne budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych;
- zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne bardziej ekologiczne;
- zastępowanie węgla ekologicznymi nośnikami ciepła;
- promocję i wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- przeprowadzenie edukacji ekologicznej oraz promowanie komunikacji zbiorowej, transportu rowerowego oraz proekologicznego korzystania z samochodów;
- wnikliwe prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć;
- utrzymywanie istniejących form ochrony przyrody;
- tworzenie nowych form ochrony przyrody;
- odpowiednie wyeksponowanie obiektów zabytkowych o wysokich wartościach artystycznych, historycznych i kulturowych na tle istniejącej zabudowy oraz planowanych inwestycji.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec wskazuje konkretne kierunki działań. *Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec*, w swoich celach nie odnosi się konkretnie do obszaru Natura 2000, gdyż takie obszary na terenie Gminy Poniec nie występują.

7. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w Programie

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji* znamionuje się pozytywnym wpływem na środowisko naturalne. W takim przypadku proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia.

Przeprowadzając analizę wariantów poszczególnych przedsięwzięć można porównywać ze sobą następujące elementy inwestycyjne:

- warianty lokalizacji,
- warianty konstrukcyjne i technologiczne,
- warianty organizacyjne,
- wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”.

Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

8. Napotkane trudności i luki w wiedzy

Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* odnosi się do szerokiego spectrum zagadnień. W przeciwieństwie do ocen oddziaływania konkretnych planowanych przedsięwzięć nie ma w Prognozie Oddziaływania na Środowisko dla *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych.

Poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowego Programu. W związku z czym możliwe jest zastosowanie jedynie metody opisowej (jakościowej). Nie ma zaś możliwości odniesienia się do konkretnych parametrów dotyczących poszczególnych planowanych inwestycji, co tworzy realną barierę zastosowania bardziej precyzyjnej metodyki (ilościowej), jednordziej dla wszystkich planowanych w Programie przedsięwzięć. Dane techniczne bowiem opisujące planowane zadania prezentują bardzo zróżnicowany poziom szczegółowości – od projektów technicznych po koncepcje.

Z uwagi na skomplikowany i długotrwały proces inwestycyjny nie jest możliwe także dokładne określenie czasu rozpoczęcia i zakończenia prac budowlanych przy wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć, co również uniemożliwia oszacowanie oddziaływań skumulowanych i zastosowania modeli do obliczenia oddziaływań w sytuacji najbardziej niekorzystnej.

9. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanej Programu oraz częstotliwości jej przeprowadzania - monitoring

Zakłada się, że Prognoza powinna obejmować obszar Gminy wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec*. Zgodnie z wymogami obowiązujących dyrektyw proponuje się prowadzenie monitoringu efektów realizacji założeń Programu w zakresie opisanym poniżej. Celem monitoringu jest opisanie zmian stanu środowiska w wyniku realizacji założeń Programu, sprawdzenie czy założone środki łagodzące przyniosą zakładany efekt.

Celem monitoringu środowiskowego jest ocena, czy stan środowiska ulega polepszeniu, czy pogorszeniu – poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Monitoring jest również podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej.

Kontrola i monitoring realizacji celów i zadań *Programu* winien obejmować określenie stopnia wykonania poszczególnych działań:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn rozbieżności.

Zgodnie z art. 55 ust. 5 ustawy ooś organ opracowujący projekt dokumentu, jest obowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko, zgodnie z częstotliwością i metodami, o których mowa w ust. 3 pkt 5. Monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko może polegać np. na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach:

- państwowego monitoringu środowiska,
- monitoringu środowiska prowadzonego w oparciu o wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć zlokalizowanych na obszarze objętym projektem *Programu*
- indywidualnych zamówień,
- kontroli i oceny zgodności wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną z ustaleniami przyjętego dokumentu.

Należy zaznaczyć, że dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska, należy pamiętać, że muszą się one odnosić do obszaru objętego projektem *Programu*. Analiza i ocena stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów wskazanych powyżej, zostanie przeprowadzona co najmniej dwa razy w okresie obowiązywania „*Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec*”.

W realizacji poszczególnych zadań wynikających z Prognozy brać udział będą podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu zadaniami, podmioty realizujące te zadania, kontrolujące przebieg tych realizacji i jego efekty oraz społeczność Gminy, jako główny pomiot odbierający wyniki i odczuwający skutki podejmowanych działań.

10. Konsultacje społeczne

Projekt *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko zostaną udostępnione społeczeństwu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Wnioski i uwagi mogą wносить wszyscy obywatele, jak również organizacje pozarządowe, grupy społeczne, przedstawiciele środowisk naukowych itd. Opracowania zostaną udostępnione w Urzędzie Miejskim oraz na oficjalnej stronie internetowej urzędu. Ponadto, Prognoza oddziaływania na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu.

11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem Prognozy jest *Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec*. Prognoza oddziaływania na środowisko została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 poz. 353).

Zakres Prognozy jest zgodny z zapisami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001).

Niniejsza Prognoza oddziaływania *Programu* na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu. Przedmiotowe dokumenty, tj. *Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec* oraz *Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla*

Gminnego Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec zostaną także udostępnione społeczeństwu lokalnemu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prognoza składa się z kilku zasadniczych części: informacji o zawartości Prognozy, głównych celach, jej powiązaniach z innymi dokumentami, metodach sporządzenia, o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.

Zakres merytoryczny niniejszej Prognozy został uzgodniony z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu. Niniejszą Prognozę sporządzono przy zastosowaniu m.in.: analiz jakościowych opartych na danych dostępnych z państwowego monitoringu środowiska, metod opisowych, danych z fachowej literatury.

W *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec* określone zostały wizja, cele rewitalizacji i przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Gmina Poniec jest gminą miejsko – wiejską, położoną w południowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie gostyńskim.

Na terenie Gminy Poniec występuje tylko jedna jednolita część wód powierzchniowych. Jest to Rów Polski od źródła do Rowu Kaczkowskiego (PLRW600017148549). Niniejsza JCW charakteryzuje się umiarkowanym stanem lub potencjałem ekologicznym, natomiast stan wód określono jako zły.

Na terenie Gminy Poniec wyznaczono jedną jednolitą część wód podziemnych: JCWPd nr 74, której stan ilościowy i chemiczny określono jako dobry.

W województwie wielkopolskim Roczną ocenę jakości powietrza za 2015 r. wykonano w 3 strefach: aglomeracja miasta Poznań, miasto Kalisz, strefa wielkopolska (w której zlokalizowana jest Gmina Poniec).

Wartości otrzymane w roku 2015 w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych i poziomu celu długoterminowego pozwoliły na zakwalifikowanie Gminy Poniec, będącej składową strefy wielkopolskiej, do poniższych klas:

- do klasy A – dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla, kadmu, arsenu, niklu oraz ozonu;
- do klasy C – ze względu na wynik oceny pyłu PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu.

W efekcie oceny stref w oparciu o kryteria określone dla ochrony roślin, przeprowadzonej w 2015 roku strefę wielkopolską (a zatem również Gminę Poniec) zaliczono do klasy A dla ozonu, dwutlenku siarki i tlenków azotu.

Na terenie Gminy Poniec w 2014 r. nie prowadzono badań klimatu akustycznego. Gmina Poniec znajduje się w powiecie gostyńskim, na którego terenie WOİŚ w 2014 roku nie przeprowadził również pomiarów poziomów hałasu komunikacyjnego

Na terenie Gminy Poniec badanie natężenia pola elektromagnetycznego nie było prowadzone. Ponadto na terenie powiatu gostyńskiego w którym zlokalizowana jest Gmina Poniec, w roku 2014 nie prowadzono pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych. Na terenie powiatu gostyńskiego w 2014 r. pomiary poziomów PEM prowadzono w jednym punkcie – w miejscowości Stara Krobia, wytypowanym do badań w kategorii tereny wiejskie. Zmierzony poziom składowej elektrycznej pola wyniósł 0,07 V/m, zatem nie występowało przekroczenie poziomu dopuszczalnego wynoszącego 7 V/m. W tym samym punkcie badania wykonano w roku 2011 – w poprzednim, zakończonym cyklu trzyletnim – wtedy również nie stwierdzono przekroczeń poziomu dopuszczalnego PEM.

W roku 2014, podobnie jak w latach ubiegłych, w trakcie badań na obszarze całej Wielkopolski w żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczeń poziomów PEM. Mimo postępującego wzrostu liczby źródeł pól elektromagnetycznych nie obserwuje się znaczącego wzrostu natężenia poziomów pól w środowisku.

Na terenie Gminy znajdują się obszary, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne. W przypadku analizowanego obszaru zjawisko suszy występuje sporadycznie i z reguły nie stanowi nadmiernego zagrożenia dla zdrowia i życia. Prawdopodobieństwo powstania na terenie Gminy Poniec huraganów czy przejścia trąb powietrznych jest niewielkie. Nie można ich jednak wykluczyć. Bardziej prawdopodobne są silne wichury, których prędkość dochodzi do ponad 100 km/h. Na obszarze Gminy Poniec trzęsienia ziemi nie występują.

Na terenie Gminy Poniec nie ma wieloprzestrzennych form ochrony przyrody, takich jak: parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Nie zarejestrowano też stałych miejsc występowania chronionych gatunków zwierząt i roślin. Na terenie przedmiotowej Gminy ustanowiono 10 drzew pomnikowych. Na terenie Gminy znajduje się także 9 parków wiejskich.

Jakość gleb na terenie Gminy Poniec jest dobra. Przeważają gleby brunatne właściwe i wylugowane oraz lokalnie czarne ziemie, wytworzone z glin i piasków gliniastych mocnych.

Zgodnie z zapisami Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Poniec, do najważniejszych problemów ochrony środowiska na terenie Gminy zaliczyć można: hałas komunikacyjny i zanieczyszczenie wód w wyniku nawożenia pól oraz niewystarczającego skanalizowania Gminy. W wyniku realizacji zapisów Programu, a w szczególności realizacji działań w zakresie infrastruktury może zostać uzyskany efekt w postaci odczuwalnego zmniejszenia uciążliwości akustycznych i zanieczyszczenia wód oraz powietrza.

Działania wskazane w Prognozie mają na celu ograniczenie uciążliwości, czyli zjawisk wpływających w sposób negatywny na stan otaczającego środowiska, które utrudniają lub pogarszają komfort życia ludzi (np. hałas, drgania, zanieczyszczenie powietrza). Przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów, charakteryzujących stan środowiska (np. normy jakości powietrza), stwarza zagrożenie zdrowia ludzi lub degradacji środowiska. Instrumenty prawne nakładają na organy administracji państwowej, jak i samorządowej obowiązek kontroli, ograniczania lub eliminowania uciążliwości. Podmioty gospodarcze są zobowiązane do stosowania rozwiązań technologicznych, które spełniają wymagania ochrony środowiska.

W Prognozie przeanalizowano potencjalny wpływ wskazanych do realizacji w *Programie* zadań na takie aspekty środowiska jak: różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne.

W Prognozie wskazano również czy powyższe oddziaływanie może mieć kierunek negatywny, pozytywny czy neutralny na powyższe elementy.

W dokumencie dokonano oceny pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące na etapie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Działania wskazane do realizacji w *Programie* mają z założenia na celu wzrost jakości życia mieszkańców między innymi poprzez poprawę stanu środowiska. Uwzględniając rozwój gospodarczy Gminy, wzrost poziomu konsumpcji, wzrost presji na obszary cenne przyrodniczo, jak i tereny nieurbanizowane brak realizacji zapisów *Programu* spowoduje istotne pogorszenie niektórych elementów środowiska, co w przyszłości może wpłynąć na wzrost zanieczyszczenia środowiska.

Informacje zaprezentowane w rozdziale 5 wskazują, że większość działań zaplanowanych w przedmiotowym *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec* będzie miała charakter nieszkodliwy dla środowiska – obojętny. Część inwestycji, będzie pozytywnie oddziaływać na środowisko.

W niniejszej Prognozie przeprowadzono analizę wpływu na środowisko planowanych przedsięwzięć w ramach realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec*, przy założeniu, że wszystkie przedsięwzięcia będą spełniały wszystkie obowiązujące obecnie wymagania przepisów Prawa ochrony środowiska. Zakres i forma przedstawionych niżej przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko jest zgodna z ustaleniami art. 51 ust. 2 pkt. 2e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko ustaleń *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec*:

NATURA 2000 – na terenie Gminy Poniec nie występują obszary Natura 2000. Najbliżej położonym obszarem Natura 2000 jest obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Zachodnie Pojezierze Krzywińskie PLH300014. Zatem nie przewiduje się negatywnego wpływu jakiejkolwiek inwestycji na te obszary. Celem wykluczenia możliwości wystąpienia negatywnego wpływu realizowanych w przyszłości inwestycji – będących realizacją wyznaczonych celów, każde działanie inwestycyjne zostanie poddane postępowaniu mającemu na celu sprawdzenia czy dana inwestycja będzie oddziaływała na wskazane obszary.

W przypadku inwestycji związanych między innymi z poprawą infrastruktury drogowej należy zbadać, czy inwestycja zagraża środowisku naturalnemu (należy poddać badaniu m.in. wpływ budowy na stan wód gruntowych, stanowiska flory oraz siedliska zwierząt). W przypadku, gdy inwestycja przebiega przez tereny cenne przyrodniczo (np. obszary chronionego krajobrazu) należy podjąć działania mające na celu rekompensatę powstałych szkód poprzez podejmowanie równoważących je działań. Rekompensowanie strat w przyrodzie ma na celu łagodzenie ujemnego wpływu na środowisko.

W związku z powyższym wszelkie prace budowlano - modernizacyjne nie mogą oddziaływać na tereny chronione bez przeprowadzenia uprzednich postępowań i uzyskania odpowiedniej zgody na takie przedsięwzięcia.

BIORÓŻNORODNOŚĆ, ZWIERZĘTA I ROŚLINY – największe bezpośrednie negatywne oddziaływanie na bioróżnorodność, zwierzęta i rośliny będą wykazywały inwestycje związane z modernizacją obiektów budowlanych - na etapie realizacji inwestycji, na którym to degradacji ulegną naturalne siedliska roślin i zwierząt występujących na terenie prowadzonych prac budowlanych. Jednakże zaplanowane inwestycje będą również wpływać pozytywnie na warunki funkcjonowania flory i fauny na etapie eksploatacji inwestycji m.in.

poprzez zwiększenie powierzchni terenów zielonych, ograniczenie zanieczyszczenia gleb, powietrza oraz ograniczenie hałasu.

LUDZIE – wszystkie zaproponowane działania mają bezpośredni i pośredni, długoterminowy i stały pozytywny wpływ lub wpływają obojętnie. Szczególnie inwestycje wpływające na poprawę warunków życia mieszkańców Gminy i ich edukację, zapobiegające pogarszaniu się otaczającego ich środowiska i uwrażliwiające na problem stanu przyrody, wywierają pozytywny skutek. Dolegliwości mogą wystąpić na etapie budowy niektórych inwestycji.

WODY – nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach *Programu* na wody powierzchniowe lub podziemne. Jedynie w przypadku wystąpienia awarii takich, jak niekontrolowany wyciek paliwa z pracującego sprzętu budowlanego, czy też innych substancji chemicznych (masy uszczelniające, farby) możliwe jest zanieczyszczenie środowiska wodnego.

W *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Poniec* nie wyznaczono celów bezpośrednio odnoszących się do JCW. Realizacja celów rewitalizacyjnych zawartych w Programie nie może spowodować nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, zatwierdzonego na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 22 lutego 2011 r. przez Prezesa Rady Ministrów, a pośrednio może przyczynić się do poprawy stanu wód na terenie Gminy Poniec.

POWIETRZE – oddziaływania bezpośrednio, negatywne (na etapie budowy- emisja pyłu przy pracach ziemnych), pośrednie, długotrwałe (na etapie eksploatacji dróg - emisja spalin z pojazdów mechanicznych). W *Programie* przewidziano modernizację budynków, przebudowę dróg oraz budowę ścieżki rowerowej, co przyczyni się do redukcji energii finalnej i emisji CO₂, a zatem pozytywnie wpłynie na jakość powietrza. Również rozwój terenów zielonych na terenie Gminy pozytywnie wpłynie na jakość powietrza.

KLIMAT AKUSTYCZNY – wzrost hałasu na etapie budowy i modernizacji obiektów – oddziaływania pośrednie i chwilowe, negatywne (w czasie prowadzonych robót, dotyczy sprzętu budowlanego). Rozwój terenów zielonych, a także budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy doprowadzi do zmniejszenia uciążliwości akustycznych, wywołanych ruchem samochodowym.

POWIERZCHNIA ZIEMI – przekształcenia powierzchni ziemi związane z przebudową obiektów, w trakcie prowadzonych robót budowlanych następuje natomiast oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, krótkotrwałe, negatywne (na etapie budowy i prac ziemnych, zdjęta warstwa ziemi). Rozwój terenów zielonych również pozytywnie wpłynie na powierzchnię ziemi.

KRAJOBRAZ – mając na uwadze potrzebę ochrony krajobrazu oraz konieczność prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymywania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu, przy planowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono zmiany, wynikające z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych, w myśl Europejskiej Konwencji Krajobrazowej sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98). Przebudowa istniejących obiektów na cele społeczne, modernizacja budynków (które w chwili obecnej charakteryzują się złym stanem i negatywnie wpływają na otaczający krajobraz), a także rozwój terenów zielonych doprowadzi do poprawy krajobrazu i estetyki przestrzeni Gminy Poniec. W trakcie prowadzonych robót budowlanych następuje natomiast oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, krótkotrwałe i negatywne.

ZASOBY NATURALNE – wszystkie zaproponowane działania posiadają wpływ bezpośredni i pośredni, długoterminowy i pozytywny lub brak wpływu.

DOBRA KULTURY – działania zaplanowane w ramach *Programu* mają na celu m.in. poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu dla różnych grup społecznych i wiekowych, w tym m.in. poprzez poszerzenie oferty kulturalnej. Zatem zadania przewidziane do realizacji w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* będą miały pozytywny wpływ na dobra kultury. Niewielkie oddziaływania mogą wystąpić jedynie na etapie budowy inwestycji znajdujących się w bezpośredniej bliskości obiektów cennych kulturowo.

ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE – ze względu na położenie Gminy brak oddziaływań.

Prognoza oddziaływania przedstawia również rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Rozwiązaniem są zaproponowane w ramach *Programu* przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne wynikające ze zdefiniowanych celów strategicznych. Większość zaproponowanych celów pozytywnie wpłynie na wszystkie komponenty środowiska. Możliwe są jednak krótkotrwałe negatywne oddziaływania na etapie realizacji konkretnego przedsięwzięcia. Natomiast dla inwestycji, które w sposób szczególny mogą wpływać na środowisko powinien być wykonany raport oddziaływania niniejszego przedsięwzięcia na środowisko jeszcze na etapie ubiegania się o pozwolenie na budowę.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach *Programu* ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. A zatem, zgodnie z metodologią ocen oddziaływania na środowisko proponowanie szczegółowych rozwiązań alternatywnych nie ma pełnego uzasadnienia.

Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań.

W Prognozie w celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne zaproponowano podjęcie działań łagodzących. Na podstawie kierunków działań przewidziany w Programie, nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* znamionuje się pozytywnym wpływem na środowisko naturalne. W takim przypadku proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia.

Poziom szczegółowości przeprowadzonej oceny oddziaływania był ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowego Programu. W związku z czym możliwe było zastosowanie jedynie metody opisowej (jakościowej). Nie ma zaś możliwości odniesienia się do konkretnych parametrów dotyczących poszczególnych planowanych inwestycji, co tworzy realną barierę zastosowania bardziej precyzyjnej metodyki (ilościowej), jednorodnej dla wszystkich planowanych w Programie przedsięwzięć. Dane techniczne bowiem opisujące planowane zadania prezentują bardzo zróżnicowany poziom szczegółowości – od projektów technicznych po koncepcje.

Z uwagi na skomplikowany i długotrwały proces inwestycyjny nie jest możliwe także dokładne określenie czasu rozpoczęcia i zakończenia prac budowlanych przy wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć, co również uniemożliwia oszacowanie oddziaływań skumulowanych i zastosowania modeli do obliczenia oddziaływań w sytuacji najbardziej niekorzystnej.

Zgodnie z art. 55 ust. 5 ustawy o oś organ opracowujący projekt dokumentu, w przedmiotowym przypadku Burmistrz Ponieca jest obowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko. Monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko może polegać np. na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach:

- państwowego monitoringu środowiska,
- monitoringu środowiska prowadzonego w oparciu o wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć zlokalizowanych na obszarze objętym projektem *Programu*,
- indywidualnych zamówień.

Analiza i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów wskazanych powyżej, zostanie przeprowadzona co najmniej raz w okresie obowiązywania „Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec”.

Monitoringiem proponuje się objąć następujące komponenty środowiska:

- powierzchnię ziemi i glebę,
- klimat akustyczny,
- wody podziemne,
- wody powierzchniowe,
- powietrze atmosferyczne.

Projekt *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Poniec* wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko zostały udostępnione społeczeństwu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Wnioski i uwagi mogli wносить wszyscy obywatele, jak również organizacje pozarządowe, grupy społeczne, przedstawiciele środowisk naukowych itd.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Poniec zawiera szereg zadań i celów zgodnych z celami i priorytetami następujących dokumentów szczebla międzynarodowego, wspólnotowego, krajowego, regionalnego i lokalnego:

- GLOBALNA AGENDA 21
- STRATEGIA UE
- EUROPEJSKA KONWENCJA KRAJOBRAZOWA
- EUROPEJSKA STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
- PAKIET ENERGETYCZNO – KLIMATYCZNY
- STRATEGIA ROZWOJU KRAJU DO 2020 ROKU – AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO
- STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020
- ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2020
- WIELKOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020
- PLAN ROZWOJU LOKALNEGO POWIATU GOSTYŃSKIEGO NA LATA 2015-2022
- STRATEGIA ROZWOJU GMINY PONIEC NA LATA 2015-2025

- STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY PONIEC NA LATA 2014-2020
- PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY PONIEC
- STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PONIEC

W celu identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych zadań zaplanowanych w *Programie* posłużono się macierzą skutków środowiskowych zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych przewidzianych do realizacji, przedstawiającą w skondensowanej postaci możliwe oddziaływanie tych zadań na środowisko. Przeanalizowano skutki środowiskowe dla następujących elementów:

- obszary Natura 2000,
- różnorodność biologiczna,
- zdrowie ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wody powierzchniowe i podziemne,
- jakość powietrza,
- powierzchnia ziemi i gleba,
- krajobraz,
- klimat,
- dobra kultury.

Analizowano bezpośredni wpływ założeń *Programu* na środowisko, jak również oddziaływania pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko i długoterminowe, chwilowe, ciągłe, pozytywne i negatywne. Brano pod uwagę odwracalność skutków podjętych działań, skalę czasową oddziaływań, zasięg przestrzenny, możliwość oddziaływania transgranicznego.

Określono czy oddziaływanie może być negatywne (-), pozytywne (+), czy obojętne (0). W niektórych przypadkach oddziaływanie może mieć jednocześnie negatywny lub pozytywny (+/-) wpływ na dany element środowiska.

12. Spis tabel

Tabela 1. Wizja i cele strategiczne rewitalizacji	11
Tabela 2. Ocena stanu JCW Rów Polski od źródła do Rowu Kaczkowskiego	46
Tabela 3. Ocena jakości wód podziemnych na terenie powiatu gostyńskiego w roku 2014 - według PIG.....	50
Tabela 4. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia	59
Tabela 5. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin	59
Tabela 6. Struktura gruntów ornych w Gminie	75
Tabela 7. Wpływ głównych projektów Programu rewitalizacji na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury w fazie eksploatacji zrealizowanej inwestycji.	87
Tabela 8. Główne rodzaje odpadów powstające podczas realizacji inwestycji	97
Tabela 9. Relacje pomiędzy zidentyfikowanymi oddziaływaniami	101
Tabela 10. Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Programu	105

13. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Poniec	37
Rysunek 2. Układ osadniczy Gminy Poniec.....	38
Rysunek 3. Położenie geograficzne Gminy Poniec.....	40
Rysunek 4. Dzielnice rolniczo - klimatyczne Polski wg R. Gumińskiego	40
Rysunek 5. Stan/potencjał ekologicznego JCW płynących w województwie wielkopolskim w 2015 r./wg WIOŚ/	44
Rysunek 6. Stan chemiczny JCW płynących w województwie wielkopolskim w 2015 r./wg WIOŚ/	45
Rysunek 7. Wyniki monitoringu jakości wód podziemnych w roku 2015/wg badań PIG	49
Rysunek 8. Obszar Gminy Poniec narażony na niebezpieczeństwo powodzi	68